

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YAŞAM BOYU ÖĞRENME ANA BİLİM DALI
YAŞAM BOYU ÖĞRENME BİLİM DALI

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINDA GÖREV ALAN GENÇLERİN YAŞAM BOYU
ÖĞRENME YETERLİKLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Ahmet ABALI

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Seçil Eda ÖZKAYRAN

BARTIN-2019

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YAŞAM BOYU ÖĞRENME ANA BİLİM DALI
YAŞAM BOYU ÖĞRENME BİLİM DALI

**SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINDA GÖREV ALAN GENÇLERİN YAŞAM
BOYU ÖĞRENME YETERLİKLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Ahmet ABALI

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Seçil Eda ÖZKAYRAN

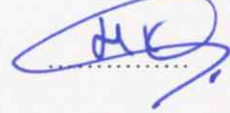
BARTIN-2019

KABUL VE ONAY

Ahmet ABALI tarafından hazırlanan “Sivil Toplum Kuruluşlarında Görev Alan Gençlerin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliklerine Yönelik Görüşleri” başlıklı bu çalışma, 11.../07/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doc. Dr. Sibel ARSLAN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Necir Ebu ÖZKAYHAN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAYAN

Bu tezin kabulü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../2019 tarih vesayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Nuriye SEMERCİ
(Enstitü Müdürü)

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Dr. Öğr. Üyesi Seçil Eda ÖZKAYRAN danışmanlığında hazırlamış olduğum "Sivil Toplum Kuruluşlarında Görev Alan Gençlerin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliklerine Yönelik Görüşleri" adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

11/07/2019

İMZA

Ahmet ABALI

ÖN SÖZ

Hayatta hiçbir şey tesadüf değildir. Bir zamanda ya da bir yerde bulunuyorsak bunun bir nedeni vardır. Benim hikayem 2016 yılında Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji bölümünden mezun olmamla başladı. Bartın'a ilk ayak bastığım günden bu yana akademik kaygılarım kadar sivil toplum kuruluşlarında aktif görev almanın ve toplum yararına çalışmalar yapmanın kaygısını da taşıdım. İşe ilk olarak, üniversite ve evim arasında geçen hayatıma küçük dokunuşlar yaparak başladım daha sonrası ise çorap sökücü gibi geldi. Çeşitli öğrenci kulüpleri, topluluklar ve derneklerde görev aldım. Bir süre sonra önceden boş vakit olarak gördüğüm zaman dilimlerinin sosyal sorumluluk projeleri ve gönüllülük faaliyetleri ile dolduğunu fark ettim. Üstelik yalnız da değildim zamanla benimle aynı hissi yaşayan insanlarla dostluklar kurdum.

Dostluklar, aynı amaç uğruna mücadele ediyorsa ve bir ekip olabiliyorsa her şey daha güzel oluyor. Hayatta her şeyi bir basamak olarak görürsen geldiğin noktada inişler çıkışlarda dostun oluyor. Gerekli tecrübeyi edindikten sonra hep bir basamak daha dedim kendime ve sonrasında kurucu başkanlığını yürüttüğüm derneğimizi kurduk. Organizasyonlar, sosyal sorumluluklar, Avrupa Birliği projeleri, gönüllü eğitmenlikler ve daha niceleri... Hep beraber insanlara dokundukça mutlu olduk. Uğraştıkça kazandık kazandıkça kazandırdığımızı hissettik.

Bu kazanım ve kazandırma maddi değildi, hiçbir maddiyatın satın alamayacağı bir maneviyattı. Bu kalıcı ve vazgeçilmeyen hisler içerisinde formasyon dönemimde Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Kaygın hocam ile tanıştık. Eğitim süreçlerinin bu yaşımıza kadar okullarımızda gördüğümüz formal sistemden ibaret olmadığından bahsediyordu ve yaşam boyu öğrenme diyordu. Bu kavramı ilk defa duymuştum. Sivil toplum kuruluşlarındaki tecrübelerim ile hocamın anlattıkları arasında içe dönük bir serüvene çıktım. Gerçekten de hayata dair öğrendiklerim ve tecrübelerim sadece okul sıralarında gördüklerimden ibaret değildi. Katıldığım Erasmus+ projeleri, yerel düzeyde karar alıcılarla bir araya geldiğimiz çalıştaylar, internet, finansal ve sosyal medya okuryazarlıkları konularında yapmış olduğum toplumsal kapasite geliştirmeye yönelik gönüllü eğitmenlikler tüm bunlar aslında formal eğitimin dışına çıkarak kendi kişisel gelişimimi sağladığım ve iç huzuru yakaladığım nefes aldığım bir alan oldu.

Sivil toplum kuruluşlarında edindiğim deneyimler sonucunda yaşam boyu öğrenme yeterlikleri noktasında her yeterlik başlığında kendimden bir kazanım anlatabileceğimi fark ettim. Bu farkındalık ile bu çalışmayı ele almak istedim. Beni yansıtan, severek çalıştığım

bu çalışmayı hayatın bana sunduğu güzelliklerle birlikte, sivil toplum anlamında bana artı değer katan yolumuzun belki bir çalıştay ya da bir eğitimde veya bir toplantıda kesiştiği herkese ithaf ediyorum.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana her zaman yardımcı olan, çalışmamda bana yön veren danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Seçil Eda ÖZKAYRAN başta olmak üzere beni hiçbir zaman geri çevirmeyen ve her zaman yanımda olduğunu bildiğim hocam Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KAYGIN'a, yüksek lisans eğitimim sırasında ders aldığım ve ihtiyacım olduğu her an bana destek olan tüm hocalarıma, aileme ve değerli eşim Aslıhan Yetiş ABALI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ahmet ABALI

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Sivil Toplum Kuruluşlarında Görev Alan Gençlerin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliklerine Yönelik Görüşleri

Ahmet ABALI

Bartın Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yaşam Boyu Öğrenme Ana Bilim Dalı

Yaşam Boyu Öğrenme Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Seçil Eda ÖZKAYRAN

Bartın-2019, Sayfa: XI + 93

Sivil toplum kuruluşlarının birey, toplum ve karar alma süreçleri üzerine olan etkileri son yıllarda artan bir öneme sahip olmuştur. Yaşam boyu öğrenme ise anne karnından mezara kadar bireylerin ihtiyaç duydukları tüm bilgi, değer ve becerileri sunmalarını sağlayan bir süreçtir. Bu araştırmanın temel amacı sivil toplum kuruluşlarında bulunan gençlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik görüşlerinin alınmasıdır. Sivil toplum kuruluşlarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine katkısının olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu Türkiye’de çeşitli sivil toplum kuruluşlarından gençler oluşturmaktadır. Veri toplama işlemi görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda gençlerin, sivil toplum kuruluşlarında yer almalarının yaşam boyu öğrenme yeteneklerine pozitif yönde etki ettiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Sivil toplum, Sivil toplum kuruluşları, Yaşam boyu öğrenme, Yaşam boyu öğrenme yeterlikleri

ABSTRACT

Master's Thesis

Youth in Civil Society Organizations Opinions on Lifelong Learning Competences

Ahmet ABALI

Bartın University

Institute of Educational Sciences

Department of Life Long Learning

Thesis Advisor: Assist. Prof. Seçil Eda ÖZKAYRAN

Bartın-2019, Pp: XI + 93

Lifelong products of civil society organizations, individuals, and decision-making processes are a process of presenting all the information, value and value that individuals need from the womb to the grave. The main objective of this research is to make the views of young people in non-governmental organizations on lifelong learning competencies. Investigate whether civil society organizations contribute to lifelong learning competencies. Phenomenology of qualitative research design. Turkey's young people from various NGOs. Data collection was performed by interview method. Learning about research, non-governmental organizations' positive impact on their lifelong learning ability was expressed.

Key Words

Civil society, Non-Governmental organizations, Lifelong learning, Lifelong learning qualifications

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
BEYANNAME.....	III
ÖN SÖZ.....	IV
ÖZET	VI
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER.....	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	X
EK LİSTESİ	XI
BÖLÜM I: GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Problem Durumu.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı	2
1.3. Çalışmanın Önemi.....	3
1.4. Sayıtlılar	3
1.5. Sınırlılıklar.....	3
1.6. Tanımlar	4
1.7. Kısaltmalar	4
BÖLÜM II: SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE YAŞAM BOYU ÖĞRENME	6
2.1. Sivil Toplumun Tarihsel Gelişimi.....	6
2.2. Türkiye’de Sivil Toplumun Tarihsel Gelişimi.....	8
2.3. Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşları	10
2.4. Sivil Toplum Kuruluşlarının Özellikleri ve İşlevleri	17
2.5. Sivil Toplum Kuruluşlarının İşleyiş Biçimleri	20
2.6. Yaşam Boyu Öğrenmenin Tanımı ve Gelişimi.....	23
2.7. Yaşam Boyu Öğrenme Stratejileri	25
2.8. Dünya’da, Avrupa’da ve Türkiye’de Yaşam Boyu Öğrenme.....	26
2.9. Yaşam Boyu Öğrenmede Güncel Yeterlikler	30
2.10. Sivil Toplum Kuruluşlarının Yaşam Boyu Öğrenme Sürecine Katkıları.....	35
2.11. İlgili Araştırmalar	38
BÖLÜM III: YÖNTEM	41
3.1. Araştırmanın Modeli	41
3.2. Çalışma Grubu.....	42
3.3. Veri Toplama Aracı.....	42

3.4. Veri Toplama Süreci	43
3.5. Verilerin Analizi.....	44
BÖLÜM IV: BULGULAR.....	45
4.1. Sivil Toplum Kuruluşunda Görev Alma Nedenlerine İlişkin Bulgular	47
4.2. Sivil Toplum Kuruluşlarındaki Görev Almanın Kazandırdığı Farklı Yeterliklere İlişkin Bulgular	52
4.3. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “ <i>Anadilde İletişim Yeterliğine</i> ” Katkılarına İlişkin Bulgular	54
4.4. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “ <i>Yabancı Dil Yeterliğine</i> ” Katkılarına İlişkin Bulgular	55
4.5. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “ <i>Matematiksel Yeterlikler Ve Fen Ve Teknoloji İle İlgili Temel Yeterliklerine</i> ” Katkılarına İlişkin Bulgular	56
4.6. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “ <i>Dijital Yeterliklerine</i> ” Katkılarına İlişkin Bulgular	58
4.7. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “ <i>Öğrenmeyi Öğrenmeye İlişkin Yeterliğine</i> ” Katkılarına Ait Bulgular.....	60
4.8. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “ <i>Sosyal Sorumluluğa İlişkin Yeterliklerine</i> ” Katkılarına Ait Bulgular	61
4.9. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “ <i>Girişimcilik Ve İnisiyatif Alma Yeterliğine</i> ” Katkılarına İlişkin Bulgular	63
4.10. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “ <i>Kültürel Yeterliklerine</i> ” Katkılarına İlişkin Bulgular	64
4.11. Sivil Toplum Kuruluşunda “ <i>Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlik Kazanımlarınıza</i> ” Yönelik Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular	66
BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	68
5.1. Sonuç ve Tartışma	68
5.2. Öneriler.....	78
KAYNAKÇA	80
EKLER	89
ÖZ GEÇMİŞ.....	91

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	Sayfa
No	No
2.1: Derneklerin faaliyet alanlarına göre dağılımı	15
2.2: Yıllara göre Türkiye ve AB (27 ülke) yaşam boyu öğrenme katılım oranları.....	29
2.3: Yaşam boyu öğrenme gereksinimi	31
4.1: Cinsiyet grafiği	42
4.2: Yaş grafiği.....	42
4.3: Eğitim durumu grafiği	46
4.4: STK'da aldıkları görevler	46
4.5: STK'da aldıkları görevler	47
4.6: Sivil toplum kuruluşunda görev alma nedenleri	48
4.7: Sivil toplum kuruluşlarında görev almanın kazandırdığı yeterlikler	52
4.8: Anadilde iletişim yeterliğine ilişkin bulgular	54
4.9: Yabancı dil yeterliğine ilişkin bulgular	55
4.10: Matematiksel yeterlikler ve fen ve teknoloji ile ilgili temel yeterliklerine ilişkin bulgular	57
4.11: Dijital yeterliğine ilişkin bulgular.....	58
4.12: Öğrenmeyi öğrenmeye ilişkin yeterliklerine ait bulgular	60
4.13: Sosyal sorumluluğa ilişkin yeterliklerine ait bulgular	61
4.14: Girişimcilik ve inisiyatif alma yeterliğine ait bulgular	63
4.15: Kültürel yeterliğe ilişkin bulgular.....	65
4.16: Yaşam boyu öğrenme yeterlik kazanımlarına yönelik yaşanan sorunlara ilişkin bulgular	66

EK LİSTESİ

Ek	Sayfa
No	No
1.	89

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, amaç, önem, sayıltı ve sınırlılıklara değinilecektir.

1.1. Çalışmanın Problem Durumu

Toplumsal değışimin sağlanmasına alternatif bir alan olarak kabul gören sivil toplum, son yıllarda artan bir değer olmuştur. Sivil toplumun ekonomik kalkınma, sosyal adalet ve demokratikleşme adına sağladığı kazanımların giderek önemli bir hale geldiği bu alanın toplumsal ilerlemenin başkahramanlarından birisi rolünü üstlendiği söylenebilir (Keyman, 2010). Sivil toplum, devletle aile arasında, gönüllü, kendi kendini oluşturan, bağımsız, hukuki süreçle ya da bir ortak değerler çerçevesi ile sınırlı, kamudan özerk, örgütlü toplumsal yaşam alanı olarak tanımlanmaktadır (Aslan, 2010). Sivil toplum kuruluşları ise tüm toplumu bağlayan konularda, ortak değerler gibi amaçların oluşumuna katkıda bulunmak için, konu ile alakalı bilgi birikimi olan bireylerin oluşturduğu, kamu hizmeti sağlayan kuruluşlardır (Kuçuradi ve Çakmak, 2003). Bu kuruluşlarda görev alan kişilere gönüllü ve yaptıkları işlere ise gönüllülük adı verilmektedir.

Gönüllülük, toplumda yurttaş statüsünde bulunan bireylerin yaşamdaki değışimlere katkıda bulunmasının bir yoludur. Bireylerin neden gönüllü olduğuna dair yapılan araştırmalar şunları göstermektedir. Bireyin, yaşadığı kültürü öğrenebilmesi, kendisinden başka bu işi yapacak kimsenin olmaması, iyi hissetmek, “gerçek” arayış, kendi payına düşeni yapmak, bir etki yaratmak, sevdiği bir şeyi yapmak, profesyonel oldukları bir konuyla ilgili aktarımlarını bir örgüte bağışlamak, yeni insanlar tanımak, tanınır olmak, iş deneyimi olması, kazanılan karşısında bir şeyleri geri verebilmek gibi amaçlarının öne çıktığını göstermektedir. Bunun yanı sıra bir ekibin parçası olmak, yurttaşlık görevini yapmak, deneyim kazanmak, başarabilmek, gözlemlemek, kendisiyle gurur duymak, istemek, inandığı bir şeyi savunmak, statü kazanmak, söz konusu problemle alakalı kişisel bir deneyim yaşanması, suçluluk duygusu, sağlanan hizmete erişebilmek ve hakkını savunmak gibi amaçlar da tespit edilmiştir (McCurley ve Rick, 2001).

Gönüllülük iki taraflı bir ayna gibidir. Bir yandan sosyal hak alanlarını erozyona uğratarak, kişileri yapılan faaliyetlerden uzaklaştırırken ucuz iş gücüne dönüşmesini sağlar. Diğer yandan mevcut ekonomik ve sosyal düzenden kaynaklanan eşitsizlikleri sorgulayan, bireylerin aktif yurttaş olmalarını sağlayan hakları talep eden ve bilinçlendiren bir

mekanizmadır. Hangi tarafı kullanmak istediği kişinin iradesine bağlıdır (Yurttagüler ve Akyüz, 2006). Gençlerin kendi iradeleri ile gönüllü olarak sivil toplum kuruluşlarında aktif görev almaları ve aldıkları görevlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerine olan katkılarının değerlendirilmesi araştırmanın problem durumuna ışık tutacaktır. Bu bağlamda araştırmanın problemini sivil toplum kuruluşlarında görev almanın gençlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerine etkisinin ne olduğu oluşturmaktadır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sivil toplum kuruluşlarında aktif görev almanın, gençlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerine etkisinin ortaya konulmasıdır.

Bu amaca ulaşmak adına sivil toplum kuruluşlarında aktif görev almakta olan gençler ile görüşmeler yapılarak aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır:

1. Bulduğunuz sivil toplum kuruluşunda neden görev almaktasınız?
2. Sivil toplum kuruluşlarında görev almak size ne gibi farklı yeterlikler sağlamaktadır?
3. Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Anadilde iletişim yeterliğinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?
4. Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Yabancı dil yeterliğinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?
5. Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Matematiksel yeterlikler ve fen ve teknoloji ile ilgili temel yeterliklerinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?
6. Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Dijital yeterliğinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?
7. Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Öğrenmeyi öğrenmeye ilişkin yeterliğinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?
8. Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Sosyal sorumluluğa ilişkin yeterliklerinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?
9. Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Girişimcilik ve inisiyatif alma yeterliğinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?
10. Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Kültürel yeterliklerinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?

11. Bulduğunuz sivil toplum kuruluşunda “Yaşam boyu öğrenme yeterlik kazanımlarınıza” yönelik yaşadığınız sorunlar var mıdır? Varsa bu sorunlar nelerdir?

1.3. Çalışmanın Önemi

Avrupa Birliği Komisyonu (2006) yaşam boyu öğrenme yeterlikleri “ana dilde iletişim yeterliği”, “yabancı dil/dillerde iletişim yeterliği”, “matematiksel düşünme ile bilim ve teknolojiadaki temel beceriler”, “dijital yeterlik”, “öğrenmeyi öğrenme yeterliği”, “sosyal vatandaş olma bilinci ve girişimcilik” ile “kültürel bilinç ve ifade yeterliği” olarak belirlemiştir.

İletişim çağında sorun çözebilen, eleştirel düşünen, bağımsız karar verebilen ve yaşam boyu öğrenme yeterlikleri konusunda kendini geliştirmiş gençlerin yetiştirilmesinde sivil toplum kuruluşlarının etkisinin olup olmadığının belirlenmesi sivil toplum kuruluşlarına yeni bir bakış açısı kazandıracaktır. Aynı zamanda çalışma, sivil toplum kuruluşlarında aktif görev alan gençlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin nitel araştırma yöntemi ile değerlendirilmesi açısından yenilikçi bir özellik taşımaktadır.

1.4. Sayıtlar

- Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan olan görüşme formları, uzman görüşleri alınarak oluşturulmuştur. Çalışmanın amacını gerçekleştirecek nitelikte ve yeterliliktedir.
- Sivil toplum kuruluşlarında aktif olarak yer alan gençler, çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır.
- Sivil toplum kuruluşlarında aktif olarak yer alan gençler, çalışmada kullanılan görüşme sorularını içtenlikle ve objektif şekilde cevaplamışlardır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma;

1. **Amaçlar açısından;** araştırmada elde edilen veriler görüşme formunda belirtilen sorulara verilen cevaplarla sınırlıdır.
2. **Hedef grubu açısından;** çalışma hedef grubu açısından sivil toplum kuruluşlarında gönüllü, yönetim kurulu üyesi veya üye olarak aktif şekilde yer alan 14-29 yaş arası gençlerle sınırlıdır.

3. Kapsam açısından; araştırma katılımcıları, yaşam boyu öğrenme yeterlikleri olan;

- Ana dilde iletişim,
- Yabancı dil/dillerde iletişim,
- Matematiksel düşünme ile bilim ve teknolojiye temel beceriler,
- Dijital yeterlik,
- Öğrenmeyi öğrenme,
- Sosyal vatandaş olma bilinci ve girişimcilik,
- Kültürel bilinç ve ifade yeterliğine ilişkin bilgi ve birikimleriyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Genç: Gençliğin, içinde bulunulan zaman, toplumların sosyo-ekonomik gelişimleri, kültür ve geleneklerine göre tanımı yapılır. Dolayısıyla, öznellik içeren gençlik tanımlamaları için evrensel kabul görmüş tek bir yaş aralığından söz edilememektedir. Ülkemizin şartları göz önüne alındığında gençlik politikalarının hedef grubu, 14-29 yaş aralığında bulunan bireyler olarak kabul edilmektedir (Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, 2019).

Sivil Toplum: Devlet baskısı altında olmayan ve kendine özel kurallara göre hareket edebilen ekonomik ve sosyal alandır (Akay, 2012).

Sivil Toplum Kuruluşu: Resmi kurumlar dışında bağımsız olarak çalışan, politik, sosyal, kültürel, hukuki ve çevresel amaçları bulunan ve bunlar için gerekli lobi çalışmaları yapan, üyelerini ve çalışanlarını gönüllülük çerçevesiyle belirleyen, kâr amacı gütmeyen ve giderlerini üyelik ödemeleri ve bağışlar ile karşılayan kuruluşlardır (Kurt ve Taş, 2015).

Yaşam Boyu Öğrenme: Bilgi, beceri ve yeterlikleri geliştirme amacıyla kişisel, sosyal, ekonomik ve iş ile ilgili alanlarda yaşam boyu devam eden tüm öğrenme faaliyetleridir (Avrupa Birliği Komisyonu, 2006).

1.7. Kısaltmalar

AB: Avrupa Birliği

ABGEP: Avrupa Birliği Genel Eğitim Programları

AÇEV: Anne Çocuk Eğitim Vakfı

BİT: Bilgi İletişim Teknolojisi

ÇEKÜL: Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

HBÖ: Hayat Boyu Öğrenme

KORUNCUK VAKFI: Türkiye Korunmaya Muhtaç Çocuklar Vakfı

MEV: Milli Eğitim Vakfı

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

TED: Türk Eğitim Derneği

TEGV: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı

TEV: Türkiye Eğitim Vakfı

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

YBÖ: Yaşam Boyu Öğrenme

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde sivil toplum kuruluşları ve yaşam boyu öğrenme başlığı altında sivil toplumun tarihsel süreci, Türkiye’de sivil toplum ve sivil toplum kuruluşları, sivil toplum kuruluşlarının özellikleri ve işlevleri, sivil toplum kuruluşlarının işleyiş biçimleri, yaşam boyu öğrenmenin tanımı, gelişimi ve stratejileri, Dünya’da, Avrupa’da ve Türkiye’de yaşam boyu öğrenmenin durumu, yaşam boyu öğrenmenin güncel yeterlikleri ve sivil toplum kuruluşlarının yaşam boyu öğrenme sürecine katkıları konuları açıklanacaktır.

2. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE YAŞAM BOYU ÖĞRENME

2.1. Sivil Toplumun Tarihsel Gelişimi

Sivil toplum kavramı Locke tarafından 1690’da ilk kez kullanılmıştır. Sivil toplum Tocqueville’in demokrasiye yönelik çözümlerinde yer almasıyla beraber belirtilen tarihten 1970’lere kadar olan süreçte uzun süre sessizliğini korumuştur. Avrupa’nın doğusunda Sovyet modeli örnek alınarak yapılan siyasal mekanizmaların demokratikleştirilmesi çalışmaları ile yeniden önemli bir konuma gelmiştir (Erdoğan, 1998). Kavram ilk kullanımından itibaren 21. yy’a kadar geçen süreçte değişimlere uğramıştır.

Sivil toplum kavramının yaşadığı değişimler ve anlam buluşu, dönemsel farklılıklar hatta zıtlıklar göstermektedir. Sivil toplumun kavramsallaştırılması: Devlet-öncesi, devlet-karşıtı ve devlet sonrası şeklinde açıklanmıştır. Bu açıklamaya göre birinci kavramsallaştırmada, devlet varlığı olmamakla beraber var oluşunun koşulu olarak sivil toplumun varlığı görülmektedir. İkinci görüşte, devlete bir alternatif olarak sivil toplumun varlığı savunulmuştur ve üçüncüsü de devletin çözülmesi koşulu olarak sivil toplumun varlığına atıfta bulunmuştur (Kurtuluş, Küçükural, Uğraş ve Akşit, 2005). Kavramın anlam buluşu ve tartışmaları sadece devlet ile sınırlı kalmamıştır.

Sivil toplum kavramı ve tartışmaları aslında Antik Yunan çağlarına kadar dayanmaktadır ve bu çağlardan evrimleşerek süregelmiştir. Antik Yunan felsefi genel kullanımı, ortaçağ krallıklarına ve imparatorluklarına feodal direnç, homojen ortaçağ egemenlik birimleri anlamına gelmektedir. Aristoteles, “Sivil Toplum” kavramını “bireysel kuralları kontrol eden ve barışçıl idealizm, başka bir deyişle site devleti (polis)” şeklinde

politik bir toplum olarak tanımlamıştır (Korkmaz, 2008). Sivil toplum, siyasal toplumla aynı isimle anılırken 18. yüzyılda onu siyasetten ayıran ilk isim Hegel olmuştur. Ona göre sivil toplum, devlet ve toplum arasındadır ve sivil toplum devletten sonra meydana gelmiştir (Esmer, 1998). Sivil toplum tarihsel süreç içerisinde;

1. Antik Yunan'da siyasette aktif olarak rol alan ve yurttaşları kapsayan anlamı,
2. Kent sistemi olarak Ortaçağda bilinen Burglar cephesinde kabul gören yeni özerk alanları kapsayan anlamı,
3. 17. ve 18. yüzyılların liberal görüşlerine dayanan anlamı,
4. F. Hegel ve onun yolundan giden Karl Marks ve A. Gramsci'nin yorumladıkları anlamı,
5. 21. yy modern anlamı olarak beş farklı anlam kazanmıştır (Özdaşlı, 2007).

Sivil toplum kavramı 21. yy'da liberal ve katılımcı demokrasi tanımı içerisinde literatürde yerini almıştır. Bu yaklaşımda ortaçağ anlayışının tersine hükümetten bağımsız, devletin direkt etkisinden uzak, gönüllü birliğine dayalı ilişkilerden meydana getirilen kurum ve etkinlikler alanı olarak nitelendirilmektedir. Devletin sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik alanlarda etkisinin azaltılması, devletin küçültülmesini benimseyen neo-liberal politikalar küreselleşme olgusunu gündeme getirmiştir. İletişim ve bilişim teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişmeler, internet vasıtasıyla bilgiye kolay ulaşım ve etkileşimin artması, toplumunun bilgi toplumu haline gelmesini sağlamıştır (Yıldırım, 2003). Bu gelişmeler, sivil toplumun tekrardan güncellenmesine ve faaliyet alanının gelişmesine olanak sağlamıştır.

Bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişim, küreselleşme ve imkânlarının artması, sivil toplum ile bürokrasi arasındaki ilişkiyi kuvvetlendirmiştir. Bu gelişme toplumsal değerlendirme, şikâyet ve katılıma olanak vermiştir. Bununla birlikte hesap verme hakkını kendisinde bulmayan hükümetin, vatandaşların taraf olduğu fiili ve fiziki görünümü olan bürokrasi, sivil toplumun taleplerine karşı daha açık ve şeffaf olmak, egemenliğinden ve hantallığından vazgeçmek zorunda kalmıştır (Eryılmaz, 2002). Bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmeler sonucunda sosyal medya, e-mail ya da diğer iletişim araçları sayesinde, e-demokrasinin hem siyasal partiler açısından hem de sivil toplum ve halk açısından gündeme gelmesine olanak sağlamıştır. Bu durum sivil toplumun, siyasette işleyiş ve

karar alınmasında yeni katılım yollarının ortaya çıkması anlamına gelmektedir (Duran, 2005). Yönetimde daha kolay ve hızlı katılım fırsatlarının ortaya çıkması, yönetime katılım konusunda çeşitliliklere zemin hazırlamıştır.

2.2. Türkiye’de Sivil Toplumun Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de 1980’lerden sonra sivil toplum bilinci ayrı bir önem kazanmıştır. Bu durum sivil toplumun önceki dönemlerde tamamen etkisiz olduğu anlamına gelmemektedir. Her dönemde sivil hareketleri görmek mümkündür. Genel olarak Türkiye’de sivil toplumun gelişimi Cumhuriyet öncesi dönem (Osmanlı dönemi) ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere iki dönemde incelenmektedir (Nohutçu, 2006). Osmanlı döneminde sivil toplumun varlığına yönelik birkaç farklı görüş bulunmaktadır.

Şerif Mardin, “Osmanlı Devletinde sivil toplum ile alakalı gelişmeler olduğunu belirtebilir miyiz?” sorusuna bir yandan evet bir yandan da hayır yanıtını vermiştir. Mardin’e göre; Osmanlı’da sivil toplumun kısmi olarak varlığından bahsedilebilir. Bu durum da “Özel hayatın Örf-i Sultani’den uzak kısmında sivil toplumun var oluşu tezi savunulabilir” ifadesini kullanmıştır (Mardin, 1994). Şeriat ve şeriata ait düzenleme ve hususlar devlete ait bir meseleden daha çok toplumsal alanının meselesini temsil etmektedir (Çetinkaya, 2008). Toplumsal hayatın müdahalesi ise sivil hareket olarak ifade edilebilir.

Osmanlı Devletinde Tanzimat ilanından sonraki süreç çağdaş-modern örgütlenmenin başlangıcı sayılmaktadır. Bu durum, Tanzimat dönemi öncesinde sivil toplum kuruluşlarının var olmadığını ifade etmemelidir. Böyle bir ayırımın yapılma nedeni; Osmanlı Devleti ve halkı için 19. yüzyılın, özellikle Tanzimat’ın ilanının sonrasında, hukuki olarak son derece önemli değişimlerin yaşandığı bir dönem olmasından kaynaklanmaktadır (Alkan, 1998). Yaşanan hukuksal değişimler sivil hayatında hareketlenmesine olanak sağlamaktadır.

Osmanlı Devletinde hükümdarın otoritesi ve güçlü devlet yapısı, sivil toplumun en önemli unsuru olan özerk sosyal sınıfların gelişmesini engellendiği şeklindedir (Erdoğan, 2001). Bu görüşte hâkim olan görüşü şu şekilde ifade edebiliriz; Osmanlı Devletinde ekonomi tamamen devletin elindedir. Ekonomide en büyük payın devlete ait olduğu bir ulusta ise sivil toplum kavramından ancak düşünce alanının bir nesnesi olarak bahsedilebilir. Sivil toplumun gelişmesi açıkça ekonomi içinde özel sektör ağırlığının

artması ile gerçekleşebilmektedir (Türköne, 2005). Bu durum da Osmanlı Devletinde sivil toplumun gelişmesine engel olmuştur denilebilir.

Cumhuriyet ile birlikte Atatürk'ün önderliğinde birçok alanda (politik, sosyal, ekonomik, yasal ve eğitimsel vb.) reformlar yapılmıştır. Dönmezer'e (1990) göre Atatürk'ün reformlarının temel amacı toplumsal değişimdir. Ancak, uygulamada değişiklikler sivil toplumun istediği şekilde yankı bulamamıştır. Tek Parti Dönemi'nde (1923–1950) süreç içerisine yasal önlemler dâhil edilmiş, sivil toplumun gelişmesine izin verilmiş fakat yine de amaçlanan ortam oluşturulamamıştır (Özmutaf, 2007). Bu durumdan kaynaklı olarak da sivil toplum istenilen düzeyde gelişme gösterememiştir.

1961 Anayasası ile her şeyden önce çoğulcu bir demokrasi amaçlanmıştır. Bu yapı, Anayasa'nın üstünlüğünü güvence altına alan yargı bağımsızlığı ve yargı denetimi ile birleştirilmeye çalışılmıştır. Özerk anayasal örgütler, sivil toplumun yapılanmasına da olanak sağlamıştır. Anayasa ile beslenen liberter anlayış hem bürokraside hem de sivil yapılanmada eşliliğin meydana gelmesinde katkı sağlamıştır (Doğan, 2007). Sivil toplumda gelişme fırsatını elde etmiştir.

1961–1980 yılları arasında yargı bağımsızlığı garanti altına alınmış ve hukukun üstünlüğüne yönelik gelişmelerin gidişatı hızlanmaya başlanmıştır. Bu durum Türkiye'de siyasi katılımın gönüllü bir şekilde sürdürülmesine imkân vermiştir (Kalaycıoğlu, 1998). 24 Ocak 1980'de, 12 Eylül askeri darbesinden önce, Demirel hükümeti ekonomiyi serbestleştirmeyi amaçlayan bir paket ortaya koymuştur. Ortaya konan liberalleşme programı askeri müdahaleden sonra da devam etmiştir. Türkiye'de devletin ekonomiye ve kültürel hayata etkisi azalmıştır. Devlet politikaları yerine neoliberal politikaların ortaya çıkması ise yeni bir girişimci sınıfın meydana gelmesine neden olmuştur (Sarıbay, 2001). Bu bağlamda sivil toplum çalışmalarının da hız kazanması sağlanabilmiştir.

1982 Anayasası ile yaşanan gelişmeler sivil toplumun da gelişimine olanak sağlamıştır. Çünkü derneklerin, meslek örgütlerinin, siyasi partilerin kadın örgütü ve anayasaya ilişkin yasaklamaların kaldırılması gibi siyasi faaliyetlerinin gelişimine şahit olunan gelişmeler yaşanmıştır. Bu yüzden 90'lı yıllar sivil toplumun gelişmesi için önemli bir dönüm noktası olmuştur (Çepel, 2009). Bu yaşanan değişimler sivil toplum alanına olan ilgiyi de artırmıştır.

Haziran 1996'da yapılan Habitat II çalışmalarına hazırlık amacıyla Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Tarih Vakfı'nın ortak projesine dayanarak Mayıs 1996'da "Sivil Toplum Kuruluşları Bilgi Merkezi" kurulmuştur. Burada yapılan çalışmada, 61.587 dernek Sivil Toplum Kuruluşları Bilgi Merkezi veri tabanında yer almıştır. Haziran 1997'de TBMM'ye verilen bir soru önergesine T.C. İçişleri Bakanlığı tarafından verilen yanıtta, Türkiye'de toplam 69.385 derneğin faal olduğu belirtilmiştir. Buna göre geçen 15 yılda sivil toplum kuruluşları %12.6 oranında büyüme göstermiştir (Gönel, 1998). Bu artış sivil toplum kuruluşlarına olan ilginin önemli derece de artmış olduğunu göstermektedir ve bu büyüme her geçen gün kat ve kat artmaktadır.

Ekim 2018'den bu yana, Türkiye'de 114.078 faal dernek bulunmaktadır. Bu oranda büyük pay 31,3 ile mesleki ve sosyal dayanışma derneklerine aittir. İkinci sırada yüzde 20,4 ile spor ve spor ile ilgili dernekler yer almıştır. Temmuz 2018 itibarıyla, faal olan vakıf sayısı ise 5.158'dir. Vakıflar çalıştıkları alanlar ile daha çok eğitim, sağlık, sosyal yardım ve hizmetler, çevre ve doğal hayat, sanat, yaşlılık, çocuklar, yoksulluk gibi sosyal sorunlar kapsamında hizmet sunmaktadır (Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı [TUSEV], 2018). Derneklerin ve vakıfların faaliyet alanları bu anlamda benzerlik göstermektedir.

2.3. Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları

Sivil toplum kuruluşları kamu kaynakları dışında ilave kaynak yaratma potansiyelleri, esneklik, hizmet verilen kitleye yakınlık ve teknik bilgi sahibi olma gibi özellikleri sayesinde ekonomik ve sosyal kalkınmaya, toplumsal bilinçlenmeye, sosyal sermayenin ve demokratik süreçlerin gelişimine katkı sağlamaktadır. İletişim teknolojilerinin başta sosyal medya ağları olmak üzere yaygın, kolay, hızlı ve göreceli ucuz haberleşmeyi mümkün kılması, sivil toplum kuruluşlarının uluslararası bilgi alışverişine ve işbirliğine olanak tanımıştır. Bu durum bireysel farkındalık yaratarak kişi, kurum ve kuruluşların sorunlarının çözümü için harekete geçmesini kolaylaştırmaktadır (TUSEV, 2018). İletişim kaynaklarının artması ve gelişmesi ortak çalışmaların da gerçekleşmesine olanak sağlayabilmektedir.

Dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarının kurulma, çalışmalarını sürdürdükleri alan ve şekilleri bakımında aralarında paralellik mevcuttur. Ayrıca sivil toplum kuruluşları sosyal, ekonomik ve politik amaçlarını gerçekleştirmek için çeşitli biçimlerde birleşmektedirler. Bunlardan bazıları tüzel kişiler olarak tanımlanmıştır. Sivil toplum alanındaki bazı tüzel kişiler kamudur ve bazıları özel hukukta yer almaktadır. Profesyonel

organizasyonlar kamu tüzel kişilikleridir, diğerleri özel tüzel kişiliklerdir. Dernekler, vakıflar, sendikalar, meslek dernekleri ve vatandaş girişimleri ekonomik olmayan kuruluşlardır; kooperatifler ve şirketler, ekonomik kuruluşlardır; siyasi partiler ise politik amaçlı kuruluşlardır (Gönel, 1998). Sivil toplum kuruluşlarının türleri aşağıdaki alt başlıklarda incelenmiştir.

2.3.1. Vakıflar

Vakıf kökeni, hem doğuda hem de batıda bulunan eski bir kurum türü olarak görülebilir. Eski Müslüman toplumların temelleri İslami Hukuktur. Vakıf ise İslam toplumlarında yardım, sosyal yardım ve dayanışma gibi sosyal ve dini düşünceler tarafından teşvik edilmiştir. Osmanlı toplumunda, vakıf felsefesi sadece devlet hazinesinden yapılan tahsilâtların yanı sıra bireylerin kendi varlıklarından tahsis ederek kurdukları vakıflar da olabilmektedir (Çınar ve Koyuncu, 2015). Bu durum da Osmanlı Devletinde vakıfların sadece devlet eliyle değil bireysel girişimler ile de kurulabildiğini göstermektedir.

Cumhuriyetin ilan edilmesinden 21. yy'a kadar sürekli sosyal, ekonomik ve siyasi bunalımlar yaşanmıştır. Bu bunalımlar sosyal yardım politikalarının öneminin artmasına neden olmuştur. 1980'li yıllarda ise küreselleşmenin etkisiyle Türkiye'de neo-liberal politikalar ile yerelleştirme ve özelleştirme faaliyetleri önemli olmuş ve sosyal yardımlar konusunda da özel sektör ve belediyeler teşvik edilmiştir (Yay, 2015). Söz konusu yıllarda sosyal yardımlar konusunda en önemli gelişme 1986 yılında 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonunun kurulması olmuştur. Bu yasa, ihtiyaç sahibi olanları ele almış ve fon kaynaklarının muhtaçlara aktarılması için il ve ilçelerde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının açılması öngörülmüştür. 14.06.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nun öngördüğü sosyal yardım sistemi dâhilinde 23 adet fon kaynağı kullanılarak ihtiyaç sahiplerine yönelik sosyal yardım faaliyetleri gerçekleştirilmiştir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, 2009).

2.3.2. Sendikalar

Sendikalar, meslek çalışanlarının ekonomik, sosyal ve kültürel çıkarlarını korumak için kurulmuş profesyonel kuruluşlardır. Sendikaların fonksiyonları; ücretler, ücret artışı,

doğru çalışma koşulları, çalışanlara ücret dışı fayda sağlamak, çalışanları korumak, siyasi güçleri harekete geçirmek, iletişim kurmak ve üyelerinin kişisel ve sosyal gereksinimlerini karşılamak olarak ifade edilmektedir (Aksu, 1998). Sendikaların çok çeşitli konularda çalışabildiği burada görülmektedir.

Türkiye’de sendikal hareketlerin oluşumları dış koşullarla şekillenen bir özelliğe sahiptir. Sosyal, kültürel, politik ve yasal ortamın etkisi ile sendikalar süreçte farklı kimlik ve anlayışları benimseyebilmektedirler. Bu kapsamda temel ilkeleri, sadece mesleki işlevlerini yerine getirmekle kalmayıp, aynı zamanda siyasal faaliyetler yoluyla yasama ve yürütme organlarını etkileyerek sınıf ve ulusal sorunları çözmeye yönelik adımlar da atmaktır (Aslan, 2010). Nitekim bu anlayış, 1968’de 7. Genel Kurul’da kabul edilen prensiplerde açıkça belirtilmiştir. Türk-iş, bu hususların yerine getirilmesi için bütün gücüyle iktidar ve muhalefet partilerini bu yönde çalışmaya yönlendirmek için etki gücünü kullanmayı görev bilmiştir. En büyük işçi konfederasyonu olarak bilinen Hak-İş, 1976 yılında, hepsi bağımsız olan 7 birliği bir araya getirerek kurulmuştur (Battal, 2004). Tüm bu sendika çalışmaları doğrultusunda işçiler ve işverenler arasında kardeşlik sağlanmıştır. Sendikalar işçilerin çıkarlarının korunmasını kendilerine görev edinmiş, bu çıkarları devlete ve işverenlere karşı korumuşlardır. Dolayısıyla genel olarak denilebilir ki sendikaların aşağıdaki faydaları bulunmaktadır (Aslan, 2010);

- a) Çalışma saatlerinin tespiti,
- b) Ücret miktarının tespiti,
- c) İşsiz işçiye iş bulunması,
- d) Kadın, çocuk ve işçi haklarının korunması,
- e) Sakatlanan işçiye tazminat verilmesi ve ailesinin korunması,
- f) İşçinin kültürünün yükseltilmesi,
- g) Grevlerin idare edilmesi.

2018 yılı itibari ile Türkiye’de en fazla üyesi bulunan sendikalar,

- “Avcılık, Balıkçılık, Tarım ve Ormancılık” iş kolunda 24 bin 349 üyeye Öz Orman-İş,
- “Gıda Sanayi” iş kolunda 33 bin 590 üyeye Öz Gıda İş,
- “Madencilik ve Taş Ocakları” iş kolunda 26 bin 240 üyeye Türk Maden İş,
- “Petrol, Kimya, Lastik, Plastik ve İlaç” iş kolunda 36 bin 275 üyeye Petrol-İş,

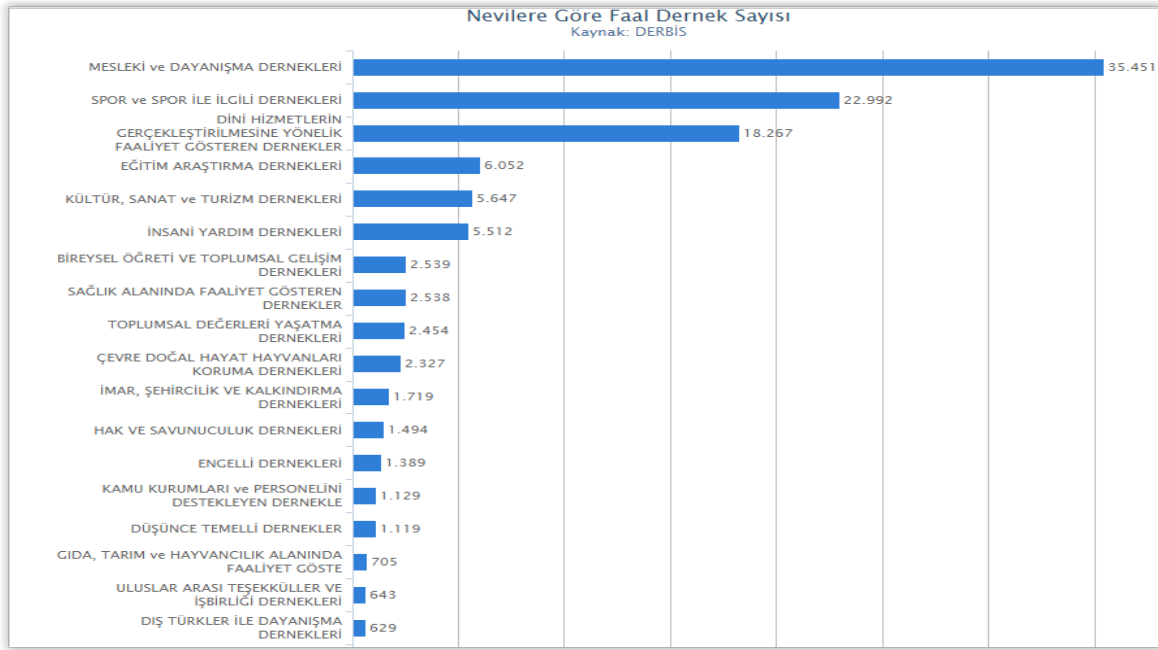
- “Dokuma, Hazır Giyim ve Deri” iş kolunda 48 bin 588 üyeye TEKSİF,
- “Ağaç ve Kâğıt” iş kolunda 10 bin 539 üyeye Öz Ağaç İş,
- “İletişim” iş kolunda 13 bin 58 üyeye Türkiye Haber İş,
- “Basın, Yayın ve Gazetecilik” iş kolunda 2 bin 570 üyeye Medya-İş,
- “Banka, Finans ve Sigorta” iş kolunda 41 bin 780 üyeye BASİSEN,
- “Ticaret, Büro, Eğitim ve Güzel Sanatlar” iş kolunda 62 bin 7 üyeye Tez Koop İş,
- “Çimento, Toprak ve Cam” iş kolunda 25 bin 655 üyeye Türkiye Çimse-İş,
- “Metal” iş kolunda 203 bin 574 üyeye Türk Metal Sendikası,
- “İnşaat” iş kolunda 52 bin 711 üyeye Yol-İş,
- “Enerji” iş kolunda 58 bin 625 üyeye Tes-İş,
- “Taşımacılık” iş kolunda 22 bin 344 üyeye Öz Taşıma İş,
- “Gemi Yapımı ve Deniz Taşımacılığı, Ardiye ve Antrepoculuk” 6 bin 758 üyeye Türk Deniz-İş,
- “Sağlık ve Sosyal Hizmetler” iş kolunda 26 bin 492 üyeye Öz Sağlık İş,
- “Konaklama ve Eğlence İşleri” iş kolunda 14 bin 322 üyeye OLEYİS,
- “Savunma ve Güvenlik” iş kolunda 32 bin 417 üyeye Güvenlik-İş,
- “Genel İşler” iş kolunda ise 251 bin 122 üyeye Hizmet-İş ve
- Eğitim İş Kolunda ise; TÜRK EĞİTİM-SEN 207 bin 256 üyeye, EĞİTİM-SEN 77 bin 818 üyeye, EĞİTİM-BİR-SEN 433 bin 787 üyeye, EĞİTİM-İŞ 49 bin 882 üyeye, TEÇ-SEN 7 bin 628 üyeye en fazla üyesi bulunan sendikalar (T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı [ÇSGB], 2018).

2.3.3. Dernekler

Dernek kurma hakkı ve özgürlüğü, II. Meşrutiyet’ten sonra Anayasa’ya Madde 120. ile girmiştir. Fakat ilk dernekler 1856 Kırım Savaşı’ndan sonra kurulmuştur. 1909 yılında 120. Madde güncellenmiştir. Güncellenen madde ile kurulması yasak olan dernekler tanımlanmıştır. Dernekler ile ilgili ilk düzenleme 1909 yılında “Toplumlar Kanunu” ile yapılmış ve bu yasa ile 21. yy’a kadar var olan derneklerin yapısı ve çalışma kuralları ortaya konmuştur (Çetinkaya, 2008). Dernekler de kurulurken bu durumu kendilerine referans olarak almaktadırlar.

5253 sayılı dernekler kanununa göre; dernek, kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış, belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır. Yönetim faaliyetlerini dernek yerleşim yerinde yürütürler. Dernekler kendi aralarında veya vakıf, sendika ve benzeri sivil toplum kuruluşlarıyla ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere girişim, hareket ve benzeri adlarla oluşturdukları tüzel kişiliği bulunmayan geçici platformlarda bir araya gelebilirler. Federasyonlara katılıp federasyonların oluşturduğu konfederasyonlara katılabilirler ve faaliyetlerini yürütme amaçlı şube adı altında kendilerine bağlı tüzel kişiliği olmayan alt birimler oluşturabilirler (dernekler.gov.tr). Bu sayede etki alanlarını da genişletebilmektedirler.

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığının yapısı değiştirilerek İçişleri Bakanlığı bünyesinde Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü kurulmuştur ve teşkilat görevleri hakkında yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Diğer yandan sivil toplumun gelişimi, güçlendirilmesi ve desteklenmesi için hukuki statüleri, kurumsal yapıları, faaliyetleri, kamu kurumlarıyla ilişkileri gibi yasal ve idari hususlara ilişkin bütüncül bir mevzuat düzenlenmesine ve kamu-sivil toplum kuruluşları işbirliğinin kapsamının belirlenerek geliştirilmesine duyulan ihtiyaç devam etmektedir. Sivil toplum kuruluşlarının mali kaynak, eğitim, toplumsal alışkanlıklar, katılımcılık kültüründeki yetersizlik, kendi fonlarını yaratamama problemi, birbiriyle ilişkilerinin zayıflığı gibi hususlar yapısal eksiklikleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaman ve teknoloji ile uyumlu yeni katılım süreçlerinin geliştirilmesi ile sivil toplum kuruluşlarına yönelik yasal düzenleme ihtiyacı da sürmektedir (TUSEV, 2018).

Şekil 2.1: Derneklerin faaliyet alanlarına göre dağılımı (Kaynak: dernekler.gov.tr)

2.3.4. Meslek Kuruluşları

Meslek odaları, kamu hukuku ve üyelik aidatlarına dayalı olarak bazı gelir kaynaklarına sahip olduklarından derneklerden farklıdır. Her ne kadar meslek odaları kamu kurumları gibi kurulsun ve üyeleri üzerinde bazı haklara sahip olsa da, işleyişlerinde temsilci örgütler olarak hareket etmektedirler. Yönetim organları kendi üyeleri arasından seçilmektedir. Ancak zaman zaman devletin müdahalesi bu kurumların işlerinde görülmektedir (Caniklioğlu, 2007). Bu durum, meslek grupları üzerine yönelik siyasi etkilerin olabileceğini de göstermektedir.

2.3.5. Kooperatifler

Kooperatif hareketi 1860'larda Osmanlı İmparatorluğu'nda Nişin Valisi Mithat Paşa'nın inisiyatifiyle geçici bir girişim ile başlamıştır. Kurulan kooperatifler bir çeşit tarımsal kredi kooperatifidir. 1863 yılında bu alanda yapılan ilk yönetmelik, Fon Mutabakat Zaptıdır. 1888'de, Mallar Fonu adı altında yeniden düzenlenmiştir. Bu yıllarda Ziraat Bankası da kredi ihtiyaçlarını karşılamak için kurulmuştur. 1911'de Aydın yöresinde kooperatiflerin kurulması ise bu zamanın üretici hareketleriyle başladığı görülmektedir. Bu kooperatifler, Tarımsal Birlik Tarım Kooperatifleri Birliği'ni oluşturmak için birleşmiştir. İstanbul Ateşhanesinde ilk tüketim kooperatifleri kurulmuştur. Kooperatifler, 1926 yılında kabul edilen Türk Ticaret Kanunu'na eklenen hükümler ile

ticaret ortağı olarak görülmüştür (Yentürk, 2006). Bu sayede kooperatiflerin etkinlik alanları da genişlemiştir.

1960 Anayasası'nın getirdiği özgürlük ortamı, kooperatif birimlerinde de etkisini göstermiştir. 1971 yılında köy kalkınma kooperatifleri ve zanaatkâr kefalet kooperatifleri merkezi birlikler olarak örgütlenmiştir. 1970'lerin ortalarından sonra, tüketici kooperatifleri ilçelerde, işyerlerinde ve fabrikalarda enflasyon atmosferine tepki olarak ortaya çıkmıştır. 1979'da Yol-İş Sendikası üyesi tarafından kurulan ve iki sivil toplum kuruluşunun işbirliğini somutlaştıran kooperatiflerin en üst kuruluşu olan Yol-Koop kurulmuştur. Kooperatifler alanı, bir tür şirket olarak kabul edildiğinden, 1969 yılına kadar Ticaret Kanunu çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ile kooperatifler için ayrı bir yasa oluşturulmuş ve şirketlerden ayrı bir birleşme türü oldukları kabul edilmiştir (Turan, 2005). Bu durumda kooperatiflerin kendilerine özel bir alanın oluşmasına olanak sağlamıştır.

1982 Anayasası ve onu izleyen diğer yasama eylemleri, kooperatifçilik üzerinde devlet kontrolünü arttırmıştır. Kooperatifler siyasetten yasaklanırken, çeşitli kooperatiflerin ve yöneticilerinin politik koordinasyonu mümkün hale gelmiştir. Köy-Koop ve Tarko gibi bazı merkezi dernekler kapatılmıştır. 1985 yılında, tarımsal kredi kooperatiflerinin ve tarım satış kooperatiflerinin devlet kontrolünü ve motivasyonunu artırmak için yasal düzenlemeler başlatılmıştır (Güven, 1997). Kooperatifler siyasetin kontrolüne girmeye başlamıştır.

Kooperatifler, mesleki birlikler değildir, hem üretim hem de tüketim ile ilgilidir. Sadece üyeleri arasında karşılıklı yardım ilkesine dayanmaktadırlar. Üretim, tüketim ve satış konularında ortakların yardımıyla kurulmuştur. Toplu işleriyle büyük sermaye sahiplerine ihtiyaç duymadan üretip tüketebilmektedirler. Bu kooperatifler, küçük üreticilerin, malları büyük bir tüccara, toptancıya ucuz bir fiyata satmalarını önlemek için daha uygun bir fiyata doğrudan piyasaya sürmelerini sağlamaktadır. Özellikle savaş sırasında bu kooperatiflerin büyük faydaları olmuştur. Üretim işlerinde krediye ihtiyaç duyan küçük ortakların işbirliği ile kredi kazanma amacıyla kredi kooperatifleri kurulmuştur (Yentürk, 2006). Bu durum da üreticilerin rahatlamasına olanak sağlamıştır.

2.4. Sivil Toplum Kuruluşlarının Özellikleri ve İşlevleri

Dünyada ve Türkiye’de oluşum şekilleri, organizasyon şemaları, yönetim biçimleri, sağladıkları faydalar, kapasiteleri, devamlılıkları, etkinlik çeşitlilik alanları açısından değişiklik gösteren sivil toplum kuruluşları dört temel özellik barındırmaktadır (Yaprak, 2005). Bu özellikler şu şekildedir:

Kar Amacı Gütmemek: Sivil toplum kuruluşları maddi menfaat için faaliyet göstermeyen kuruluşlardır. Ancak bu kuruluşlar da tam zamanlı olarak görev yapanlar, görevlerinin karşılığında maaşlandırılabilirler. Ayrıca gelir sağlayıcı etkinlikler yapabilmekle beraber, sağlanan bu maddiyatı üyelerine aktaramazlar (Seyyar ve Adalı, 2003). Genel olarak gönüllülük esaslı çalışırlar.

Bağımsızlık (Özerklik): Sivil toplum kuruluşlarının siyasal otorite karşısında bağımsız olmaları anlamına gelmektedir. Bu açıdan, sivil toplum kuruluşlarının devlet tarafından yönlendirilmemeleri önemlidir. Sivil toplum kuruluşları kendileri ile alakalı kanunlarca veya üyelerin denetim için yetkilendirdiği organlarca denetlenmektedirler. Bu durum, sivil toplum kuruluşlarının siyasi partilerden farklı işleyişe sahip oldukları anlamına da gelmektedir. Devlet yapılarının dışında olmalarına rağmen gerekli durumlarda devlet ile yakın işbirliği içerisinde olabilmektedirler (Seyyar ve Adalı, 2003). Bu durum yine bağımsız şekilde ve bu kuruluşların, kamuoyunun çıkarları doğrultusunda çalışabilmelerine olanak sağlamaktadır.

Gönüllülük: Sivil toplum kuruluşlarının farklılığını gösteren temel özelliklerinden biri de gönüllülük esasına dayanmalarındır. Bu nitelikleri, sivil toplum kuruluşlarının bireysel düzeydeki beklentileri ile paralellik göstermektedir (Seyyar ve Adalı, 2003). Sivil toplum kuruluşlarında kişiler zorlanmaz, herkes gönüllülüğünün yettiği kadar sorumluluk alır.

Vizyona ve Bir İdeale Sahip Olmak: Sivil toplum kuruluşları buldukları faaliyetlerle genelde vatandaşların görüş ve isteklerine tercüman olmaktadır. Sivil toplum kuruluşları ana amacı, devlet karşısında iradesiz kalan yapıların arkasındaki toplumsal desteği çoğaltmak ve bilinçli yurttaş katılımlarını güçlendirmektir. Yardımlaşma ve dayanışma maksatlı bir yapıyı önemseyen sivil toplum kuruluşlarının yapmış oldukları faaliyetlerin en keskin özelliği,

yardımsever nitelikli kuruluşlar olmalarıdır (Pekmezci, 2004). Bu nitelik doğrultusunda faaliyetler gerçekleştirmektedirler.

Pelenk'e (2010) göre, sivil toplum kuruluşları, çeşitli değerlere, örgütsel yapılara, ilkelere ve hedeflere hizmet eden ulusal ve uluslararası sorunlara karşı yaptırım gücünü kullanarak devlet ve özel sektör baskısı veya desteği ile çözüm üreten karşılıklı örgütlerdir. Cılızoğlu (2001) sivil toplum kuruluşlarının özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Hükümet dışında bağımsız kuruluşlardır.
2. Kar amacı gütmemeleri sebebiyle üyelerin maddi kuvvetinden çok nitelikleri ile ilgilenmektedirler.
3. Toplumsal bilinç oluşturarak, politik zararlara karşı katılım sağlama özelliğine sahiptirler.
4. Toplumsal gruplaşma ve denetim konularında bilgi naklini sağlayabilmektedirler.
5. Toplum içerisinde eğitim ve bilgi düzeyi farkı yüzünden oluşabilecek başkalgı minimize etmek adına ortak bilgi ve dil düzeyinin oluşumuna katkı sağlayabilen yapılardır,
6. Politik üstünlüğü sayesinde toplumsal tepki oluşturma sürecini sağlayan açık yapılardır,
7. Sosyal manipülasyon ile siyasi aktörlerden destek alarak kamuoyunun beklenti ve gereksinimlerine yönelik çözümler üretebilmektedirler.

Sivil toplum kuruluşları, faaliyetlerini sosyal etkinliklere duyarlı olacak şekilde tasarlamaktadırlar. Her ne kadar 19. yüzyıl sivil toplum kuruluşları, gönüllü yoksul ailelere ılımlı ve zengin mali gücü olan yardımlarda bulunmak için kurulmuş olsalar da 21. yüzyılda etkin olan sivil toplum kuruluşları bu rolün ilerisine geçerek daha iyi işlev görmeye devam etmektedir (Yıldırım, 2004). Sivil toplum kuruluşlarının görevleri, çeşitli başlıklar altında incelenebilmektedir.

Demokrasiye Katkıda Bulunma: Sivil toplum kuruluşları, toplumsal bir amacı olan ve kamu yararına hareket eden oluşumlardır ve politik toplumdan bağımsız bir niteliktedirler. Sivil toplumun en önemli işlevi demokratik çözüme ve kalkınmanın birleştirilmesine etki etmesidir. Aynı zamanda sivil toplumun, demokrasinin egemen konuma yayılması, siyasi personelin yetiştirilmesi, siyasi

partilerde bir sosyal taban oluşturulması gibi devlet üzerinde kısıtlayıcı, kritik bir faktörü de vardır (Saraç, 2012). Bu açıdan bakıldığında sivil toplum kuruluşları oluşumları bakımından politikadan bağımsız, etki ve katılım bakımından ise politika ile iç içe olma özelliği taşımaktadırlar.

Toplumsal Yaşama ve Kalkınmaya Katkı Sağlamak: Sivil toplum kuruluşları, çağdaşlaşmanın gerçekleştirilmesi ve tabana yayılması ile ilgili görevleri ve sorumlulukları da üstlenmektedirler. Özellikle sağlık hizmetleri, eğitim gibi toplumsal kalkınmayı sağlayıcı hizmetler sunarak etkili olmaktadır. Bununla birlikte, toplumun mali gücü düşük kesimleriyle bağlantıya geçerek bu kesimin yoksulluktan kurtulması amacıyla yürüttükleri çalışmalar ile katılımcı ve sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmaktadır (Saraç, 2012). Bu katkılarda topluma artı değer sağlamaktadır.

Toplumsal Katılımı Sağlamak: Gönüllülük esaslı özelliğini tanımında barındıran sivil toplum kuruluşları aynı zamanda üyelik esasına uygun çalışmalar yürüten gruplardır. Üyelik sayesinde meydana gelen birliktelik, üyelere grup kültürünü paylaşma, ortak hareket etme, diğer üyelerin de eylemlerini takip etme gibi avantajlar sağlayarak kültürel araçlarla katılımcı demokrasi kültürünün kapılarını aralamaktadır (Yıldırım, 2004). Aynı zamanda ekip bilincinin oluşmasına da imkân tanıyabilmektedir.

Baskı Grubu Oluşturmak: Baskı grupları maddi veya manevi ortak menfaatlerini gerçekleştirmek üzere birlikte hareket eden gruplardır. Sivil toplum kuruluşları olarak adlandırılan kategori, sosyolojide baskı grupları olarak da anılmaktadır. Örneğin sendikalar, kooperatifler, kadın hareketlerinin örgütsel yapıları bu kategoride yer almaktadır. Bunlar çıkar gruplarını oluşturmaktadırlar. Yönetim üzerinde bir şekilde etkili olmaya başladıklarında baskı grubu haline gelmektedirler (Erkilet, 2008). Bu şekilde işlev ve kapsamlarını geliştirebilmektedirler.

Kamu Yararını Gözetmek: Sivil toplum kuruluşları, toplumun taleplerine uygun çözüm üreten ve hayata geçmesini sağlayan kuruluşlar olmaları sebebiyle, kamuoyu oluşumuna ve siyasi aktörlere, yasa yapıcılara etki edebilme gücüne sahiptirler (Saraç, 2012). Bu güç politikacılar tarafından önemsenir hale

gelebilmektedir ve oluşturulması planlanan politikalarda, mevcut kamuoyunun oluşturmuş olduğu konular da dikkate alınabilmektedir.

2.5. Sivil Toplum Kuruluşlarının İşleyiş Biçimleri

Tüm dünyada yaşanan değişimler neticesinde, demokrasinin sağlanması adına sivil toplum faaliyetlerine olan ilgiye artmıştır. Her sivil organın sivil toplum olarak algılanması yaygınlık kazanmıştır. Özellikle Türkiye’de her sivil yapılanma, sivil toplum kuruluşu olarak algılanmıştır (Us, 2003). Bu sayede sivil toplum kuruluşları da toplumun bir öznesi olma özelliği göstermiştir.

2.5.1. Siyasal İşleyiş

Sivil toplumun demokratikleşmesi, sivil toplum tanımında bulunan “toplum”, “halk”, “cemaat”, yurttaşlık” gibi kavramların bütüncül bir kimliğe bürünmesinden kaynaklanmaktadır (Duman, 2005). Bu bütüncül bakış açısı sivil toplumun toplum ile bütünleşmesine olanak sağlamıştır.

Yıldırım’a (2004) göre, sivil toplum kuruluşları politikaya etkileri açısından ikiye ayrılmaktadır. İlk olarak, siyasi hareketlerden bağımsız olarak varlıklarını koruyan taraftır. Genelde gücünü üyelerinden alan bu kitle, üyelerinin ihtiyaçlarını üst düzey bir pozisyonda karşılamaya çalışmaktadır. Diğer ise alt gruplardan oluşan ve gevşek bir örgütlenme modeli sergileyen kuruluşlardır (Talas, 2011). İki grupta birbirlerinden farklı özellik içermektedir.

Sivil toplum kuruluşları siyasi değişimi kolaylaştırmak ve demokrasiyi güçlendirmek için önemli bir role sahiptir. Devlet, sivil toplum kuruluşlarının gözetim ve denetimini çeşitli şekillerde yapmaktadır. Türkiye’deki sivil toplum kuruluşları sıklıkla kendi faaliyet öncelikleri çerçevesinde kurulmaktadır (Hatipoğlu, 2013). Bununla birlikte, bazı meslek kuruluşları ve bazı kooperatif dernekleri, kanunla kurulabildikleri gibi bazen tamamen bağımsız olmayabilmektedir.

Sivil toplum yapıları, istenen yasaları geçirmek veya istenmeyen bir yasayı kaldırmak için yasama organlarında faaliyet gösterebilmektedir (Pelenk, 2010). Siyasi arenadaki sivil toplum kuruluşlarının işlevleri yasama alanındakilerle benzerdir. Ancak, bu alandaki görevlerini yaparken, sadece parlamento üyeleriyle değil, aynı zamanda hükümet

yetkilileriyle de görüşebilmektedirler (Şanigan, 2010). Bu yönleriyle sivil toplum kuruluşları aynı zamanda siyasete etki etme özelliği de gösterebilmektedirler.

Sivil toplum kuruluşları, yasaların uygulanmasında ve hükümet politikalarının harekete geçirilmesinde bir arabulucu görevi görmektedir. Yıldırım'a (2004) göre, sivil toplum kuruluşlarının siyasal parti etkileri parti içi disiplinin düzeyine bağlıdır. Sivil toplum kuruluşları, insanları belirlenen konularda bir araya getirerek kamuoyu oluşturmaya çalışırlar.

Sivil toplum kuruluşları aynı zamanda eğitim, sosyal refah ve istihdam konularında devlet politikalarına aynı veya karşılıklı yükümlülükler alma görevini üstlenirler. Bununla birlikte, kamu politikalarının oluşturulması, hizmetlerin sunulması ve programların uygulamaya konulması üzerinde baskı oluşturabilirler (Usta, 2006). Bu noktada sivil toplum kuruluşları da kamu bürokrasisini kullanma gücüne sahip olabilmektedir.

2.5.2. Kültürel İşleyiş

Sivil toplum kuruluşlarında bir araya gelen kişiler birbirleriyle temas halindedir ve bu iletişim samimi bir şekilde ilerlemektedir. Yaşam içerisinde bireyler, karşılıklı bazı kültürel davranışlar sergileyerek ilişkilerini yürütmektedirler. Sivil toplum kuruluşları, kültürel ve demokratik hafızayı canlı tutmada büyük etkiye sahiptir (Yonca, 2003). Bu tür örgütlerde, bireylerin birbirleriyle tanışma ve farklı bakış açılarını tanıma deneyimi yaşamalarına imkân verilir.

Demokratik yapıların oluşması için, toplumsal yapıların buna hazır olması gerekmektedir. Kültürel altyapı ile demokratik sistemin tam entegrasyonla bütünleşmediği sistemde sivil toplumda demokratik olarak çalışmamaktadır. Çünkü bireyler kültürlü demokrasiler değildir. Sivil toplum kuruluşları, bireylerin toplum üzerinde yürüttükleri projeler ve faaliyetler yoluyla bir demokrasi kültürü kazanmak için temel oluşturmaktadır (Pelenk, 2010). Bireyin sahip olduğu bilgiler kültür birikimini dolayısıyla sivil toplum bilincini etkileyecektir.

Sivil toplum kuruluşları, bireyleri bilgi ve kültürel perspektiften geliştirerek toplumda demokrasinin yayılmasına yardımcı olmaktadır. Sivil toplum kuruluşları, çağlara özgü olan ve bireylerin yeni kültürel yapılar oluşturmasını sağlayan yeni ilişki biçimlerinin geliştirilmesinde etkili olmuştur (Arslan, 2001). Bu durumda çeşitli amaçlarla faaliyet

gösteren birçok örgütsel yapının toplumda yer almasına ve çoğulculuğun gelişmesine olanak sağlamaktadır.

2.5.3. Bireysel İşleyiş

Sosyal psikoloji tarafından atıfta bulunulan rahatsızlıkların üstesinden gelmek için bireylerin bazı sosyal ilişkileri olması gerekmektedir. Bu noktada sivil toplum kuruluşları bireylerin grup psikolojisi ile etkileşime girmesine yardımcı olmaktadır. Birey, kâr amacı gütmeyen kuruluşun kendisi için sağladığı ilişkileri koruyan grup ortamına dâhil olarak ilişkilerini geliştirmektedir (Usta, 2006). Bu sayede bir sivil toplum kuruluşuna dâhil olarak bireysel çıkarlarının ötesinde hem kendisine fayda sağlamakta hem de topluma katkı sağlamaktadır.

2.5.4. Toplumsal İşleyiş

Gelişmiş kültür, bilgi ve ekonomi birikimi olan toplumlarda, sivil toplum kuruluşlarının toplum üzerindeki etkileri hedeflenen doğrultuda gerçekleştirilmektedir. Ancak, tersi durumda istenilen sonuçlara ulaşılamayabilmektedir. Bunun birçok nedeni bulunmaktadır. En önemli nedenlerden biri, zayıf ekonomik toplumlarda kültürün zayıflığı, bilgi ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik zayıflıktır (Yıldırım, 2003). Ekonomik zayıflığın olduğu bir toplumda öncelik ekonomiye verilmektedir.

Bu durumda, sivil toplum kuruluşlarının toplum üzerindeki işlevi de normal olarak zayıflamaktadır. Farklı bireyleri kucaklayan toplumlar, bireylerin farklı özelliklerini geliştirerek, ilerleme ve büyüme koşullarına sahiptir. Bu, topluluk devlet kanalı tarafından oluşturulan tek bir program türü veya proje ile yapılamamaktadır (Usta, 2006). Monoton yaşam tarzı, toplum sistemindeki temel organ olan bireyi aktivizmden pasiflik alanına çekmektedir. Kişilerin farklı perspektiflerde oluşturduğu biçimsel örgütlenmelerin, bireylerin kaydedilip işlenebilecekleri bir alana çekilmesi gerekmektedir. Bu organizasyona en iyi cevap sivil toplum kuruluşu olabilir. Sivil toplum kuruluşları, bireyi uyaracak ve her bireyin nabzını temel alan bir çalışma programı üretecek aygıtlara sahiptirler. Bireyin gelişimi, toplumun gelişmesi anlamına gelmektedir. Bu doğal olarak bireylerin sosyal yapısının değişimini veya gelişimini göstermektedir (Pelenk, 2010). Konu baştan incelendiğinde, sivil toplum kuruluşlarının gelişimi, toplumu etkilemede otomatik olarak bir faktördür. Bu durum sivil toplum kuruluşlarının sosyal işlevlerinden biri olarak düşünülebilmektedir.

2.6. Yaşam Boyu Öğrenmenin Tanımı ve Gelişimi

Yaşam boyu öğrenme kavramının önceki yüzyıllarda varlığı hakkında konuşmak oldukça zor olmuştur. Yaşam boyu öğrenme kavramının 20. yüzyıla ait bir kavram olduğunu, küreselleşme ve bilgi toplumu gibi kavramlarla birlikte ele alındığını söylemek mümkündür (Dehmel, 2006).

John Dewey, Eduard Lindeman ve Basil Yeaxle eğitimi günlük hayatın sabit bir boyutu olarak nitelendirmişlerdir ve 1920’de ilk kez yaşam boyu öğrenme kavramını kullanmaya başlamışlardır. 1926’da Lindeman “Halk Eğitiminin Anlamı”, 1929’da Basil Yeaxle, “Yaşam Boyu Eğitim” kitaplarını yazmışlardır (Ayhan, 2005).

1972’de UNESCO tarafından hazırlanan raporda eğitim politikalarına dayanan ve tüm toplumu öğrenmeye teşvik eden iki önemli konu ele alınmıştır. Biri “sürekli öğrenme”, diğeri ise “öğrenen toplum” dur. Her iki kavram da yaşam boyu öğrenmeye dâhil edilmektedir. Yaşam boyu öğrenme, bilgi ve becerilerin gelişmesi için kazanılan yaşam boyu süren bilinçli ya da bilinçdışı bir öğrenme aktivitesidir (Savuran, 2014).

Yaşam boyu öğrenme kavramı, üretim ve hizmet sektörlerinde kullanılacak bilgi ve beceriye sahip bir nüfus ile gelişen yaşam standartlarına uyum sağlama ihtiyacını sağlamaya aynı zamanda küreselleşmiş ekonomik dünyada insan gücünün etkin kullanımı, bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaştırılmasına dayanmaktadır (Devlet Planlama Teşkilatı DPT], 2001). Yaşam boyu öğrenme, bireylerin yaşamları boyunca sosyal rolleri ve çevreleri için ihtiyaç duydukları tüm bilgi, değer ve becerileri sunmalarını sağlayan bir süreçtir (Erduran, 2010). Bilgi toplumunda birey, bilim dünyasının sorunlarını anlama, yorumlama, kullanma ve çözme becerisine sahip olmalıdır (Çalık ve Sezgin, 2005). Yaşam boyu öğrenme bağlamında matematiksel beceriler, bireylerde geliştirilmesi gereken beceriler arasında bulunmaktadır. Ticaret ve problem çözme gibi beceriler günlük yaşamımızda sıklıkla kullandığımız beceriler arasındadır (Coşkun ve Demirel, 2012). Bu doğrultuda, bu yetilerin yaşam boyu öğrenimi ile geliştirilmesi gerekmektedir.

Yaşam boyu öğrenme kavramı sadece eğitim bağlamında düşünülmemektedir. Ülkelerin kendi değerleri; kültürel, ahlaki, sosyo-politik yapısı, coğrafyası ve ekonomik alanları için de stratejiler yürütülmektedir. Yaşam boyu öğrenme strateji belgesinde yaşam boyu öğrenme kavramının istihdam boyutu desteklenmektedir. Temel beceri edinimi, sertifikasyon süreci içerisinde insan kaynakları desteğini alarak eğitim ve öğrenim

erişilebilirliği etrafında kalifiye elemanların geliştirilmesini ve bir meslek haline gelme stratejilerini ifade etmektedir (Coşkun ve Demirel, 2012).

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireylerin yaşamlarında bilgilerini sürekli olarak yenilemeleri ihtiyacını doğurmuştur. Yaşam boyu öğrenme, her yaşta bireyin öğrenme ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan bir yaklaşım olduğu için, öğrenme ve eğitim ihtiyacı olan her kişinin gereksinimlerine cevap verir. Yaşam boyu öğrenme, kendisini kontrol edebilen, sorumluluk alabilen, bağımsız karar verebilen ve üst düzey düşünme becerilerini kullanabilen, problem çözen, etkili iletişim kuran, değişiklik ve yeniliklere uyum sağlayan, öğrenmeye istekli ve bilgi teknolojilerine ilişkin becerileri öğrenmeye ve geliştirmeye istekli olan kişileri yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Özçiftçi ve Çakır, 2015).

Davranışçı yaklaşıma göre eğitim, kişinin eylemlerinde kendi tecrübeleri yoluyla ve istemli olarak değişim meydana getirme sürecidir (Ertürk, 2013). Öğrenme ise, yaşanan deneyim sonucunda oluşa gelen ve gözlenebilen eylemlerde meydana çıkan köklü değişim olarak ifade edilmektedir (Akpınar, 2012). Davranışçı yaklaşımın ardından bilişsel yaklaşım önem kazanmıştır. Bilişsel yaklaşıma göre ise eğitim, bilginin işlenmesi şeklinde ele alınmıştır. Bu yaklaşımda öğrenme süreci içerisinde belleğin fonksiyonları ve bilgi işleme olgusu üzerine durulmuştur. Dış etkenlerden alınan bilginin kısa süreli bellekte işlendiği, zihindeki şemalara kodlandığı ve uzun süreli bellekte depolandığı belirtilmektedir (Güneş, 2007).

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), yaşam boyu öğrenmeyi; “gelişen yaşam standartlarına ayak uydurabilme ve küreselleşen ekonomik dünyaya doğru atılan adımda insan gücünün etkili bir şekilde kullanılması, aynı zamanda bilgi ve iletişim teknolojilerinin geniş alanlara aktarılıp yayılması, üretim ve hizmet sektörlerinde kullanılacak bilgi ve becerilere sahip bir nüfusa olan ihtiyaç doğrultusunda insan yetiştirmeyi hedefleyen yeni bir yaklaşım” olarak tanımlamıştır (DPT, 2001). Bu doğrultuda her ne kadar eğitim kişinin davranışlarındaki değişimi içerse de bireyi yaşantılardan hiçbir zaman soyutlamamalıdır.

Sosyo-kültürel ve iktisadi kalkınma zemininde, örgün eğitim kurumları yanı sıra yaygın eğitim kurumlarının da eğitimin devamlılığı noktasındaki rolü büyüktür. Bu durum ise bilgi çağında yaşam boyu öğrenme sürecinde yaygın eğitim kurumları ile hiçbir ayırım

gözetmeksizin bilgi nakli hizmeti sunan gönüllü sivil toplum kuruluşları tarafından devam ettirilebilmektedir (İleri, 2017). Türkiye’de yaşam boyu öğrenme faaliyetlerini yürüten en önemli kurumların başında Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü gelmektedir.

2.7. Yaşam Boyu Öğrenme Stratejileri

UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü), eğitimin toplumun merkezi olduğunu görmüş ve yaşam boyu öğrenmenin ve eğitimin kurumsallaştırılmasını her bireyin hakkı olarak ortaya sunmuştur (Singh, 2002). Öğrenme ise, daha zengin bir yaşam ve bireysel gelişim açısından önem kazanmıştır.

Yaşam boyu öğrenme için stratejiler ve ilkeler şunlardır (Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, [HBÖGM], 2018):

1. Birey yaşam boyu öğrenme faaliyetleri olarak kişisel, kültürel, sosyal, ekonomik ve istihdam boyutları arasında bir denge kurmalıdır. Yaşam boyu öğrenim, demokratik ilkeleri ve insan haklarını da içermelidir.
2. Eğitim ve öğretimin her aşamasında sürekliliğin sağlanmasına katkıda bulunmalıdır.
3. Yaşam boyu öğrenme, bireyin sosyal, kültürel, ekonomik çıkarları ve ihtiyaçlarına dayanmalıdır.
4. Eğitim ve öğretim, yaşam boyu öğrenme becerileri için yararlı olabilecek okuryazarlık ve hesaplama becerilerini sağlamalıdır.
5. Yaşam boyu öğrenme, istihdam edilebilirliği ve bireysel becerilerin gelişimini teşvik etmelidir. Mevcut kaynakların en iyi şekilde kullanılmasını, sosyal dışlanmayı, cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılmasını ve demokratik bir toplumun oluşumuna katkısını sağlamalıdır.
6. Yaşam boyu öğrenme esnek ve yenilikçi yaklaşımları içermelidir. Eğitimde bireylerin sorgulamaları, inisiyatifleri ve motivasyonları teşvik edilmelidir.
7. Yaşam boyu öğrenme bağlamında bireylere kendi eğitim ve kişisel gelişim sorumluluğu verilmeli ve bu konuda rehberlik hizmetleri sağlanmalıdır.
8. Yaşam boyu öğrenmenin sürekliliğini sağlamak için her aşamada eşit fırsat sağlanmalıdır.

9. Bireyler, kurumlar, işletmeler, bölgesel yetkililer, merkezi yönetimler ve iş dünyasındaki sosyal taraflar, sorumluluk alanlarında yaşam boyu öğrenmeyi teşvik edecek çalışmalar ve tutumlar oluşturmak için çalışmalıdır.

2014-2018 Yaşam boyu öğrenme Stratejisi Belgesi ve Eylem Planı hazırlanırken, Onuncu Kalkınma Planı, Milli Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı, İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisi Eylem Planının Güçlendirilmesi, KOBİ Stratejisi Eylem Planı, Sanayi Stratejisinin Eylem Planı, Ulusal Bilim, Teknoloji ve İnovasyon Stratejisi Eylem Planı ve Ulusal Eğitim Konseyinin Konsey Kararları ve bazı AB ülkelerinin ve Avrupa Komisyonu Yetişkin Eğitimi Gündeminin HBÖ Strateji Belgeleri ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen çalıştaylardan elde edilen verilere dayanak alınmıştır (Yaşam Boyu Öğrenme Stratejisi Belgesi ve Eylem Planı, [YBÖSB ve EP], 2014-2018).

Yaşam boyu öğrenme sisteminin verimliliğini artırmak için hazırlanan 2014–2018 Yaşam Boyu Öğrenme Stratejisi Belgesine:

1. Toplumda YBÖ Kültürü ve Farkındalığının Geliştirilmesi
2. YBÖ Fırsatları ve Sunumunun Artırılması
3. Yaşam Boyu Öğrenme Fırsatlarına Erişimin Artırılması
4. Yaşam Boyu Rehberlik ve Psikolojik Danışma Sisteminin Geliştirilmesi
5. Önceki Öğrenim Sisteminin Tanınmasının Geliştirilmesi
6. YBÖ İzleme ve Değerlendirmesinin Geliştirilmesi Sistem öncelikleri dâhil edilmiştir (Phillipson ve Evitan, 2017).

2.8. Dünya’da, Avrupa’da ve Türkiye’de Yaşam Boyu Öğrenme

Uluslararası ölçekte yaşam boyu öğrenmeye duyulan ihtiyacı arttıran nedenler arasında; yüksek işsizlik oranı, yaşlanan nüfus, Çin ve Hindistan gibi yeni güçler, yavaş büyüme, enerji arzında dışa bağımlılık, bilişim teknolojileri alanlarında ABD ve Japonya ile rekabet vardır. Çalışanların hızlı değişime ve yeni işlere uyum sağlama konusunun temel bir sorun olduğu ortamda, ekonomik verimliliğin peşinde sürekli gelişen emek piyasası yeterli sosyal korumanın yanı sıra güvenilir bir yaşam tarzı sağlayacak bir yaşam boyu öğrenme sistemini gerektirmektedir (Hirtt, 2003).

Yaşam boyu öğrenme politikasına verilen önemin arkasındaki temel faktör, Avrupa’daki büyük iş çevrelerinin kârlılık seviyelerini azaltmak için gerekli eğitim

altyapısını oluşturmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, yetişkin eğitiminin hiçbir zaman siyasal bağlamda tarafsız bir uygulama olarak görülemeyeceği ve yetişkin eğitimcilerin de belirli güç ilişkilerine maruz kalacağı vurgulanmaktadır (Field, 2003). Bu ortamda yetişkin eğitiminin pratik değerini sağlayan yaşam boyu öğrenme giderek daha fazla önem kazanmaktadır (Ergüden, 2001).

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin eğitim hakkına ilişkin 26.maddesine bakıldığında herkes eğitim hakkına sahiptir. “*Teknik ve mesleki eğitim herkese açıktır ve Yükseköğretim, yeteneklerine göre herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır*” vurgusunun olduğu görülmektedir (Türkiye Büyük Millet Meclisi [TBMM], 2019). Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi ise eğitim hakkını düzenleyen 13. maddesinde “...*eğitimin insan kişiliğinin ve onurunun tam olarak gelişmesine yönelik olarak verilmesi*” gereğinin altı çizilmektedir. Yine maddenin 2. alt fıkrasında “*Teknik ve mesleki eğitim dâhil ikinci eğitimin farklı türleri ve özellikle başlangıçta verilecek ücretsiz geliştirme eğitimi gibi her türlü uygun vasıtalarla, kural olarak herkesin girmesine ve yararlanmasına açık duruma getirilir*” denilmekte, fıkranın bir alt maddesinde de “*temel eğitimi olmayan ya da yarıda bırakmış olan bireylerin de bu eğitimi almaya teşvik edilmesi*” gereği üzerinde durulmaktadır (unicankara.org).

Avrupa Birliği Eğitim Bakanları Konseyi tarafından yaşam boyu öğrenmenin gelişimi için: “*ekonomik ve sosyal nedenler, eğitim ve öğretim içinde yerel toplumun gelişimi, sürekli eğitim ve öğretim, genel ve mesleki eğitim arasında ilişki ve bağlar, değerlendirme, sertifika ve akreditasyon, öğretmen ve yetişkin eğitimciler ve yeni teknolojilerin rolü*” gibi başlıklar belirlenmiştir. Avrupa Birliği Komisyonu'nun gerçek bir yaşam boyu öğrenim gören Avrupa alanı yaratma çalışmaları, insanların yaşamlarının her aşamasında bilgi, beceri ve yetkinliklerin geliştirilmesini sağlamayı gerektirmektedir.

Yaşam boyu öğrenim lüks değil, bir zorunluluktur. Ayrıca yaşam boyu öğrenim ile bireylerin erken okulu terk etmemeleri, yaşlanan nüfusun ekonomiye katkılarının devamlılığını sağlama ve işgücü piyasasına geri getirmek için becerilerin sağlanması gibi yeterlikleri elde etmek için neyin gerekli olduğuna dair planlamanın önemini vurgulamaktadır. 2000 yılında Avrupa Toplulukları Komisyonu tarafından ilan edilen yaşam boyu öğrenme notunda altı önemli mesaj bulunmaktadır (Memorandum, 2000). Bu mesajlar:

1. Herkes için yeni temel beceriler,
2. İnsan kaynaklarına daha fazla yatırım,
3. Öğretim ve öğrenmede yenilik,
4. Öğrenmeyi değerlendirmek,
5. Yeniden düşünme rehberliği ve danışmanlık,
6. Öğrenmeyi eve daha yakın hale getirmektir.

Öte yandan, Avrupa Birliği Genel Eğitim Programları (ABGEP), yukarıda bahsedilen yeni eğitim programlarının uygulanması sürecinde çeşitli eğitim sorunları yaşamaktadır. Birlik, üye devletler üzerinde bağlayıcı bir ortak eğitim politikası oluşturamamakla birlikte, ulusal eğitim sistemlerini bütünleştirmeyi uygun bulmamaktadır. Fakat Avrupa'nın geleceği için uyumlaştırılmasının kaçınılmaz olduğunu düşünmektedir. Üye ülkeler, yöntem, içerik ve yapı bakımından "tek tip" eğitim yerine, ulusal niteliklerine göre şekillenen eğitim politikalarını karşılıklı görüş alışverişi ile uyumlu hale getirmeye çalışmaktadır (Akbaş ve Özdemir, 2002).

Avrupa Konseyi'nin bildirimlerine göre, yaşam boyu öğrenme, daha bireysel ve resmi olmayan planlamalar ile dijital okuryazarlık dâhil olmak üzere temel bilgi ve becerilerin kazandırılmasını teşvik etmek üzere esnek ve yenilikçi öğrenme fırsatlarını genişletmiştir. Sivil toplum kuruluşları da yaygın eğitim yoluyla öğrenmeyi desteklemektedir. Bu öğretim, müfredatın kapsadığı konularla sınırlı değildir, aynı zamanda spor, müzik ve sanat gibi tamamlayıcı özel kursları da içermektedir (Odabaşı ve Polat, 2008).

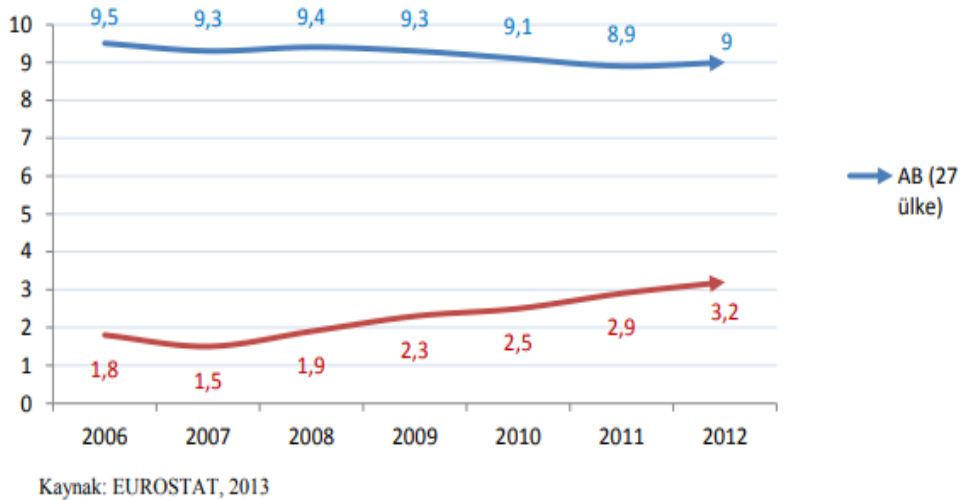
Yaşam boyu öğrenme anlayışı, hızla değişen çağın ihtiyaçlarını karşılamak ve değişen sosyal ve kültürel yaşam standartlarına uyum sağlamak için ortaya çıkmıştır. Türkiye'de ve gelişmekte olan ülkelerde yaşam boyu öğrenme eğitim ve istihdam koşulları açısından önemli bir gösterge olmuştur. Aynı zamanda bu kavram beş yıllık kalkınma planları da olan Milli Eğitim Temel Kanunu ve Milli Eğitim Kurulu da dâhil olmak üzere çeşitli plan ve kararlarda tartışılmıştır (Ayhan, 2005).

İlk Beş Yıllık Kalkınma Planı, halk eğitiminin önemine dikkat çekmiştir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, yetişkin eğitimi ve kadınlar için okuma yazma eğitiminin önemi belirtilmiştir. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, yaşam boyu öğrenme, örgün eğitimin tamamlayıcısı olarak görülmüştür ve okul dışındaki gençlerin eğitimi için önemli

olduğu vurgulanmıştır. Özellikle insan gücü ihtiyacından kaynaklanan kalite problemini gidermek için yaygın eğitim fırsatlarının kullanılması, ekonomik faaliyetler için de mesleki ve teknik becerilerin kullanım fırsatlarının yeniden ele alınması gerektiği belirtilmiştir. Dördüncü kalkınma planında, örgün eğitimin dışında kalan büyük kitlelerin eğitim eksikliklerini yerine getirmediklerini, değişen toplumsal koşulları karşılayamadıklarını ve sanayileşme için gerekli bilgi ve becerilerle donatılmadıklarını, bu gelişmelere ayak uydurabilmeleri için yaygın eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, örgün ve yaygın eğitimin bir bütün olarak hizmet etmesi gerektiğini ve yaygın eğitim kurumlarının yetişkinler için yaşam boyu öğrenme merkezleri olarak tanımlanması gerektiğini belirtmektedir (DPT, 2001).

1990–1995 yıllarını kapsayan altıncı genel oturumda, işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan insan kaynaklarının oluşturulmasında eğitiminin önemli bir rolü olduğu ve bu nedenle yaygın eğitim yatırımlarının artırılması gerektiği belirtilmiştir. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, örgün eğitimin nitelik ve nicelik açısından geliştirilmesi ihtiyacının üzerinde durmuştur. 2001–2005 yıllarını kapsayan Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda yaşam boyu eğitim ya da yaygın eğitim başlığı altında yaşam boyu öğrenme ve “herkes için hayat boyu öğrenme” hedef olarak benimsenmiştir (Duman, 2005).

Yaşam boyu eğitimin amacı “bireyleri toplumsal yaşamında yer alan ekonomik, kültürel ve politik değişimlerle uyumlu hale getirme” olarak tanımlanmaktadır (DPT, 2001).

Şekil 2.2: Yıllara göre Türkiye ve AB (27 ülke) yaşam boyu öğrenme katılım oranları

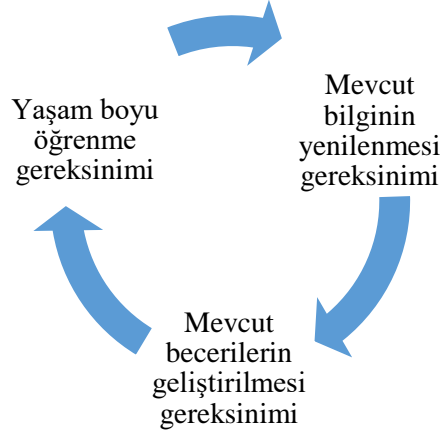
Şekil 2.2’de 2006 ve 2012 yılları arasında AB ülkelerinin yaşam boyu öğrenmedeki katılım oranlarındaki değişim görülebilir. Türkiye’de hayat boyu öğrenmeye katılım oranı, 2006’da yüzde 1,8 iken 2012 yılında 3,2’ye yükseldiği görülmektedir. AB’de (27 ülke) bu oran 2006’da yüzde 9,5 iken 2012’de yüzde 9’a gerilediği görülmektedir.

Kalkınma Bakanlığı’nın 10. Kalkınma Planında yer alan öncelikli dönüşüm programlarından biri olan Temel ve Mesleki Beceri Geliştirme Programı ve bireylerin çalışma hayatı için gerekli bilgi ve iletişim teknolojileri; yabancı dil, finansal okuryazarlık, problem çözme, liderlik, kariyer planlama ve iş arama, sanatsal ve sportif becerileri içermektedir. Yaşam boyu öğrenmenin stratejileri ve ilkeleri ile yaşam boyu öğrenim için gerekli alt yapı unsurları incelendiğinde, yaşam boyu öğrenme açısından matematikte temel yetkinliklere sahip olmanın da önemli olduğu görülmektedir (Erduran, 2010).

2.9. Yaşam Boyu Öğrenmede Güncel Yeterlikler

Günlük yaşamda problem çözme, planlama ya da karar verme aşamalarında çeşitli kaynaklardan bilgi edinerek edindiği bilgileri kullanmayı öğrenmek; aynı zamanda, bu temel amaç çerçevesinde, bireysel veya sosyal gelişim için bilginin etkin ve verimli kullanılmasını sağlayarak öğrenmeyi desteklemek için yaşam boyu öğrenme hedeflemektedir (DPT, 2001).

Bireylerin öğrenme sorumlulukları kendilerine aittir. Yaşam boyu öğrenme devamlı öğrenmedir. Bilgilerin aktarımı alanında uzman kişiler veya merkezi bir yetkili tarafından verilmesinden ziyade bireylerin özdenetim ve inisiyatif alma yeterliklerine bağlıdır (Knapper, 2006). Eğitimde, amaç kişinin devamlı öğrenen bir birey olmasını sağlamaktır. Bu amaç için bireyin beceri ve yeterliklerini geliştirmek önem kazanmıştır. Yaşam boyu öğrenme becerileri ve yeterlikleri ise bu önemden dolayı ortaya çıkmıştır (Karakuş, 2013).

Şekil 2.3: Yaşam Boyu Öğrenme Gereksinimi (Kaynak: Akkoyunlu, 2008)

Şekil 2.3 incelendiğinde; yaşam boyu öğrenmenin bir döngü içerisinde olduğu görülmektedir. Bu döngü mevcut bilgi ve becerilerin yenilenmesi ve geliştirilmesi içerisinde sürekli yinelenmektedir.

Bilginin yenilenmesine ve mevcut becerilerin geliştirilmesine duyulan ihtiyaç bireyleri yaşam boyu öğrenmeye götürmektedir. Öğrenmenin içeriğinin ne olacağı ve bilgilere nereden ulaşılacağı bireye ve ihtiyaçlarına bağlıdır (Akkoyunlu, 2008).

Yaşam boyu öğrenen birey; öğrenmeyi öğrenme, bilgiyi oluşturmayı öğrenme, yaşam boyu öğrenmeyi devamlı hale getirme gibi becerilerin yanında matematik, fen, bilgi ve iletişim teknolojileri, problem çözme, analitik beceri, yabancı dil bilgisi gibi teknik becerilere de sahip olmalıdır (Demirel ve Yağcı, 2012).

Yaşam boyu öğrenmede çeşitli araştırmacılar tarafından farklı anahtar yeterlikler belirlenmiştir. Bununla birlikte 2007 yılında, Avrupa Birliği Eğitim ve Kültür Komisyonu tarafından “Hayat Boyu Öğrenme için Temel Yetkinlikler - Avrupa Çerçevesi” olarak yaşam boyu öğrenim için gerekli sekiz temel yetkinlik tanımlanmıştır. Komisyon tarafından belirlenen yetkinlikler: Sosyal yeterlik alanında; girişimcilik ve girişimcilik yeterliği, kültürel bilinç ve ifade yetkinliği, iletişim alanında; anadilde iletişim, yabancı dilde iletişim, fen ve teknoloji alanında; matematiksel temel yeterlik, sayısal yeterlik, öğrenmeyi öğrenme ve sosyal vatandaşlıktır (Memorandum, 2000). Belirlenen sekiz yeterlik alanının bir takım özellikleri ve amaçları vardır.

Anadilde İletişim Yeterliği

İletişim, insanlığın varlığıyla başlayan ve insanlar tarafından sürekli olarak geliştirilen dinamik bir süreçtir. Çünkü insanoğlu, dünyaya geldiği andan itibaren sürekli olarak çevre ile etkileşime giren, çevresine mesaj gönderen ve bu mesajları yorumlama becerisine sahip, ayrıcalıklı ve sosyal bir varlıktır. Avrupa Komisyonu bu durumu sekiz ana nitelikten biri olarak kabul etmiştir. Anadilde iletişim kurmayı, duyguları, düşünceleri ve gerçekleri hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etmek, yorumlamak ve uygun bir şekilde iletişim kurma becerisi olarak tanımlamıştır (HBÖGM, 2018).

Yabancı Dilde İletişim Yeterliği

Avrupa Birliği temel yeterlik alanlarından ikincisi olan yabancı dilde iletişim, ana dilde iletişim temel beceridir. Yabancı dillerde iletişim ise, aynı zamanda anlaşmalar ve kültürlerarası anlayış ve o alanda uzlaşma gibi becerileri de içermektedir (Avrupa Birliği Komisyonu, 2006). İletişim yeteneği temel hayati becerilerin başında gelmektedir. Bu nedenle anadilinde etkili iletişim kurabilen bireyin yabancı dilde de iletişim yeteneğine sahip olması önemlidir (Karakuş, 2013). “Çeşitlilikte Birlik” sloganıyla Avrupa Konseyi, farklı dil ve kültürlerle sahip bireylerin günlük iş, ticaret, sosyal ve eğitim hayatlarında başta olmak üzere kültürlerarası hoşgörüyü ve saygı desteklemektedir (Avrupa Birliği Komisyonu, 2006).

Matematiksel, Bilim ve Teknolojide Temel Yeterlikler

Avrupa Komisyonu'nun temel yeterlik alanlarından üçüncüsü olan matematik, bilim ve teknolojide temel yeterlikler kapsamında iki tanımı bulunmaktadır:

Matematiksel yeterlik, toplama, çıkarma, çarpma ve zihinsel işlem yapabilme becerisidir. Matematiksel yeterlik ayrıca matematiksel düşünceleri (mantıksal ve mekânsal düşünme) sunum (formüller, modeller, yapılar, grafikler/tablolara) gibi farklı alanlara uygulamaya istekli ve kullanabilme yeteneğine sahip olmayı da içerir.

Bilimsel ve teknolojik yeterlik, doğal dünyanın açığa çıkması için bilgi ve metodoloji kullanma, soru arama ve kanıtlara dayalı sonuç çıkarma arzusudur. İnsanın istek ve ihtiyaçlarına cevap olarak bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak da görülmektedir. Dünya pazarlarında sanayi alanında rekabet gücünü

artırma yolunun bilimsel ve teknolojik gelişmelerden geçtiği belirtilmektedir. Bu nedenle, rekabet gücünü artırmak isteyen AB ülkeleri, ortak bilim ve teknoloji politikası çerçevesinde araştırma yürütmektedir (HBOGM, 2018). Bu amaçla, bilim ve teknolojiyi ekonomik hayata aktarmak önemli hale gelmektedir.

Dijital Yeterlikler

Bu yetkinlik, internet üzerinden işbirliği yapmak, bilgisayarları kullanmak, değerlendirmek, saklamak, üretmek, sunmak ve paylaşmak için açık ağlar ile iletişim kurma ve katılma aynı zamanda temel BİT (bilgi iletişim teknolojisi) becerileri ile desteklenmesi anlamına gelmektedir (Avrupa Birliği Komisyonu, 2006). Tüm dünyada bilginin erişimi ve yayılımına yönelik maliyetlerin düşürülmesi konusunda bilgi ve iletişim teknolojilerinin büyük etkisi bulunmaktadır (Berberoğlu, 2010). Bu noktada bu yeterlik alanı önem kazanmaktadır.

Ayrıca yaşam boyu öğrenen birey olmak için; temel düzeyde okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, dijital okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, internet ve bilgisayar okuryazarlığı gibi becerilere de sahip olması gerekmektedir (Avrupa Birliği Komisyonu, 2006). Türkiye’de eğitim, sağlık, ticaret ve ekonomi alanlarında kullanılan bilişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilen bireyler yetiştirmek amacıyla bir dizi proje hayata geçirilmiştir (YBÖSB ve EP, 2014-2018).

Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği

Öğrenmeyi öğrenme; sürekli olarak öğrenmenin peşinde olma yeteneğidir (Karakuş, 2013). Öğrenmeyi öğrenmek, herhangi bir bilgi ya da yöntemle ilgili değil, tamamen entelektüel kapasite ile alakalı ve “mevcut bilgileri en basit terimlerle kullanarak yeni durumlar için gerekli bilgiyi üretebilme” anlamına gelmektedir (Özden, 2005). Bu yeterlik, bireyin var olan yeterliklerini tanıyarak öğrenme ihtiyaçlarının ve süreçlerinin farkında olmasını, aynı zamanda öğrenme eyleminde başarıya ulaşması için problemlerle başa çıkma yeteneğini kapsar. Yeni bilgi ve becerileri kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamakla beraber bu bilgilerden faydalanmayı da ifade eder (Avrupa Birliği Komisyonu, 2006).

Sosyal ve Vatandaşlık Yeterlikleri

Kişiler arası, kültürler arası ve sosyal yeterlikler ile vatandaşlık yetkinlikleri, insanların sürekli değişen ve gelişen bir toplumsal dünyada sosyal ve iş hayatına etkin ve yapıcı bir şekilde katılmalarını sağlamaktadır. Bu yeterlik, gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklere sahip olan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlığa ait yeterlik alanı ise, bireylerin siyasi hayata tam katılımlarını sağlamak için onları toplumsal ve siyasal kavram ve yapılara ilişkin bilgi, demokratik ve aktif katılım kararlılığı ile donatmaktadır (Avrupa Birliği Komisyonu, 2006).

İnisiyatif Alma ve Girişimcilik Yeterliği

İnisiyatif ve girişimcilik duygusu, bireyin düşüncelerini eylemlere dönüştürme yeteneğini ifade etmektedir. Bu, yaratıcılık, yenilikçilik ve risk alma gibi istenen hedeflere ulaşmak için projeleri planlama ve yönetme yeteneğini de içermektedir. Bu nitelik sadece bireyleri günlük yaşamlarında evde ve toplumda değil, işyerlerinde de kendi iş yerlerinin farkında olmak ve fırsatları yakalayabilmek için desteklemektedir. Sosyal veya ticari faaliyetlere katılan girişimcilerin ihtiyaç duydukları bilgi ve beceri temeli oluşturur. Bu yeterlik etik değerlere dikkat eden, kapsayıcı ve iyi yönetimi desteklemelidir (Avrupa Birliği Komisyonu, 2006).

Kültürel Farkındalık ve Anlatım Yeterliği

Avrupa Birliği temel yeterlik alanlarından olan kültürel bilgi, insan tarihinin önemli bir parçası olan popüler çağdaş kültürlerin temel kültürel çalışmaları hakkında temel bilgileri içermektedir. Aynı zamanda içerisine müzik, edebiyat ve görsel sanatları da alan kitle iletişim araçları sayesinde görüş, deneyim ve bilgileri yaratıcı bir şekilde ifade etmeyi de içermektedir (Avrupa Birliği Komisyonu, 2006).

Akkoyunlu'ya (2008) göre yaşam boyu öğrenme beceri ve yeterlikleri, bireyin hayatları boyunca oluşturdukları değerlerdir. Bu değerleri edinebilmesi için bireyin bazı özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu özellikler:

- Meraklı olması,
- Yeni gelişmelerle ve konularla ilgili olması,
- Bilgi okuryazarı olması,
- Örgütlenme becerilerine sahip,

- Öğrenme becerilerine sahip olmasıdır.

Shuman, Besterfield-Sacre ve McGourty'a (2005) göre ise, yaşam boyu öğrenme becerileri aşağıdaki gibi ifade edilmiştir:

- Bilgi ve iletişim teknolojileri becerileri,
- Çoklu yollarla öğrenebilme,
- Öğrenme anahtarına sahip olma yani doğru soruları sorabilme,
- Eleştirel okuma,
- Araştırma becerileri,
- Bilgiyi toplama, bilme ve kullanma,
- Neyin değerli olduğunu neyin olmadığını ayırt etme,
- Neyin öğrenilmesi gerektiğinin farkında olma,
- Bir öğrenme planını takip etme.

2.10. Sivil Toplum Kuruluşlarının Yaşam Boyu Öğrenme Sürecine Katkıları

Anne karnından başlayan ve yaşam boyu süren eğitim anlayışının kabul gördüğü dünyada çocukluktan yaşlılığa, köylerden kentlere, zirai kuruluşlardan sanayi kuruluşlarına, örgün eğitimden açık öğretime kadar tüm eğitim tecrübeleri her toplumda çeşitli biçimlerde varlıklarını hissettirmektedir (Ballantine, 2012). Yaşam boyu öğrenme kapsamında sekiz anahtar yeterliklerin geliştirilmesi adına ise bazı modüllere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu modüllerin en önemli noktası nitelikli insan gücü yetiştirme kapsamında kişilerin sahip olması gereken becerileri, yaşam boyu öğrenme faaliyetleri ile kazanmalarını sağlamaktadır. Kişilerin, ilerlemeleri izleyebilmeleri ve değişen gereksinimlerini karşılayabilmeleri, yaşamda var olabilmeleri için hayatlarının her alanında bireysel ve mesleki olarak kendilerini geliştirmeleri zorunluluk arz etmektedir. (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012). Yaşam boyu öğrenmeye devam eden bireyler, güncel topluma uyum sağlayabilen, tüketime ve üretime yönelik öğrenen ve öğreten kişiler olabilmektedir.

Eğitim sistemi ile toplumun diğer alt sistemleri pek çok yönden birbirini besler ve birbirinden yararlanır. Karşılıklı beslenmenin, farklı boyutlarda kültürel değişme ve gelişmeye yol açtığı söylenebilmektedir. Eğitim sistemi, yetiştirdiği bilinçli bireyler ile hem kendini hem de toplumu etkilemektedir. Söz konusu karşılıklı ilişki, besleme ya da etkilemenin biçimi, düzeyi ve etkililiği hem eğitim sisteminin hem de toplumun örgütlenme biçimi ile doğrudan ilişkilidir. Toplumsal sistemde bulunan örgütlerin yapısı,

özellikleri, bir birleriyle açık ve örtük ilişkileri bu sisteme etki etmektedir (Şirin, 2008). Belirtilen karşılıklı beslenmenin, genelde toplumsal sisteme özelde ise kültürel değişim süreçlerine etkileri olduğu söylenebilir.

Türkiye’de yaşam boyu öğrenme alanında hizmet veren sivil toplum kuruluşlarından bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV): Erken yaşlarda, ebeveynlerde ve genç kadınlarda tüm çocuklar için bilim tabanlı eğitim programları geliştirmekte ve uygulamaktadır. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’ne dayanarak, tüm çocukların faaliyetlerine odaklanarak, gelecek nesillere, cinsiyet eşitliğine ve yaşam boyu öğrenmeye, eğitiminde ailelerin rolü de dahil olmak üzere, erken çocukluk dönemi ile alakalı pek çok farklı proje ile ilgilenmektedir.

Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL): Hayata geçirdikleri eğitim programlarıyla, öğrencilerin, geleceğin oluşturulması ve biçimlendirilmesinde araştıran, sorgulayan, aktaran bireyler olarak aktif rol almalarına yönelik çalışmalar yapmaktadır.

Habitat Derneği: Habitat Derneği (Habitat) sürdürülebilir kalkınma alanında çalışan bir sivil toplum kuruluşudur. Gençlerin sürdürülebilir kalkınmada etkin rol oynamasını hedefleyen Habitat, 1995 yılında Kopenhag Sosyal Kalkınma Zirvesi’nde ve Birleşmiş Milletler Habitat II Zirvesi için bir araya gelen aktivistler tarafından 1997’de kurulmuştur. Gençlerin kapasitelerini geliştirmek ve uluslararası ortaklıklar kurmak adına birçok proje ve program geliştirmiştir. Örgütlü ve gönüllülük bilinci ile hareket eden toplumların etkinliğine inanan Habitat, Kent Konseyi, Gençlik, Kadın, Engelli ve Çocuk Meclisleri ile Ulusal Gençlik Parlamentosu’nun kurulmasına öncülük etmiştir. Bununla birlikte TOBB Genç ve Kadın Girişimciler Kurulları gibi birçok mekanizmanın oluşmasına destek vermiştir. Ayrıca gönüllü eğitimlik modeliyle gençlere eğitimci eğitimleri tertip edip bu eğitimler sonunda eğitimci olan gönüllü gençlerin vermiş olduğu finansal, internet vb. okuryazarlık eğitimleriyle toplumsal kapasiteyi geliştirmeye yönelik çalışmalar yürütmektedirler (habitatderneği.org).

Milli Eğitim Vakfı (MEV): 1960'lı yıllarda Almanya'ya gidecek olan işçilerin hizmet vermeden önce eğitim alarak hizmet verecekleri toplumda yaşamalarını sağlamak amacıyla oluşturulmuş eğitim programıdır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Almanya arasında imzalanan bir anlaşmayla yürürlüğe konulmuştur (MEV, 2018).

Türk Eğitim Derneği (TED): Türk Eğitim Derneği, 1928 yılında Atatürk'ün direktifleriyle kurulan köklü bir sivil toplum kuruluşu olarak kurulduğundan beri eğitim alanında aktif olarak faaliyet göstermektedir (TED, 2018).

Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV): “Devlet tarafından sağlanan temel eğitimi desteklemek” amacıyla kurulan TEGV, ilkokul çağındaki çocuklara “okul dışı eğitim desteği” verilmesine odaklanmaktadır. Ülke genelinde kurdukları özgün eğitim programları ile oluşturulan Eğitim Parkları, Öğrenme Birimleri, Ateşböceği Öğrenme Birimleri ve “Sosyal Aktiviteler Destekleme Desteği” gönüllüleri aracılığıyla ilkokullarda hizmet vermektedir.

Türkiye Eğitim Vakfı (TEV): Vehbi Koç'un önderliğinde ülkemize ve insanlığa katkıda bulunacak yetenekli gençlerin eğitimini desteklemek amacıyla kurulmuştur (TEV, 2018).

Türkiye Korunmaya Muhtaç Çocuklar Vakfı (Koruncuk Vakfı): Çocuk köyleri kurmayı ve yaşatmayı amaç edinmiş gönüllü kişiler tarafından kurulan Türkiye Korunmaya Muhtaç Çocuklar Vakfıdır. Korunmaya muhtaç çocukların yani Koruncuklar'ın, “Çocuk köyü”ne geldikleri andan itibaren bir aile ortamında sağlıklı gelişmeleri, eğitim ve öğretim görmeleri, kişisel yeteneklerini geliştirmeleri, geleceğe hazır ve topluma faydalı bireyler olmaları için çalışmaktadır.

Yuva Derneği: Çocuk, genç ve yetişkin dostu eğitim programlarına çok yönlü Hassas Eğitim Destek Programı ile alternatif ve farklılaşmış öğrenme alanları tasarlayarak eğitimde eşit fırsat sağlamayı amaçlayan bütünsel ve kapsayıcı yaklaşımı benimsemiş dernektir. Bu hedefler doğrultusunda toplum merkezlerinde, çocuk ve gençlik merkezlerinde ve mesleki beceri

geliştirme merkezlerinde, mobil eğitim araçlarında ve mekânlarda çalışmaktadır.

2.11. İlgili Araştırmalar

Araştırma ile sivil toplum kuruluşlarında yer alan gençlerin, almış oldukları görevlerinin yaşam boyu öğrenme ana yeterliklerine olan etkisi konu edinilmiştir. Sivil toplum kuruluşlarında görev alan gençlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin değerlendirilmesi açısından araştırma bir il niteliği taşımaktadır. Bundan dolayı konu ile alakalı daha önce yapılmış benzer bir çalışma olmamakla birlikte yaşam boyu öğrenme ve yaşam boyu öğrenme yeterlikleri, sivil toplum kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının eğitime katkıları gibi konularda ele alınmış araştırmalar incelenmiştir.

Çankaya (2005), “Sivil toplum örgütlerinin eğitim amaçlı faaliyetleri (Elazığ ili sendika örneği)” adlı çalışması ile sivil toplum örgütlerinin eğitim faaliyetlerinin önemini vurgulamak için bir alan araştırması yapmıştır. Çalışma sonucunda sivil toplum kuruluşlarının eğitim, kültürel ve ekonomik alanındaki faaliyetlerinin okul faaliyetlerinin yanında azımsanmayacak derece olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan deneklerin mesleki durumlarının, deneklerin karar alma, karara katılma ve beklentileri üzerinde etki ettiği gözlenmiştir.

Çakır (2006), “Sivil toplum kuruluşları ile eğitim kuruluşları ilişkisi” ile sivil toplum kuruluşları ve eğitim kurumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla tarama modeli uygulanan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda sivil toplum kuruluşlarının eğitim kurumları ile bir ilişki içerisinde oldukları gözlenmiştir. İlişki türleri içinde; eğitime katkıda bulunma, işbirliği yapabilme ve geliştirme bulunmaktadır. STK’ların eğitime katkılarının ise; burs verme, kurs düzenleme, kitaplık yaptırma, eğitime katkı sağlama gibi faaliyetler şeklinde olduğu tespit edilmiştir.

Şenlik (2007), “Kütahya’da sivil toplum ve sivil toplum kurumları” ile sivil toplum kuruluşlarını Kütahya ili çerçevesinde ele alan doküman incelemesi ve nitel yöntem içeren bir çalışma yapmıştır. Çalışma kapsamında Kütahya ilinde özellikle 1980 sonrasında sivil toplum kuruluşları sayısında bir artış olduğu gözlenmiştir. Aynı zamanda toplumsal hayatı düzenlemek amacıyla faaliyetler gösterdiği ve bu alanda kilit rollere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Özer (2008), “Günümüz itibariyle sivil toplum kuruluşlarının iktisadi ve sosyal fonksiyonları” ile sivil toplum kuruluşlarının toplumsal hayattaki sosyal ve ekonomik işlevlerini belirlemek amacıyla çalışma yapmıştır. Yapılan çalışma kapsamında; sivil toplum kuruluşlarının kendi hedefleri için faaliyet gösterdikleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda toplumsal hayata fayda sağlamak amacıyla faaliyet gösterdikleri ve toplumsal bilinci arttırmak için kamuoyu oluşmasını sağladıkları görülmüştür. Üyelerine karşı demokratik tutum ve sivil zihniyet kazandırabildikleri, insanların bir araya gelerek toplumsal dayanışma bilincini arttırdıkları, ekonomik alanda ise gelişme ve kalkınma konularında öncülük ettikleri gözlenmiştir.

Şirin (2009), “Sivil toplum örgütlerinin eğitime ilişkin karar alma süreçlerine katılımları üzerine bir araştırma” adlı çalışması ile sivil toplum örgütlerinin eğitime ilişkin karar alma süreçlerine katılım düzeyleri ve katılım için kullandıkları yolların belirlenmesi için nitel bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışma sonuçlarına göre sivil toplum örgütleri karar alma süreçlerine katılmak istese de katılımları istedikleri düzeyde gerçekleşmemektedir. Sivil toplum kuruluşlarının eğitim kurumlarında karar alma süreçlerini etkilemek için kullandıkları yollar ise; protestolar, mitingler ve çeşitli eylemler düzenlemek şeklinde ya da çeşitli yayın ve araştırmalar yaparak basın açıklamaları yapmak, konferanslar düzenlemek, politikacılar ve yöneticilerle doğrudan iletişim kurmak biçiminde olduğu gözlenmiştir.

Aslan (2010), “Türkiye’de sivil toplum” adlı çalışmasında, Türkiye’deki sivil toplum olgusunu ortaya koymaya çalışmıştır. Bu çalışma kapsamında Osmanlı Devletinden günümüze kadar süregelen sivil toplum unsurlarını ortaya koymaya çalışmıştır. Osmanlı Devletinde sivil toplum örgütleri benzeri unsurlar olduğunu ve bu unsurların Batı’daki gibi sınıflar ortaya çıkarmadığını ortaya koymuştur. 1980 yıllarında sivil toplum örgütlerinin gelişmeye başladığı gözlenmiştir. Çalışma sonucunda aynı zamanda Türkiye’de sivil toplum örgütlerinin demokratikleşme açısından yeterince gelişmedikleri tespit edilmiştir.

Özer (2011), “Gençlerin toplumsal yaşama katılımı ve yerel yönetimlerin rolü” adlı çalışması ile gençlerin toplumsal yaşama katılımını değerlendirmek ve katılımlarına etki eden faktörleri analiz etmek için çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırma kapsamında gençlerin katılıma daha az rağbet gösterdikleri tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak ise gençlerin düzenli bir işe ve gelire sahip olamaması ve bununla birlikte siyasal ve toplumsal olaylara karşı gençlerinin ilgilerinin azalmasının rol aldığı gözlenmiştir.

Kılıç'ın (2012), "Türkiye'de eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının halkla ilişkiler uygulamaları" adlı yapmış olduğu çalışmasının temel amacı, sivil toplum kavramının bulunduğu konumu belirleyebilmek ve sivil toplum kuruluşları ile halkla ilişkiler arasındaki ilişkiyi tespit edebilmektir. Karma yöntem kullanarak oluşturulan çalışma sonucunda; sivil toplum kavramının günümüzde kazandığı anlamının devletten ayrı, devleti sınırlayan ve demokrasi ile birlikte anılan bir kavram olduğu ve gönüllü bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları bir alan olduğu tespit edilmiştir. Eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları içerisinde devamlılığını sağlayan ve köklü bir geçmişe sahip olanların dışındaki örgütlerin planlı ve programlı bir halkla ilişkiler uygulamaları yürütmedikleri tespit edilmiştir.

Adabaş (2016), "Bartın Üniversitesi lisansüstü eğitim öğrencilerinin yaşam boyu öğrenmede anahtar yeterliklere sahip olma düzeyleri" adlı çalışmasında lisansüstü öğrencilerinin yaşam boyu öğrenmede anahtar yeterliklere sahip olma düzeylerini belirlemek amacıyla tarama yöntemini kullanarak bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada elde edilen veriler sonucunda lisansüstü öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme anahtar yeterliklerinin "Katılıyorum" düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Anahtar yeterliklerinin cinsiyet değişkenine göre sadece ana dilde iletişim yeterliğinde, kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yeterlik alanlarında ve ölçeğin genelinde cinsiyete göre anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Özenci (2017), "Yönetim, liderlik ve değişim bağlamında, gençlik merkezi yöneticilerinin inovasyon yeterliklerinin ölçülmesi; bir alan araştırması" adlı çalışmasında, gençlik merkezi yöneticilerinin yönetim, liderlik ve değişim bağlamında, inovasyon yeterliklerinin incelenmesi amacıyla genel tarama yöntemi kullanarak bir çalışma yapmıştır. Çalışmada elde edilen bulguların ışığında; katılımcıların gençlik merkezi yöneticilerinin inovasyon yeterliklerini; değişime duyarlılık, iletişim, liderlik, örgüt içi motivasyonu sağlama boyutlarında yeterli buldukları tespit edilmiştir. Gençlik merkezi yöneticilerinin inovasyon yeterliklerine ilişkin görüşlerinin; cinsiyet, medeni durum ve hizmet süresi değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı olmadığı fakat yaş, eğitim durumu ve meslek değişkenleri açısından anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada izlenen yöntem ele alınmıştır. Araştırma modeline, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına ve elde edilen verilerin analizine ilişkin bilgiler bu bölümde yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli nitel araştırma türüdür. Nitel araştırma, kişilerin veya toplulukların, sosyal ya da beşeri bir soruna dair yüklediği anlamları, keşfetmeye ve anlamaya yönelik bir yöntemdir (Creswell, 2016). Bu yöntem kendi içinde bir sondur, bu nedenle gelecekte neler yaşanacağını kestirmekle ilgilenmek yerine mevcut durumun derinlemesine incelenmesi ile ilgilenmektedir. Bu şekilde mevcut durumun keşfedilmesine ve anlaşılmasına olanak sağlamaktadır (Merriam, 2015). Araştırmada; gençlerin, sivil toplum kuruluşlarında yer aldıkları süre zarfında elde ettikleri kazanımlarının yanı sıra bu kazanımların yaşam boyu öğrenme yeterliklerine olan etkisine ışık tutulması amaçlanmıştır. Araştırma amacı bakımından değerlendirildiğinde keşfedici araştırma olarak sınıflandırılabilir. Çünkü keşfedici araştırmalar, bir konu hakkındaki bilgiyi daha detaylı şekilde incelemek ve konuyu değişik bakış açısıyla ortaya koymak için yapılan çalışmalardır (Coşkun, Altunışık, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2015).

Araştırmada, sivil toplum kuruluşlarında yer alan gençlerin “sivil toplum kazanımları” ve “yaşam boyu öğrenme yeterlikleri” kavramlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi için, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenolojik araştırma deseni, araştırmacının katılımcılar tarafından tanımlanmış şekliyle bir fenomenle ilgili bireylerin yaşanılan deneyimleri betimlediği kaynağını felsefe ve psikolojiden alan bir araştırma desendir. Bu betimlemeler, söz konusu fenomen ile ilgili çeşitli deneyimlere sahip bireylerin deneyimlerinin özüne ulaşılması ile sonuçlanır (Demir, 2016). Bu kapsamda araştırma, sivil toplum kuruluşlarında yer alan gençlerin sivil toplum deneyimlerinin yaşam boyu öğrenme yeterliklerine olan katkılarını açıklamaya yönelmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'nin çeşitli illerinde birbirinden farklı faaliyet alanlarına sahip sivil toplum kuruluşlarında görev almakta olan 14-29 yaş arası 48 genç oluşturmaktadır. Türkiye'nin şartları göz önüne alındığında gençlik politikalarının hedef grubu, 14-29 yaş aralığında bulunan bireyler olarak kabul edilmektedir (Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, 2019). Bu doğrultuda çalışmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Amaçlı örnekleme yöntemi, belli bir konunun evrenini temsil edebilecek katılımcılardan ve bu katılımcıların özel bilgilerinden ya da deneyimlerinden faydalanır. Bazı durumlarda amaçlı örneklemler çalışmadaki belirli tipteki bireyler ya da belirli özellikleri sergileyen bireylerden emin olmak için alan araştırması yapıldıktan sonra seçilir (Aydın, 2015). Bu çalışmanın çalışma grubu oluşturulurken ön değerlendirme yapılmıştır. Sivil toplum kuruluşlarında yer alan gençlerin belirlenmesi için sivil toplum kuruluşlarında aktif görev alan ve 14-29 yaşındaki gençlere yönelik bir hazırlık aşaması gerçekleştirilmiştir. Bu ön değerlendirme kapsamında, Bartın ilindeki sivil toplum kuruluşları incelenmiştir. Sadece Bartın ili ile sınırlı kalmamak ve çalışmayı çeşitlendirmek adına Türkiye'nin çeşitli illerinde aktif bir şekilde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarına mail atılarak ya da telefon görüşmesi yapılarak planlanan araştırma hakkında bilgiler verilmiştir. Katılımcılar için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuna gönüllülük esasına dayanarak katılım göstermeleri konusunda istekleri sorulmuştur. Böylelikle olumlu dönüş gerçekleştirenlerden görüşme formunun uygulanabileceği nitelikli katılımcı listeleri oluşturulmuştur.

3.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu oluşturulduktan sonra Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümünden bir profesör doktor ve üç doktor öğretim üyesi tarafından uzman görüşleri alınmıştır. Alınan uzman görüşlerine göre görüşme formu revize edilmiştir. Görüşme formunda yarı yapılandırılmış 11 açık uçlu sorunun yanında demografik bilgileri içeren sorularda yer almıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken aynı zamanda aşağıdaki hususlar dikkate alınmıştır:

1. Katılımcıların demografik bilgileri ile başlanmıştır.

2. Daha sonra konu ile alakalı genel bilgileri edinmek adına sivil toplum kuruluşlarında görev almalarının kendilerine ne gibi katkısı olduğu sorusu yöneltilmiştir. Böylece genel algılar ölçülmüş ve görüşmenin diğer hassas soruları için katılımcılar görüşmeye hazırlanmıştır.
3. Bu adımda konunun asıl amacına yönelik sorular oluşturulmuştur. Bu kapsamda sivil toplum kuruluşlarında görev almalarının, yaşam boyu öğrenme yeterliklerine etkisi, sekiz ana yeterliğe tek tek değinilerek sorulmuştur.
4. Aynı zamanda sorular oluşturulurken daha iyi anlaşılması adına yaşam boyu öğrenme sekiz ana yeterliği ifade eden açıklamalara da yer verilmiştir.
5. Son aşamada ise yine amaca yönelik sivil toplum kuruluşlarında yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik herhangi bir sorun ile karşılaşmış ve karşılaşmadıkları sorularak sivil toplum kuruluşlarının etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Nitel araştırma yöntemleri kapsamında veri toplama sürecinde görüşme formu kullanılmıştır. Veriler elde edilirken iki farklı yol izlenmiştir. Araştırma kapsamında toplam 48 kişi ile görüşme yapılmıştır. 28 katılımcı ile birebir görüşmeler yapılmıştır. Aynı zamanda katılımcılardan izin alınarak görüşmeler ses kaydına alınmıştır. 20 katılımcı ile de mail üzerinden iletişime geçilmiştir. Katılımcılara görüşme formu mail üzerinden gönderilmiştir ve doldurulan formlar yine mail üzerinden alınmıştır. Katılımcılara görüşme formu uygulanmadan önce yapılan ön değerlendirme sürecinde görüşme formu hakkında genel açıklamalar yapılmıştır.

Görüşmeler yarı yapılandırılmış görüşme şeklinde gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme, önceden belirlenmiş bir kısım soruların sorulmasını ve özel bazı konulara değinilmesini içermektedir. Sorular genellikle katılımcılara sistematik ve tutarlı bir sırada sorulur fakat görüşmecilerin bunların dışına çıkma hakkı vardır (Aydın, 2015). Katılımcı başına ortalama görüşme süresi 35 dakikadır. Bu süreçte gönüllük esasına göre hareket edilmiştir. Katılımcılar sorulara titizlikle cevap vermişlerdir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada görüşme formları ile ulaşılan veriler içerik analizine tabi tutularak incelenmiştir. İçerik Analizi, temaları, olguları, önyargıları ve kavramların anlamlarını tespit etmek amacıyla durumların ya da görüşlerin ayrıntılı bir şekilde dikkatlice, incelenmesi ve yorumlanmasıdır. İçerik analizi yapılırken yorumlayıcı yaklaşım benimsenmiştir. Çünkü yorumlayıcı yaklaşım, araştırmacıların sosyal ve insani eylemleri bir metin olarak ele alınmasını sağlar. Yani, görüşme verileri analiz için yazılı metin olarak kaydedilir ve kategorik olarak yorumlamalar yapılır (Aydın, 2015). Araştırmada elde edilen veriler elektronik ortama aktarılarak yazılı hale getirilmiştir. Elektronik ortama aktarılırken görüşlerin asıllarına sadık kalınmıştır, herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Bu veriler araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır. Görüşme formunda yer alan her soru için sivil toplum kuruluşlarında yer alan gençlerden toplanan görüşler tek tek incelenmiştir. Yeterli olmayan ya da anlamlı olmayan ifade ve görüşler geçerli sayılmamıştır. Değerlendirilmeye alınan katılımcılar G1, G2, G3,..., G48 şeklinde kodlanmıştır. Kodlar oluşturulurken önceden hazırlanmış bir kod listesi kullanılmamıştır. Araştırma verilerinden oluşturulan kavramlardan faydalanılarak temalar oluşturulmuştur. Temalar oluşturulurken aşağıdaki hususlara dikkat edilmiştir (Turan, 2015):

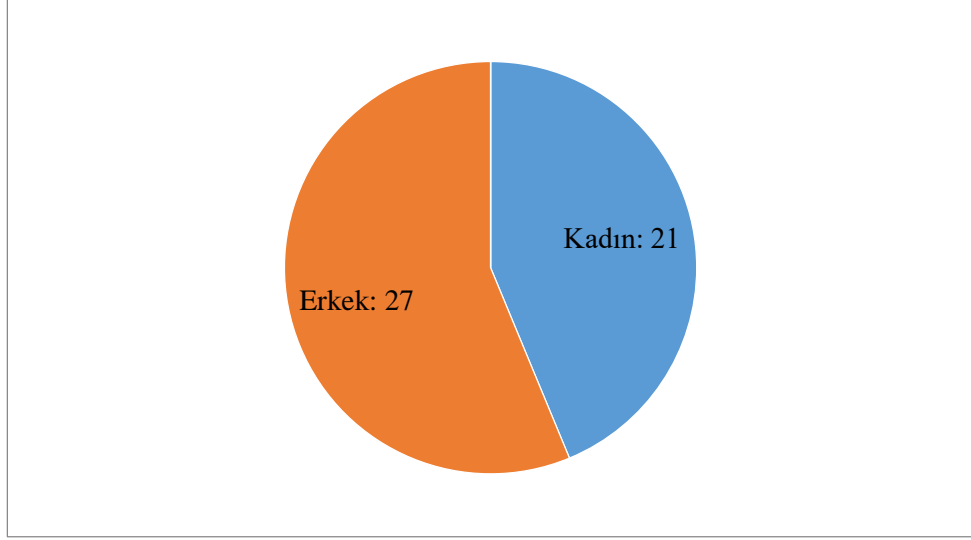
1. Temalar araştırmacının amacına cevap verecek nitelikte olmalıdır.
2. Temalar kapsayıcı olmalıdır.
3. Temalar yarı özel olmalıdır. Yani belirli bir veri birimi sadece bir temaya ait olmalıdır.
4. Temalar verilere uygun olmalıdır.
5. Temalar kavramsal açıdan araştırma konusuna uyumlu olmalıdır.

Oluşturulan temaların şekilleri bilgisayar destekli nitel veri analiz paket programlarından biri olan QSR NVivo 10 yardımıyla oluşturulmuştur. Bulgularda daha açıklayıcı bir yol sergilemek adına oluşturulan temaların açıklamaları yapılırken gençlerin görüşlerinden öne çıkanların özü değiştirilmeden araştırma bulgusu olarak kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

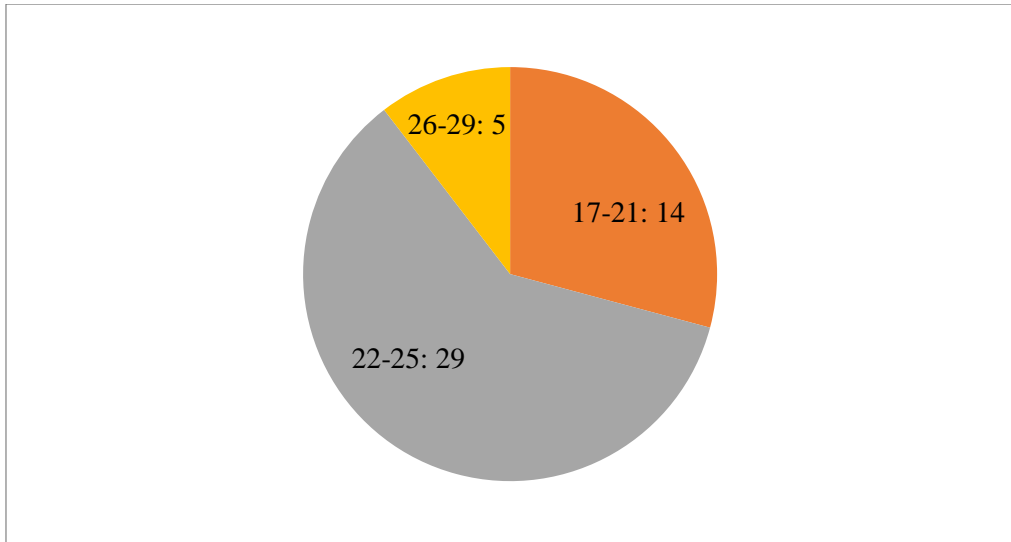
BULGULAR

Araştırma sonucunda görüşme formlarından elde edilen veriler bu bölümde yer almaktadır. Konuya ilişkin bazı görüşlerden direkt alıntı yapılarak araştırmaya destek sağlanmıştır.

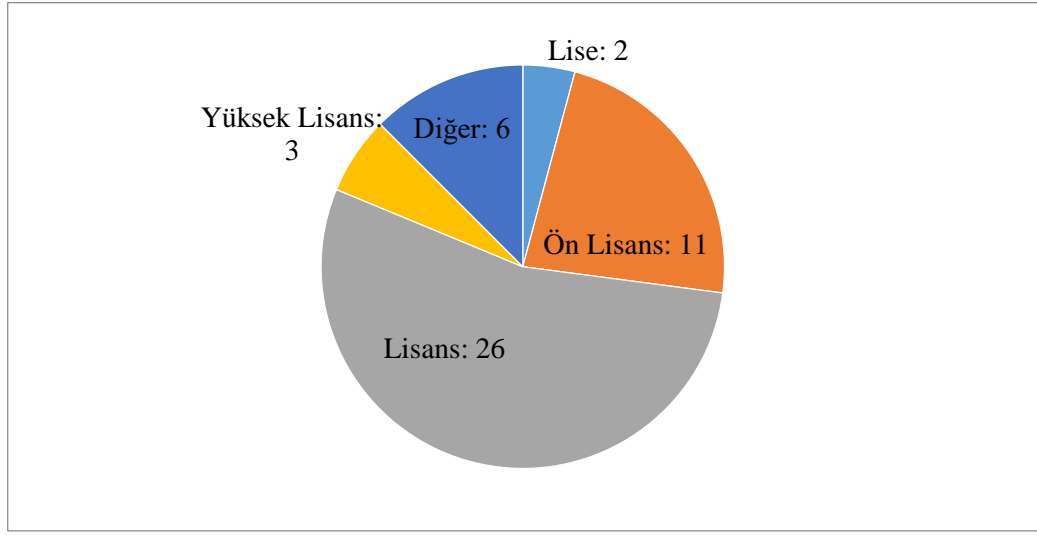
Şekil 4.1: Cinsiyet grafiği

Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyet dağılımına bakıldığında 21'inin kadın, 27'sinin ise erkek olduğu görülmüştür.

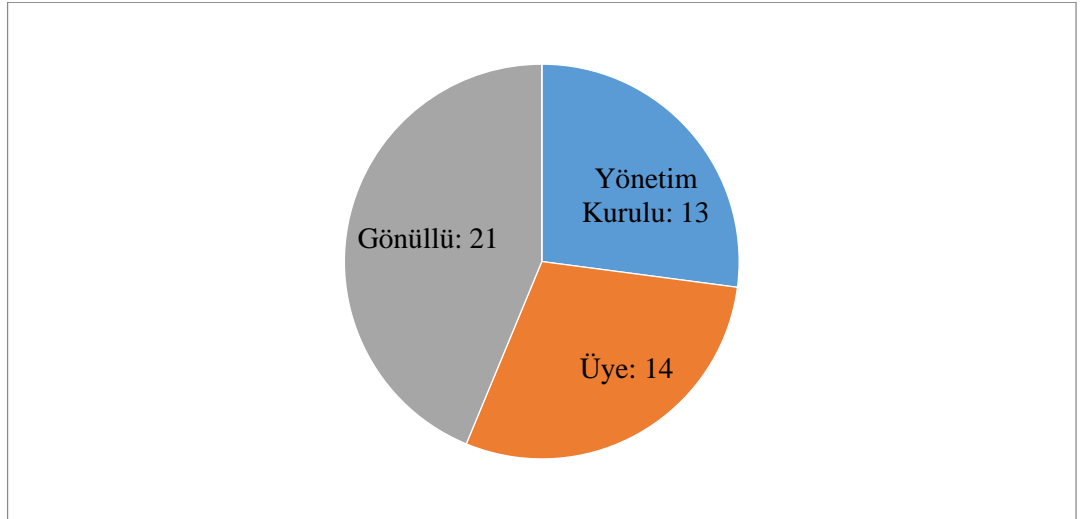
Şekil 4.2: Yaş grafiği

Gençlik tanımında gençlik 14-29 yaş aralığıdır. Fakat araştırmaya 17-29 yaş arası 48 genç katılmıştır. Beş kişi 26-29, 14 kişi 17-21 ve 29 kişi 22-25 yaş aralığındadır.

Şekil 4.3: Eğitim durumu grafiği

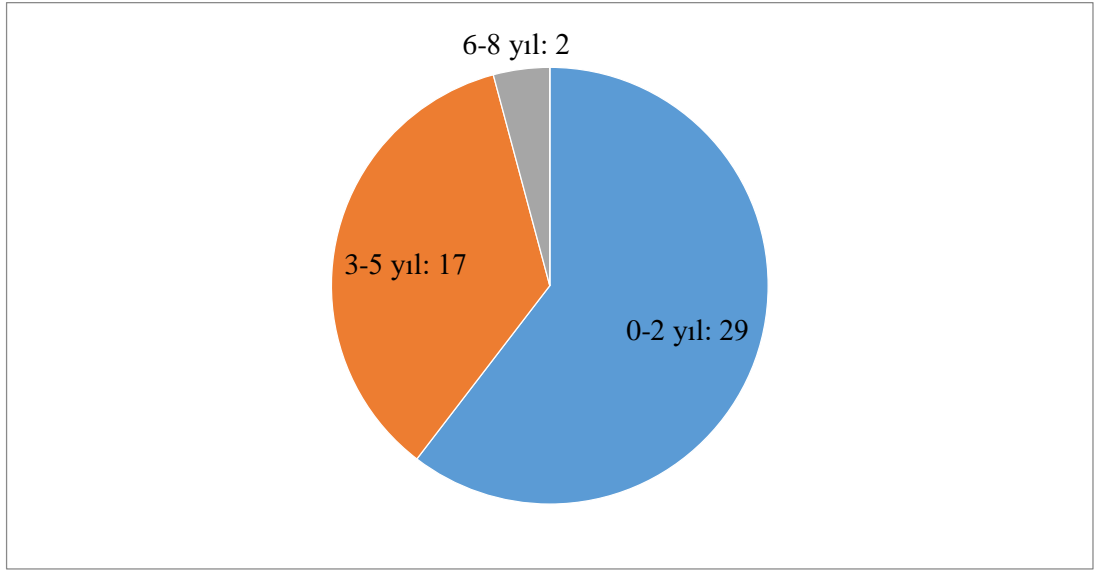
Şekil 4.3'e göre katılımcılardan iki kişinin Lise, 11 kişinin Ön Lisans, 26 kişinin Lisans ve üç kişinin de Yüksek Lisans öğrenimine devam ettiği tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların büyük çoğunluğunun Lisans düzeyinde olduğu gözlenmiştir.

Şekil 4.4: STK'da aldıkları görevler

Şekil 4.4 incelendiğinde sivil toplum kuruluşlarında görev alan katılımcıların büyük çoğunluğunun gönüllü olarak görev aldığı gözlenmiştir. Araştırmaya katılan 21 kişi gönüllü, 13 kişi yönetim kurulu üyesi ve 14 kişi üye olarak görev almaktadır. Gönüllü

olarak ifade edilen kişiler, sivil toplum kuruluşları ile resmi bir üyelikleri bulunmamakla birlikte sadece gönül bağı ile görev almaktadırlar.

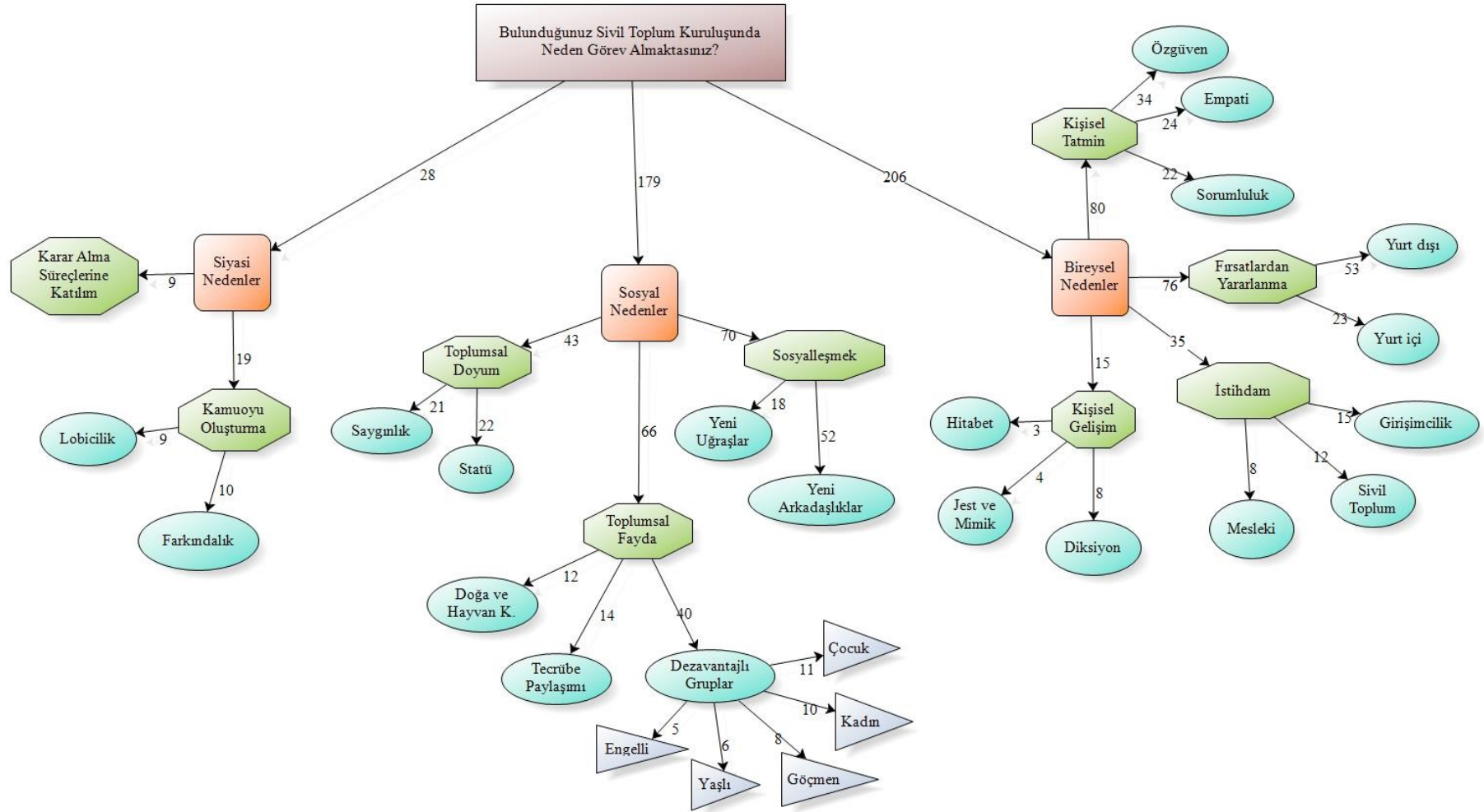

Şekil 4.5: STK’da görev alma süreleri

Şekil 4.5’e göre katılımcıların sivil toplum kuruluşlarında görev alma yılları şu şekildedir: 29 kişi 0-2 yıl, 17 kişi 4-5 yıl ve iki kişi 6-8 yıl arasındadır.

4.1. Sivil Toplum Kuruluşunda Görev Alma Nedenlerine İlişkin Bulgular

“Bulduğunuz sivil toplum kuruluşunda neden görev almaktasınız?” sorusuna ilişkin görüşlerden elde edilen veriler Şekil 4.6’da ele alınmıştır:

Şekil 4.6: Sivil toplum kuruluşunda görev alma nedenleri

Şekil 4.6 incelendiğinde araştırmaya katılanların sivil toplum kuruluşunda görev alma nedenlerine ilişkin görüşleri üç ana temada toplanmıştır. Bunlar “**Bireysel Nedenler, Sosyal Nedenler ve Siyasi Nedenler**” şeklindedir. Görüşler incelendiğinde en çok ifade edilen ana temanın **Bireysel Nedenler** olduğu gözlenmiştir.

Bireysel Nedenler ana temasının altında **Kişisel Gelişim, İstihdam, Fırsatlardan Yararlanma** ve **Kişisel Tatmin** alt temaları bulunmaktadır. Alt temalarda kendi içinde alt temalara ayrılmıştır. Kişisel Tatmin Sorumluluk, Empati ve Özgüven; Fırsatlardan Yararlanma Yurt içi ve Yurt dışı; İstihdam Sivil Toplum, Girişimcilik ve Mesleki; Kişisel Gelişim ise Hitabet Jest ve Mimik, Diksiyon alt temalarına ayrılmıştır. En çok ifade edilen alt temanın ise **Kişisel Tatmin** olduğu gözlenmiştir. Bu temalardaki katılımcı görüşleri ise şu şekildedir:

G11: “*Her şeyden önce sivil toplumun bir hayat tarzı olduğunu düşünüyorum ve bulunduğum dernek birçok anlamda gelişim göstermeme yardımcı oldu. Topluma karşı daha duyarlı bir birey olmamı sağladı ve beni empati kurabilen, özgüven sahibi bir insan olmamı sağladı. Kısaca beni kadın erkek demeden insan yaptı.*” (**Kişisel Tatmin**)

G22: “*Bulduğum dernek gençlik alanında çalışmalar yapan bir sivil toplum kuruluşu. Facebook’ta dolaşırken derneğin sayfasına denk geldim. Ve derneğin sayfasında Erasmus+ ile alakalı ilan gördüm. Daha önce bu konuda hiçbir bilgim yoktu fakat yurt dışına çıkma konusunda hep bir hevesim vardı. Sayfa üzerinden dernek ile iletişime geçtim ve proje ile ilgili bilgiler edinerek başvuruda buldum. Hevesimi gören dernek başvurumu onayladı ve gençlik değişimi projesi sayesinde 1 hafta İtalya’da olma şansını elde ettim. Benim için inanılmaz bir fırsat oldu. Bu bir haftalık süreç bile benim farkındalık oluşturmamı sağladı. İtalya dönüşü derneğin gönüllüsü oldum ve proje yazma ekibinde görev aldım. Şimdi hem kendime hem de daha hiçbir şey bilmeyen ya da şöyle demeliyim Avrupa Fırsatları konusunda bilgisi olmayan gençlere Yurt dışı imkânları sunuyoruz. Bu fırsatlardan*”

yararlanmak ve farklı gençlere sunmak beni mutlu ediyor bu yüzden dernekte görev alıyorum.” (Fırsatlardan Yararlanma)

Sosyal Nedenler ana teması **Toplumsal Doyum, Toplumsal Fayda** ve **Sosyalleşme** alt temalarına ayrılmıştır. Toplumsal Doyum Statü ve Saygınlık; Toplumsal Fayda Doğa ve Hayvan, Tecrübe Aktarımı ve Dezavantajlı Gruplar; Sosyalleşmek ise Yeni Arkadaşlıklar ve Yeni uğraşlar olarak alt temalandırılmıştır. Bu alt temadaki görüşler ise şu şekildedir;

G6: *“Bana karşılık beklemeden bir şeyleri başarabilmeyi öğrettiği ve insanların hayatında bir farkındalık yaratmama yardımcı olduğu için görev alıyorum. Eğitimlik görevini üstleniyorum. Gerçekleştirmiş olduğumuz eğitimler ile kadınların, çocukların sosyo-ekonomik alanda gelişimine katkıda bulunup, çocukların algoritma becerilerini geliştirmeye yardımcı oluyoruz.” (Toplumsal Fayda)*

G28: *“Karanlığa küfretmenin bir işe yaramadığı ve artık bir mum da benim yakmam gerektiğini anladığım için bu kuruluştaki gönüllü olarak yer almak istedim. Bu kuruluş ve projeler sayesinde sosyal farkındalık sahibi oldum. Yaptığımız faaliyetler neticesinde yardıma ihtiyaç duyan insanlara ve hayvanlara yardım etmenin gururu paha biçilemez bir olay. Kendime faydası; artık daha çok boyutlu düşünüp ona göre hareket ediyorum, daha duyarlıyım, tembelliğimden sıyrıldım ve en önemlisi de insan olmanın gerekliliklerini iliklerime kadar hissediyorum. Topluma faydası; bazı nedenlerden dolayı kısıtlanan insanları topluma kazandırabilmek sosyal hayatlarını daha yaşanabilir hale getirmek en büyük faydası.” (Toplumsal Fayda)*

G29: *“...yaptığımız faaliyetlerin topluma faydasının yanı sıra çevremde saygı duyulan biri olduğumu hissetmem beni çok mutlu ediyor...” (Toplumsal Doyum)*

G35: “Sivil toplum kuruluşunda bireysel olarak yapamadığım gücü birlik olarak yapmak için yer almaktayım. Amacım kendi fikir ve düşüncelerimin benimle aynı amaçta olan insanlarla hayata geçirmek. Bu anlamda gerekli sosyal çevre ve yeni arkadaşlıklar sağlamak için bulunmaktayım. Bu alanda edindiğim her arkadaşlık bana yeni bir bakış açısı kazandırıyor.” (Sosyalleşmek)

Siyasi Nedenler ana teması ise **Karar Alma Süreçlerine Katılım** ve **Kamuoyu Oluşturma** alt temalarına ayrılmıştır. Kamuoyu oluşturma Lobicilik ve Farkındalık olarak alt temalandırılmıştır. Bu alt temadaki görüşler ise şu şekildedir;

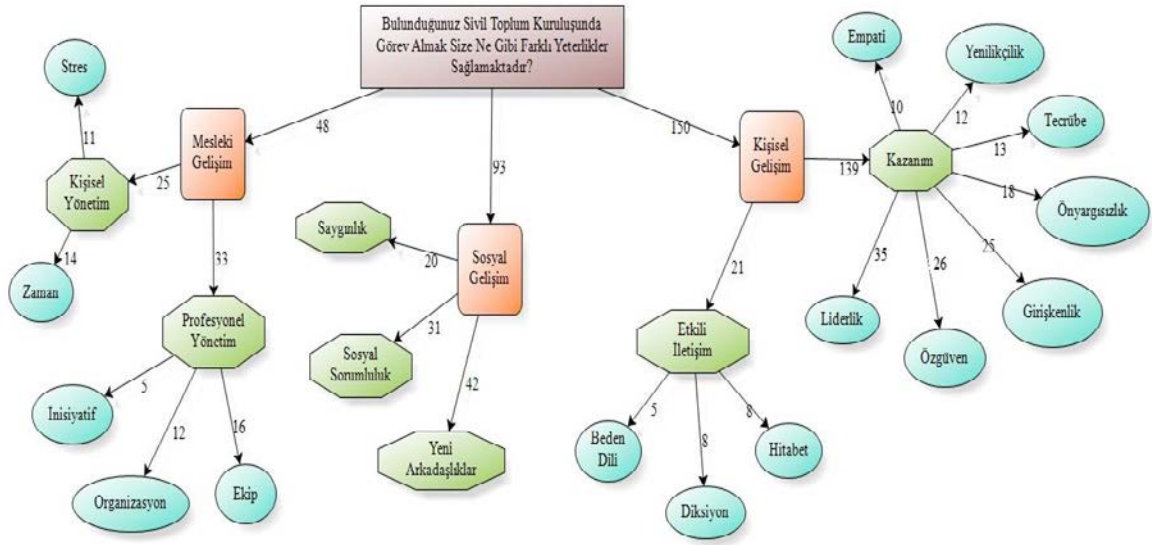
G22: “Bir sivil toplum kuruluşunda yer almak kişisel gelişimden tutun toplumsal duyarlılığımızın artmasına kadar insanın gelişimine çok fazla fayda sağladığını düşünüyorum. Bunun canlı örneğiyim. Belediye’de gençlik meclisinde aktif görev alıyorum. Haftalık yaptığımız toplantılarla belediye başkanımız ile bir araya gelerek başkanımızın gençler hakkında alacağı kararları tartışıyoruz başta belediyemiz olmak üzere yerel yönetimlerimize gençler olarak gençler hakkında alınacak kararlarda yön verebiliyoruz. Bir genç olarak gençleri temsil etmek beni mutlu ediyor. Aslında buradaki tecrübelerimle ilerleyen dönemlerde siyasete girme hedefi de taşıyorum. Kendimi bu şekilde hazırlıyorum.” (Karar Alma Süreçlerine Katılım)

G46: “Aslında çok basit, bu sendikada neden görev aldığımı kısaca bir elin nesi var iki elin sesi var ya da birlikten kuvvet doğar sözleri ile açıklayabilirim. İş hayatında yaşadığımız problemleri birlik içinde çözenin daha etkili olduğuna inanıyorum. Sorunlarımızı sendikamız sayesinde üst mercilere ulaştırmak için lobicilik faaliyetleri yürütüyoruz buda hepimizin işine geliyor. Sorunların çözüldüğü gören ve herhangi bir sivil toplum kuruluşunda yer almaya çekinenlerde bile bir

farkındalık oluştuğunu görüyoruz. Daha çok birlik ve dayanışma için zevkle çalışıyoruz.” (Kamuoyu Oluşturma)

4.2. Sivil Toplum Kuruluşlarında Görev Almanın Kazandırdığı Farklı Yeterliklere İlişkin Bulgular

“Sivil toplum kuruluşlarında görev almak size ne gibi farklı yeterlikler sağlamaktadır?” sorusuna ilişkin görüşlerden elde edilen veriler Şekil 4.7’de ele alınmıştır:

Şekil 4.7: Sivil toplum kuruluşlarında görev almanın kazandırdığı yeterlikler

Şekil 4.7 incelendiğinde araştırmaya katılanların sivil toplum kuruluşlarında görev almanın kazandırdığı yeterliklere ilişkin görüşleri üç ana temada toplanmıştır. Bunlar “**Mesleki Gelişim**, **Sosyal Gelişim** ve **Kişisel Gelişim**” şeklinde temalandırılmıştır. Kişisel Gelişim ana teması **Kazanım** ve **Etkili İletişim** alt temalarına ayrılmıştır. Kazanım kendi içinde Liderlik, Özgüven, Girişkenlik, Önyargıları Kırma, Tecrübe, Yenilikçilik ve Empati alt temalarına ayrılmıştır. Etkili iletişim ise Hitabet, Diksiyon ve Beden Dili alt temalarına ayrılmıştır. Görüşler incelendiğinde en çok ifade edilen ana temanın **Kişisel Gelişim** ana teması olduğu gözlemlenmiştir. Bu temadaki katılımcı görüşleri şu şekildedir:

G8: “Saymakla bitmez topluluk içinde rahat bir şekilde hitap etmeyi, özgüven sahibi olmayı, liderlik konusunda tecrübe edinmeyi, farklı görüşlere saygı duyarak ön yargılarımdan

arınmayı ve yeni bakış açıları kazanmayı gibi birçok kazanım sağladı.” (Kişisel Gelişim)

Sosyal Gelişim ana teması **Yeni Arkadaşlıklar, Sosyal Sorumluluk ve Saygınlık** alt temalarına ayrılmıştır. Bu temalardaki katılımcı görüşleri ise şu şekildedir:

G13: *“İnsanlar ile aramdaki ilişkileri daha sağlam bir şekilde kurabiliyorum. Empati yeteneğimi de geliştirdiğini topluluklar önünde konuşabilme ve kendimi ifade edebilme özelliğini kazandığımı düşünüyorum. Bu da bana bulunduğum çevrede bir saygınlık kazandığımı hissedebiliyorum.”*
(Saygınlık)

G36: *“İçinde bulunduğum sivil toplum örgütü; kişisel gelişim ağırlıklı olması sebebi ile öncelikle insanlara hoşgörülü olmak, empati kurmak, anlamak ve yardımcı olma güdülerimi harekete geçirmektedir. Ayrıca bu amaçlar doğrultusunda aynı çizgiden olan yeni arkadaşlıklar kurmamı sağlamaktadır.”*
(Sosyal Sorumluluk ve Yeni Arkadaşlıklar)

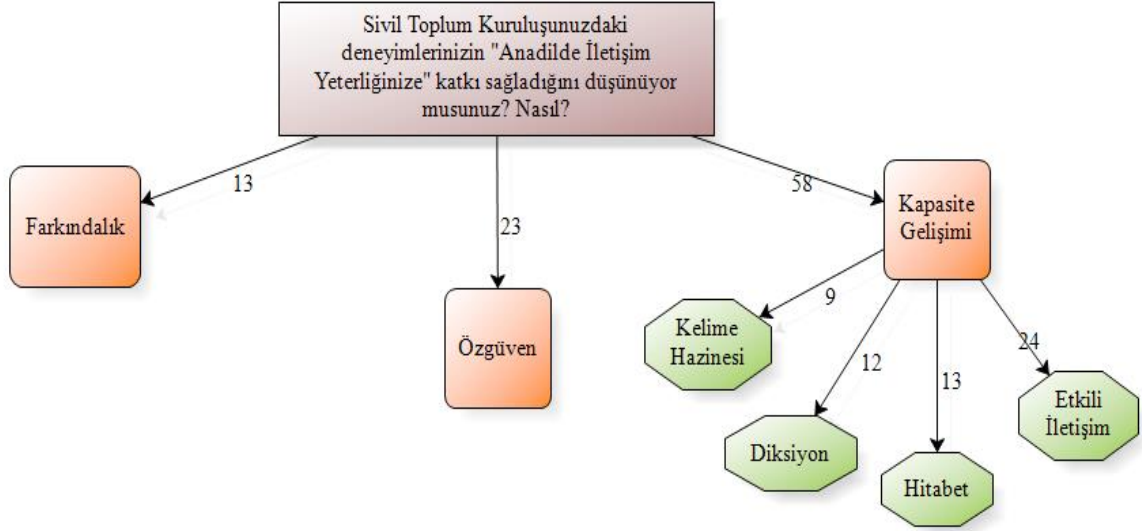
Mesleki Gelişim ana teması ise **Kişisel Yönetim ve Profesyonel Yönetim** alt temalarına ayrılmıştır. Kişisel Yönetim Zaman ve Stres; Profesyonel Yönetim ise Ekip, Organizasyon ve İnisiyatif alt temalarına ayrılmıştır. Bu temalardaki katılımcı görüşleri ise şu şekildedir:

G19: *“..... bu kazanımlarımın yanı sıra bu kulüp sayesinde kendimi ileriki hayatıma hazırladığımı düşünüyorum. Ekip yönetimi ve bir yöneticide olması gerektiğini düşündüğüm inisiyatif alma duygusu üzerine şimdiden ileriki meslek hayatıma kendimi hazırlıyorum.”*
(Profesyonel Yönetim)

G30: *“Sivil toplum kuruluşlarında görev almak; bir bireye çok fazla inisiyatif alabilme ve sorumluluk duygusu kazandırıyor. Zaman yönetimi, stres yönetimi ve organizasyon yeteneklerimiz gelişiyor.”*
(Kişisel Yönetim)

4.3. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “Anadilde İletişim Yeterliğine” Katkılarına İlişkin Bulgular

“Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “Anadilde iletişim yeterliğinize” ne gibi katkılar sağlıyor?” sorusuna ilişkin görüşlerden elde edilen veriler Şekil 4.8’de ele alınmıştır:

Şekil 4.8: Anadilde iletişim yeterliğine ilişkin bulgular

Şekil 4.8 incelendiğinde araştırmaya katılanların sivil toplum kuruluşundaki deneyimlerinin “Anadilde iletişim yeterliğine” katkısına ilişkin bulgular üç ana temada toplanmıştır. Bunlar “**Farkındalık**, **Özgüven** ve **Kapasite Gelişimi**” şeklinde temalandırılmıştır. Görüşler incelendiğinde en çok ifade edilen ana temanın ise **Kapasite Gelişimi** olduğu gözlemlenmiştir.

Kapasite Gelişimi ana teması **Etkili İletişim**, **Kelime Hazinesi**, **Diksiyon** ve **Hitabet** alt temalarına ayrılmıştır. Bu temalardaki katılımcı görüşleri ise şu şekildedir:

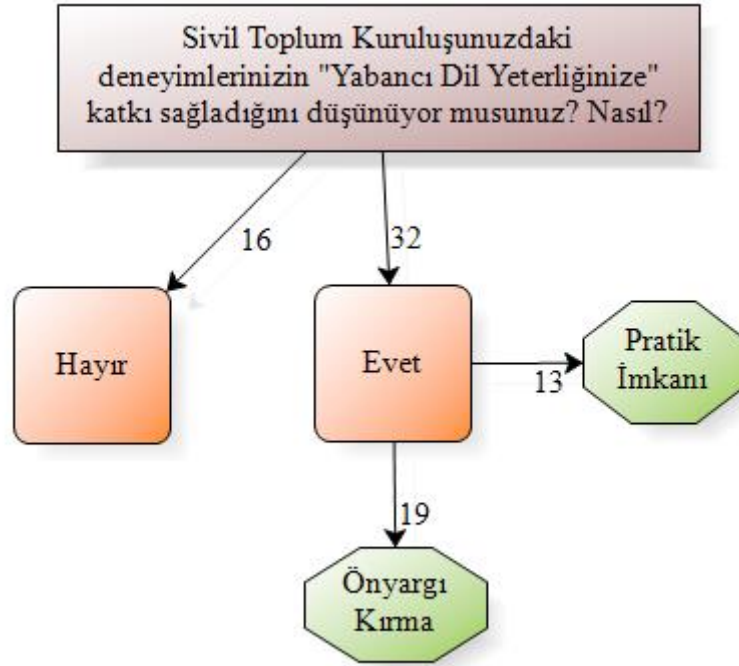
G21: “Sivil toplumda özellikle lobcilik ve savunuculuk süreçleri; iletişim yeteneğimize büyük katkı sağlıyor. İletişim konusunda sahnede sunum yapma ve hitabet yeteneklerimiz de gelişiyor.” (**Hitabet**)

K20: “Sivil toplum iletişim şeklidir. Sivil toplum sayesinde tanımadığınız insanlara yardım edersiniz. Onların dertlerine

ortak olursunuz ve birçok insanla tanışirsiniz tanıştığınız insanlar sizin kendinizi geliştirmenizi ve onlar gibi düşünebilme onlar gibi konuşabilme yeteneğini kazandırır. Aslında başkaları ile iletişime geçerek kendi anadilinize dönük bir farkındalık kazanırsınız nerede nasıl konuştuğunuzu, kelime hazinenizi hitabetinizi eleştirir ve kendinizi geliştirirsiniz.” (Kapasite Gelişimi/Farkındalık)

4.4. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “Yabancı Dil Yeterliğine” Katkılarına İlişkin Bulgular

“Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “Yabancı dil yeterliğinize” ne gibi katkılar sağlıyor?” sorusuna ilişkin görüşlerden elde edilen veriler Şekil 4.9’da ele alınmıştır:

Şekil 4.9: Yabancı dil yeterliğine ilişkin bulgular

Şekil 4.9 incelendiğinde sivil toplum kuruluşunda görev alan katılımcıların, deneyimlerinin yabancı dil yeterliklerine genel olarak katkısı olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Bu görüşler iki ana temada toplanmıştır. Bunlar “Önyargı Kırma ve Pratik İmkânı.” Bu görüşlerden bazıları şu şekildedir:

G4: “Sürekli yabancı gönüllülerle bir araya gelerek yabancı dilde konuşabiliyoruz, bu da İngilizce vb. dil yeteneklerimizin, bilgilerimizin daha fazla gelişmesini ve pratik yapmamızı sağlıyor.” (Pratik Yapma)

G6: “Özellikle küresel problemlere dikkat çekmek gerektiğinde yabancı dile ihtiyaç duyuyorsunuz. Bu noktada kişinin kendisini geliştirmesine de yardımcı oluyorsunuz. Özellikle önyargılı olduğumuz farklı ülkelerden insanlarla etkileşime girip kültürlerini ve hayat hikayelerini, neden burada olduklarını öğrenirken yabancı dilin yeterli olup olmadığına çok fazla takılmıyorsunuz. Sizin için önemli olan şey o kişi anlaşmak oluyor buda önyargılarınızı kırıp rahatlamana olanak sağlıyor.” (Önyargı Kırma)

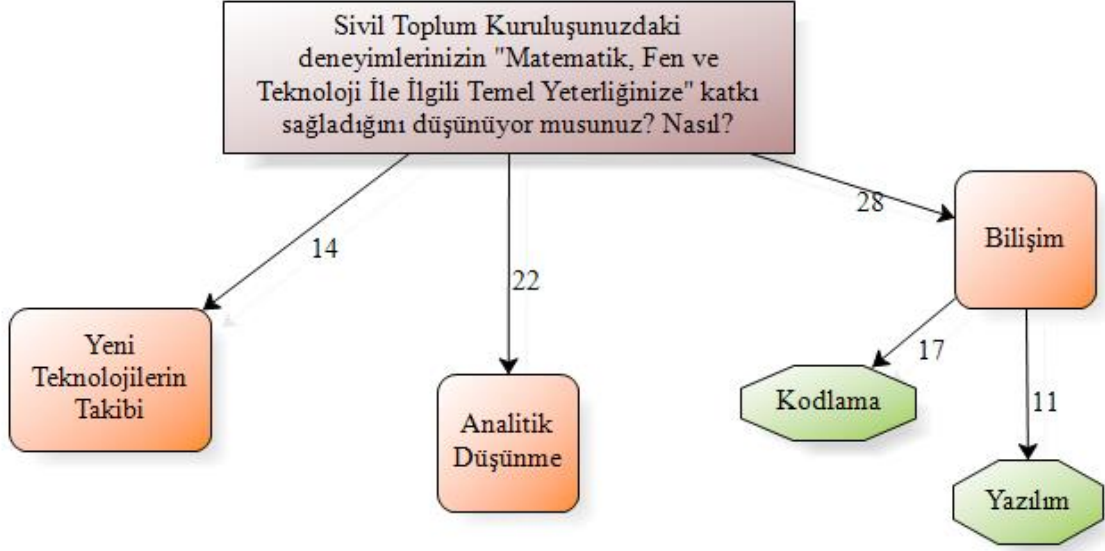
Sivil toplum kuruluşunda görev alan katılımcıların bir kısmı deneyimlerinin Yabancı Dil Yeterliklerine bir katkısı olmadığını ifade etmiştir. Katılımcılar sivil toplum kuruluşundaki faaliyetlerin yerel bazlı kalmasından kaynaklı olarak yabancı dil konusunda bir katkı sağlamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu görüşlerden bazıları aşağıya yer almaktadır:

G15: “Sivil toplum alanındaki faaliyetlerimiz daha çok yerel alanlarda olduğu için bir katkı sağlamadı.”

G27: “Yabancı dil gelişimimde aktif konuşma ve yazmada herhangi bir katkısı olmadı fakat sosyal medyadan takip ettiğim kuruluş içerisinde yer alan arkadaşlardan İngilizce bilenlere takıldığım her noktada erişebiliyor olmamı sağlamaktadır”

4.5. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “Matematiksel Yeterlikler ve Fen Ve Teknoloji İle İlgili Temel Yeterliklerine” Katkılarına İlişkin Bulgular

“Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “Matematiksel yeterlikler ve fen ve teknoloji ile ilgili temel yeterliklerinize” ne gibi katkılar sağlıyor?” sorusuna ilişkin görüşlerden elde edilen veriler Şekil 4.10’da ele alınmıştır:

Şekil 4.10: Matematiksel yeterlikler ve fen ve teknoloji ile ilgili temel yeterliklerine ilişkin bulgular

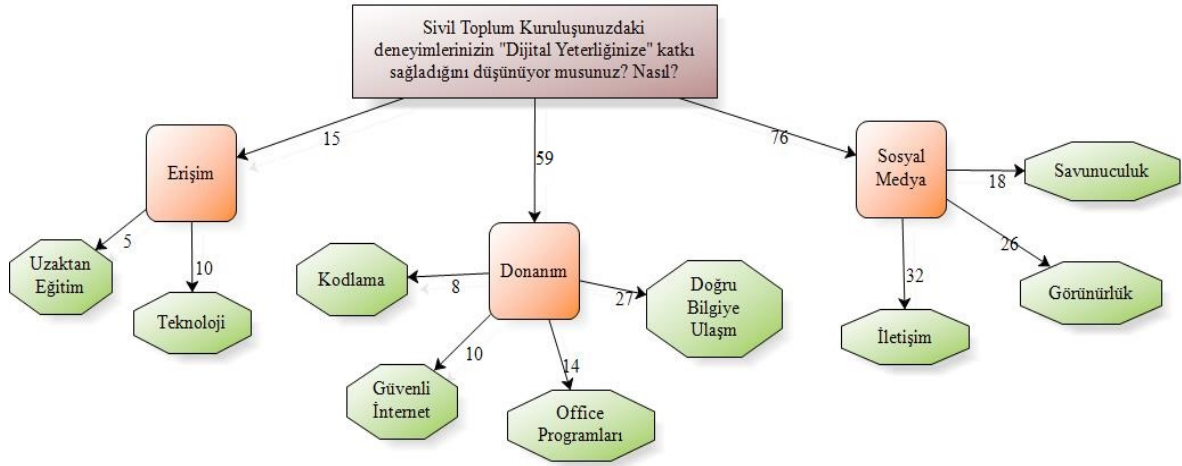
Şekil 4.10 incelendiğinde araştırmaya katılanların sivil toplum kuruluşundaki deneyimlerinin “*Matematiksel yeterlikler ve fen ve teknoloji ile ilgili temel yeterliklerine*” katkılarına ilişkin görüşleri dört ana temada toplanmıştır. Bunlar “**Yeni Teknolojilerin Takibi, Analitik Düşünme ve Bilişim**” şeklindedir. Bilişim ana temasının altında **Kodlama** ve **Yazılım** alt temaları bulunmaktadır. Görüşler incelendiğinde en çok ifade edilen ana temanın **Bilişim** ana teması olduğu gözlemlenmiştir. Bu temalardaki katılımcı görüşleri şu şekildedir:

G2: “*Habitat Derneği'nin bilgi ve iletişim teknolojileri projeleri sayesinde özellikle fen ve teknoloji konusundaki son gelişmeler takip edilerek yeteneklerin gelişimi sağlanabilmektedir. Çocuklara temel düzeyde kodlama ve yazılım öğretirken aslında bizde bu konularda kendimizi geliştiriyoruz.*” (**Bilişim**)

G16: “*Çeşitli sorunlarla sık sık karşı karşıya geldiğimizden ve farklı çözüm yolları ile en etkin çözüm yolunu üretmek için çabaladığımızdan analitik düşünmenin had safhada olması gerekiyor. Buna binaen de aktüel, bilim ve teknoloji ile iç içe olmamız gerekiyor, haliyle bizatihi bir matematiksel, fen ve teknolojik yeterlikler artıyor.*” (**Analitik Düşünme**)

4.6. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “Dijital Yeterliklerine” Katkılarına İlişkin Bulgular

“Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “Dijital yeterliklerine” ne gibi katkılar sağlıyor?” sorusuna ilişkin görüşlerden elde edilen veriler Şekil 4.11’de ele alınmıştır:

Şekil 4.11: Dijital yeterliğine ilişkin bulgular

Şekil 4.11 incelendiğinde araştırmaya katılanların sivil toplum kuruluşundaki deneyimlerinin “Dijital yeterliğine” katkısına ilişkin bulgular üç ana temada toplanmıştır. Bunlar “Erişim, Donanım ve Sosyal Medya” şeklindedir. Görüşler incelendiğinde en çok ifade edilen ana temanın Sosyal Medya olduğu gözlenmiştir.

Sosyal Medya ana temasının altında İletişim, Görünürlük ve Savunuculuk alt temaları bulunmaktadır. Bu temadaki katılımcı görüşleri şu şekildedir:

G1: “Dijital âlem insanlarla daha kolay iletişim kurup ivedilikle örgütlenebilmek için muazzam bir yapıdır. Haliyle böyle bir ortamda ne kadar etkin olursak o kadar çabuk sonuçlar elde ediyoruz. Sosyal projelerin daha çok insana hitap edebilmesi ve daha çok takım arkadaşı sağlayabilmek ve daha çok güçlenebilmek için kopmaz bir bağımız olan dijital dünya ile gün geçtikçe projelerimiz sayesinde daha ilerliyoruz yeterliğimiz daha da artıyor.”

Donanım ana teması **Kodlama, Güvenli İnternet, Office Programları ve Doğru Bilgiye Ulaşım** alt temalarına ayrılmıştır. Görüşler incelendiğinde en çok ifade edilen alt temanın **Doğru Bilgiye Ulaşım** olduğu gözlenmiştir. Bu temadaki katılımcı görüşleri şu şekildedir:

G19: *“Bulduğumuz sivil toplum kuruluşları her ne kadar çeşitli konularda sürekli faaliyet geliştirmemizi gerektirse de bu faaliyetin öncesinde iyi bir araştırma süreci gerektiriyor. Günümüzde bilgiye ulaşmak çok kolay ve bu kolaylıkta bir yandan dijital ortamlarda bilgi çöplüğüne neden de olabiliyor. Yaptığımız ön hazırlık çalışmaları ile doğru bilgiye ulaşım noktasında dijital yeterlik sağladığımızı düşünüyorum. Sosyal medya da gördüğümüz her bilgiyi hemen referans almaktansa önce birçok yerde teyit ediyoruz sonra eyleme geçiyoruz.”*
(Doğru Bilgiye Ulaşım)

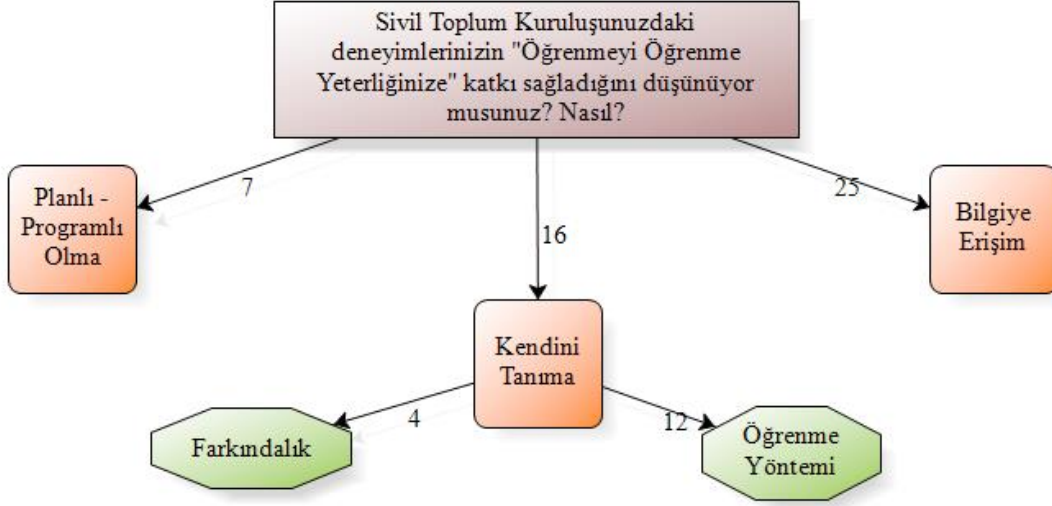
G41: *“Derneğimizde gerçekleştirilen proje yönetim sürecinde birçok çevrimiçi iletişim materyalini, görsel programları, depolama hizmetlerini ve çevrimiçi Office programlarını kullanmaktayız. Paydaşlarla iş birliğinin geliştirilmesi ve çalışma sürecinde de dijital yenilikler ve programlar güncel olarak kullanılmaktadır.”* **(Office Programları)**

Erişim ana teması **Uzaktan Eğitim ve Teknoloji** alt temalarına ayrılmıştır. Bu temadaki katılımcı görüşleri ise şu şekildedir:

G17: *“Teknoloji hayatımızın bir parçası özellikle katıldığımız ve gençler arası etkileşimin bol olduğu projeler sayesinde yeni şeyler öğrenebiliyoruz. Ayrıca farklı eğitimlere ulaşım konusunda birbirimizi yönlendirebiliyoruz. Mesela en son katıldığım bir projede bir arkadaşım bana Bilge iş isimli ücretsiz katılım sağlanabilen bir eğitim sitesinden bahsetti bu sayede bilge iş gibi uzaktan eğitim modüllerine rahatlıkla ulaşarak ilgi duyduğumuz alanlarda kendimizi geliştirip sertifika alabiliyoruz.”*

4.7. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “Öğrenmeyi Öğrenmeye İlişkin Yeterliğine” Katkılarına Ait Bulgular

“Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “Öğrenmeyi Öğrenmeye ilişkin yeterliğinize” ne gibi katkılar sağlıyor?” sorusuna ilişkin görüşlerden elde edilen veriler Şekil 4.12’de ele alınmıştır:

Şekil 4.12: Öğrenmeyi öğrenmeye ilişkin yeterliklerine ait bulgular

Şekil 4.12 incelendiğinde katılımcıların sivil toplum kuruluşundaki deneyimlerinin “Öğrenmeyi öğrenmeye ilişkin yeterliklerine” katkısına ait görüşleri “**Planlı Olma**, **Kendini Tanıma** ve **Bilgiye Erişim**” ana temalarına ayrıldığı görülmektedir. Kendini Tanıma ana teması ise **Farkındalık** ve **Öğrenme Yöntemi** alt temalarına ayrılmıştır. Katılımcılardan alınan görüşler incelendiğinde en çok **Öğrenme Yöntemi** alt temalarında deneysel öğrenmenin hayatlarına avantaj sağlayacağı ifade edilmiştir. Bu görüşlerden bazı örnekler aşağıdadır:

G29: “*Öğrenmek ömür boyu devam eden bir eylemdir. Sivil toplum sayesinde eğitimden uzaklaşmadığım gibi eğitimler hakkında güncel ve doğru bilgiye de erişebiliyorum.*” (**Bilgiye Erişim**)

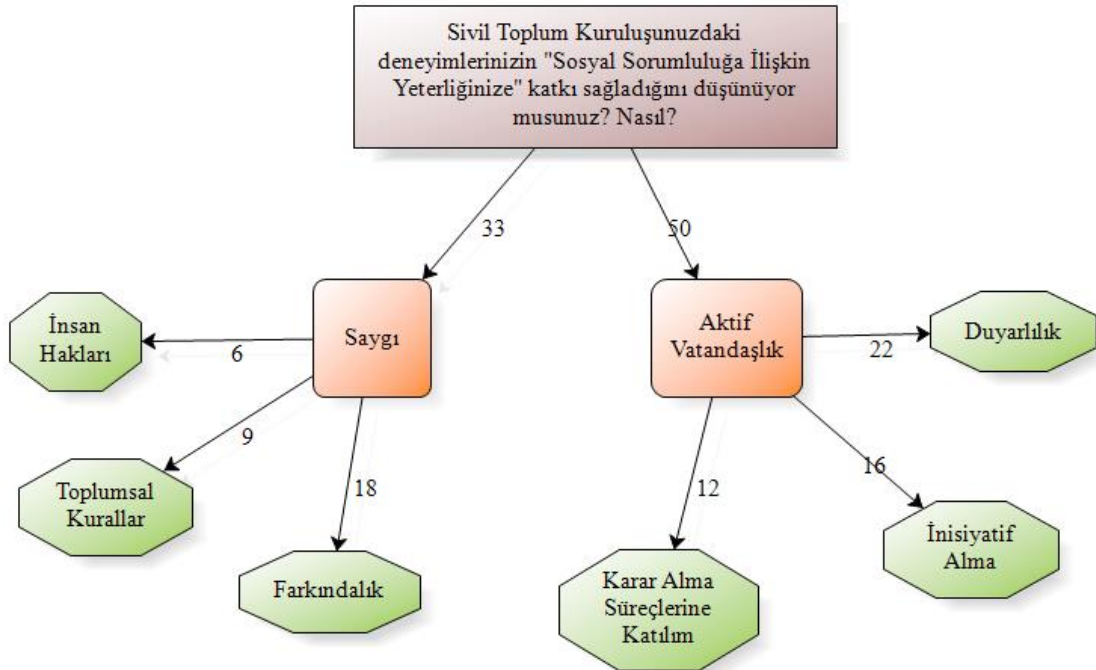
G33: “*Hem STK içerisinde gönüllü ve daha üretken olmak hem de kendi yaşamlarımızı idame ettirmek için planlı ve*

programlı olmaya çalışıyoruz. Bazen eğitimler verirken hem öğretip hem de öğreniyoruz.”(Planlı Olma)

G45: “Her zaman bir hedef doğrultusunda ilerlediğimiz ve her projede zamanla mücadele ettiğimiz için zamandan tasarruf etmeyi ve daha verimli olma deneyimimiz git gide artıyor. Bu nokta kendini tanıma ve nasıl daha etkili öğrendiğimizi anlamamız çok büyük önem kazanıyor. Özellikle yaşutlarımızla akran eğitim modelinde birbirimize bir şeyler katmamızın kendi öğrenmemi daha kolaylaştırdığını gördüm. Onlarla bir şeyleri paylaşarak, yaşayarak öğrendiğim zaman daha kalıcı bir öğrenme gerçekleştirdiğimi fark ediyorum.” (Öğrenme Yöntemi)

4.8. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “Sosyal Sorumluluğa İlişkin Yeterliklerine” Katkılarına Ait Bulgular

“Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “Sosyal sorumluluğa ilişkin yeterliklerinize” ne gibi katkılar sağlıyor?” sorusuna ilişkin görüşlerden elde edilen veriler Şekil 4.13’de ele alınmıştır:

Şekil 4.13: Sosyal sorumluluğa ilişkin yeterliklerine ait bulgular

Şekil 4.13 incelendiğinde araştırmaya katılanların sivil toplum kuruluşundaki deneyimlerinin “Sosyal sorumluluğa ilişkin yeterliklerine” katkısına ait görüşleri “**Saygı ve Aktif Vatandaşlık**” şeklinde temalandırılmıştır. Görüşler incelendiğinde en çok ifade edilen ana temanın **Aktif Vatandaşlık** olduğu gözlenmiştir.

Aktif Vatandaşlık ana temasının altında **Karar Alma Süreçlerine Katılım, İnisiyatif Alma** ve **Duyarlılık** alt temaları bulunmaktadır. Bu temalardaki katılımcı görüşleri şu şekildedir:

G2: “*Sivil toplum demek zaten sosyal sorumluluk demek. Bulduğum kuruluş Hiçbir karşılık beklemezsiniz zor durumda kalmış insanlara, doğaya ve hayvanlara yardım etme konusun bana büyük bir sorumluluk aşıladı.*” (**Duyarlılık**)

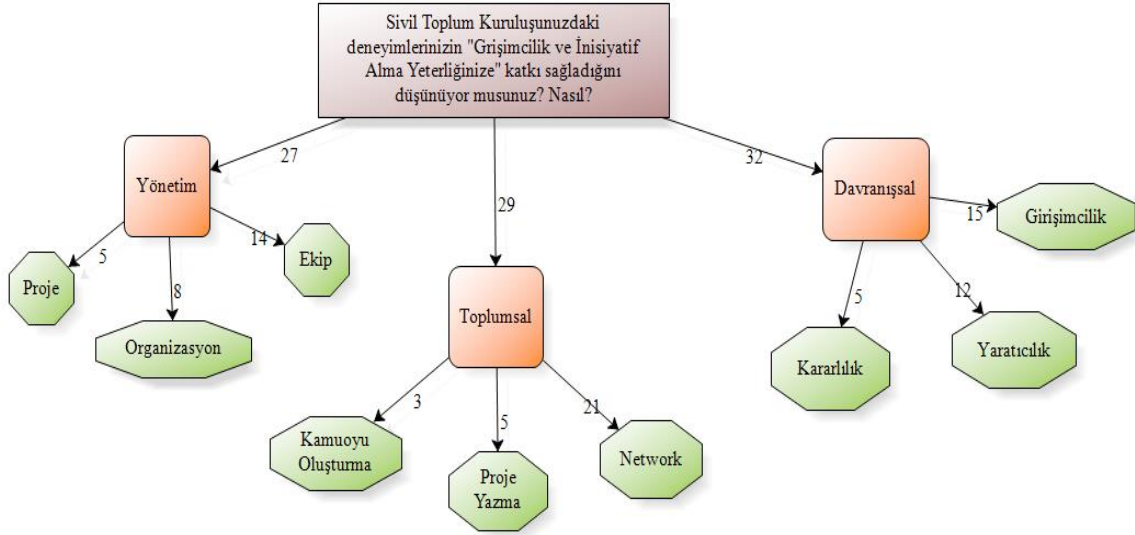
G32: “*Derneğimizdeki bütün süreçlerimizin temelinde hep sosyal sorumluluk vardı. Bu süreçte sadece derneğimizin mevcut sosyal sorumluluk projelerine katılmam noktasında değil gerekli durumlarda inisiyatif almam noktasında yeterlik sağladı.*” (**İnisiyatif Alma**)

Saygı ana temasının altında **İnsan Hakları, Toplumsal Kurallar** ve **Farkındalık** alt temaları bulunmaktadır. Bu temadaki katılımcı görüşleri ise şu şekildedir:

G2: “*Her projede farklı farklı durumlarla karşı karşıya geldiğimizden aslında dünyanın sadece kendimizden ibaret olmadığını bir kez daha anlıyorum. İnsan haklarına, toplumsal kurallara ve ötekileştirmeden yaratılanı yaratandan ötürü sevmeye karşı farkındalık kazanıyorum. Vicdani sorumluluklarımız olduğunu ve manevi doyumun da ne kadar önemli olduğunu her projede farklı bir biçimde tekrar tekrar öğreniyorum. Tecrübem arttıkça sosyal sorumluluğum da doğru orantılı olarak artıyor.*”

4.9. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “Girişimcilik Ve İnisiyatif Alma Yeterliğine” Katkılarına İlişkin Bulgular

“Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “Girişimcilik ve inisiyatif alma yeterliğinize” ne gibi katkılar sağlıyor?” sorusuna ilişkin görüşlerden elde edilen veriler Şekil 4.14’de ele alınmıştır:

Şekil 4.14: Girişimcilik ve inisiyatif alma yeterliğine ait bulgular

Şekil 4.14 incelendiğinde araştırmaya katılanların sivil toplum kuruluşundaki deneyimlerinin “Girişimcilik ve inisiyatif alma yeterliklerine” katkısına ilişkin görüşleri üç ana temada toplanmıştır. Bunlar “**Yönetim**, **Toplumsal** ve **Davranışsal**” şeklinde temalandırılmıştır.

Yönetim ana temasının altında **Proje**, **Organizasyon** ve **Ekip** alt temaları bulunmaktadır. Bu temadaki katılımcı görüşleri şu şekildedir:

G7: “İçerisinde bulunduğum kuruluş; kariyer planlaması, organizasyon, ekip yönetimi konularında destek ve eğitim vermektedir. Bu sebeple özel hayatımda ve iş hayatımda risk almak, yenilik ve yaratıcılık konusunda planlarımı yaparken kuruluştan aldığım bilgi ve deneyimleri sıkça kullanmaktayım.”

Toplumsal ana temasının altında **Kamuoyu Oluşturma**, **Proje Yazma** ve **Network** alt temaları bulunmaktadır. Bu temadaki katılımcı görüşleri şu şekildedir:

G5: “Sivil toplum kuruluşum sayesinde edindiğim network ile kendimi proje yazma konusunda geliştirmiş oldum. Yine bu network sayesinde KOSGEP'i duydum ve girişimcilik belgemi aldım. Şuan hayalimdeki işletmemin projesini tasarlıyorum. Bu sayede kendi oluşturmuş bir proje ile kendime istihdam sağlayabileceğim, farklı insanlarla bir araya gelerek sürekli etkileşim halinde olabileceğim.”

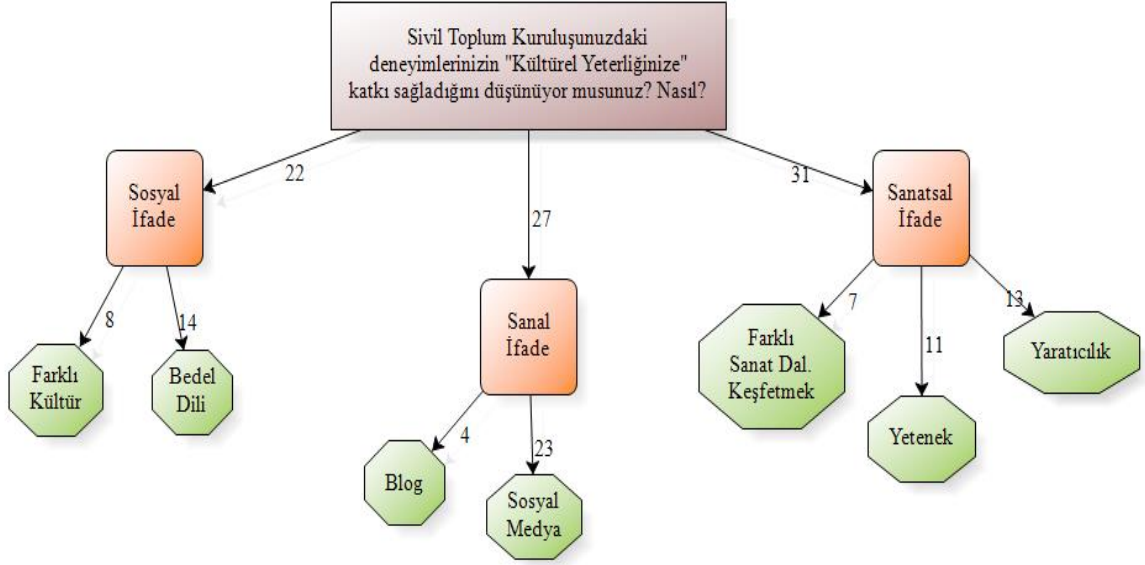
Davranışsal ana temasının altında **Kararlılık, Yaratıcılık ve Girişimcilik** alt temaları bulunmaktadır. Bu temalardaki katılımcı görüşleri ise şu şekildedir:

G9: “STK da görev aldığımız süre içinde sürekli düşünüp eğitici eğitimler, aktiviteler, sosyal çalışmalar vb. yeni fikirler ortaya çıkarıp bunları hayata geçirebiliyoruz. Böylelikle girişimci ruhumuz ve düşünme yeteneğimizin artmasını sağlıyor. Her gün daha fazla insana daha çok kitleye ulaşmak için çeşitli hedefler belirliyoruz ve bu hedeflere ulaşmak için daha çok çalışıyoruz.” (**Yaratıcılık/Girişimcilik**)

G11: “Sivil toplum gönüllüsü olmanız için girişken atik olmanız lazım değilseniz bile size zamanla bu özellikleri kazandırıyor. Çünkü insanlara yardımcı oluyorsunuz ve bu konuda birçok insanla tanışıp çeşitli konularda karar vermeniz gerekiyor. Bu gibi tecrübeler sayesinde kişisel olarak sizde geliyorsunuz. Attığınız bir adımda sonuna kadar gitmeniz gerektiğini anlıyorsunuz” (**Girişimcilik/Kararlılık**)

4.10. Sivil Toplum Kuruluşundaki Deneyimlerinin “Kültürel Yeterliklerine” Katkılarına İlişkin Bulgular

“Sivil toplum kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “Kültürel yeterliklerinize” ne gibi katkılar sağlıyor?” sorusuna ilişkin görüşlerden elde edilen veriler Şekil 4.15’de ele alınmıştır:

Şekil 4.15: Kültürel yeterliğe ilişkin bulgular

Şekil 4.15 incelendiğinde araştırmaya katılanların sivil toplum kuruluşundaki deneyimlerinin “Kültürel yeterliklerine” katkısına ilişkin görüşlerinin “**Sosyal İfade**, **Sanal İfade** ve **Sanatsal İfade**” ana temalarına ayrıldığı görülmektedir. Sosyal İfade ana teması **Farklı Kültür** ve **Beden Dili** alt temalarına ayrılmıştır. Bu görüşlerden örnek aşağıdadır:

G32: “Birçok yöreden insanla tanışıyorsunuz birçok kültürü tanyor ve kendi kültürünüzü tanıtıyorsunuz. Bu sayede birçok farklı kültürü tanyabiliyorsunuz. En güzeli ise farklılığın kötü bir şey olmadığını anlıyorsunuz.”

Sanal İfade ana temasının altında **Sosyal Medya** ve **Blog** alt temaları bulunmaktadır. Görüşler incelendiğinde en çok ifade edilen alt temanın Sosyal Medya olduğu görülmektedir. Bu temalardaki katılımcı görüşleri şu şekildedir:

G18: “Sivil toplum kuruluşundaki faaliyetlerimiz sosyal medyayı daha etkin ve sağlıklı bir şekilde kullanmamızı gerektiriyor. Bu alışkanlık dolaylı olarak kişisel hayatıma da etki ediyor özellikle ilgi duyduğum sanatı geliştirme ve sanat ile iç içe olmama katkı sağlıyor.” (**Sosyal Medya**)

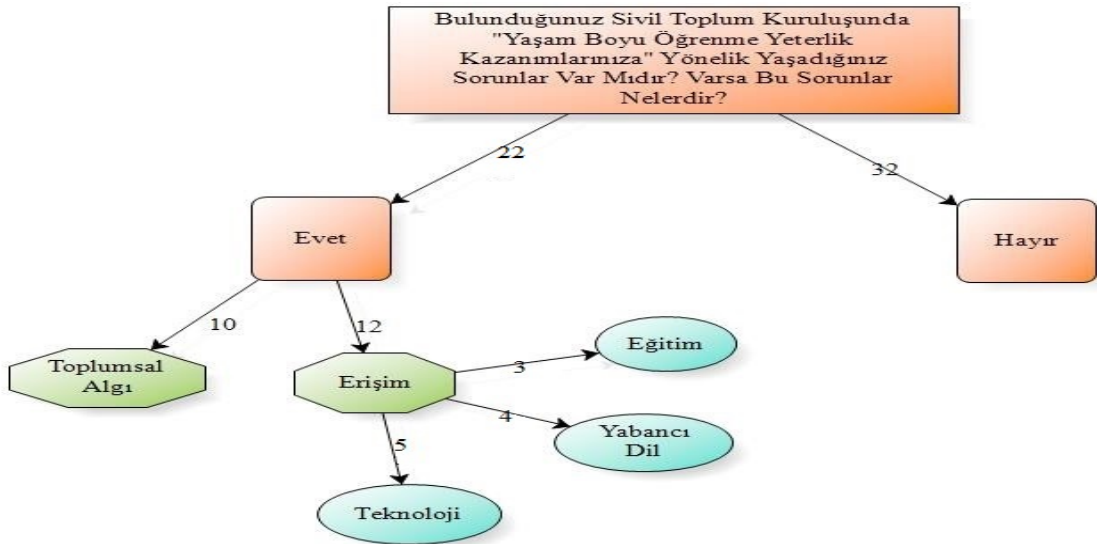
G25: “Blog yazıları ile sosyal medyalarda kendimizi ifade etmemize katkıda bulundu.” (Blog)

Sanatsal ifade ana teması ise **Farklı Sanat Dallarını Keşfetmek, Yetenek ve Yaratıcılık** alt temalarına ayrılmıştır. Bu temadaki katılımcı görüşleri ise şu şekildedir:

G14: “Sivil toplum kuruluşunda var olmak ele alınan projelerde yaratıcı olmayı gerektiriyor. Topluluğumuzda projelerimizin ilanı ve geniş çevrelere duyurulmasında sanatı yaratıcı bir yönden ele alıyoruz. Bazen sokağa çıkıp mini konserlerle dikkat çekiyoruz bazen dramalar hazırlıyoruz. Sanat ile alakam olmamasına rağmen topluluğumuzun sayesinde bu konuda yetenekli olduğumu fark ettim ve yeni sanat dallarından haberdar oldum.”

4.11. Sivil Toplum Kuruluşunda “Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlik Kazanımlarınıza” Yönelik Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular

“Bulduğunuz sivil toplum kuruluşunda “Yaşam boyu öğrenme yeterlik kazanımlarınıza” yönelik yaşadığınız sorunlar var mıdır? Varsa bu sorunlar nelerdir?” sorusuna ilişkin görüşlerden elde edilen veriler Şekil 4.16’da ele alınmıştır.

Şekil 4.16: Yaşam boyu öğrenme yeterlik kazanımlarına yönelik yaşanan sorunlara ilişkin bulgular

Şekil 4.16’da araştırmaya katılanların sivil toplum kuruluşunda “Yaşam boyu öğrenme yeterlik kazanımlarına” yönelik yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri incelendiğinde katılımcılar genel olarak herhangi bir sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

Sivil toplum kuruluşunda “Yaşam boyu öğrenme yeterlik kazanımlarına” yönelik sorun yaşadıklarını ifade eden katılımcı görüşleri ise iki ana temada toplanmıştır. Bunlar “**Toplumsal Algı ve Erişim**” şeklinde temalandırılmıştır. Bu görüşlerden bazıları aşağıda yer almaktadır:

G21: “Çeşitli sorunlarla karşılaşabiliyoruz bunlardan en baskını sivil toplum kuruluşlarının illa bir yere bağlı olduğu inancı ve bu konuda bazı siyasi partilerin arka bahçesi olmuş kuruluşlar bulunması bizim gibi hak temelli çalışan kuruluşların da önünü tıktıyor. Toplumun ön yargılı yaklaşılmasına neden oluyor, bu da gerekli kurumlardan izin alabilme sorunu, bazı insanlara amacımızı, süreci ve neden bu STK da görev aldığımızı anlatmak sorunu yaratabiliyor” (**Toplumsal Algı**)

K11: “Yerel bir dernek olarak büyük bir şehirdeki oluşumlarla teknolojik, eğitim gibi konularda aynı koşullarda olmayışımız yeterlik kazanımı anlamında da geriden gelmemize neden oluyor. Her ne kadar mücadele etsek de dezavantajlı bir konumda olmamız en büyük sorunumuz.” (**Erişim**)

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulguları değerlendirilerek sonuç kısmına ve sivil toplum, sivil toplum kuruluşları, yaşam boyu öğrenme bağlamında ele alınmış araştırmalara yer verilerek bu araştırmalara yönelik tartışmalar ele alınmıştır. Daha sonrasında ise konu kapsamında ele alınabilecek konulara yönelik öneriler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Toplumsal sıkıntıların giderilmesinde görev alan temel yapı taşı devlettir. Fakat devletin öncelikler noktasında bazı alanlarda işlevini yerine getirememesi toplumu bu yerine getirilemeyen işlevlerin yarattığı boşluğu doldurma gayretine sürüklemiştir. Bu açıdan sivil toplum kuruluşları toplumun ihtiyaç ve eksikliklerinin giderilmesinde kullanılabilir bir araç olarak görülmüştür (Çakır, 2006). Türk Eğitim Derneği, Türk Eğitim Vakfı ve çok sayıda doğrudan veya dolaylı olarak eğitime katkı sağlayan sivil toplum kuruluşları oluşan boşlukları doldurma noktasında önemli sorumluluklar yüklenmektedir (Tezcan, 2003). Sivil toplum kuruluşlarının eğitim alanındaki faaliyetleri yaşam boyu öğrenme kavramıyla paralellik göstermektedir.

Yaşam boyu öğrenenlerin akıl, iktidar, kendini ifade, özgürlük, yaratıcılık, takdir, zevk ve arkadaşlık istedikleri görülür. Bir şeye yaramak isterler. Tecrübelerinin canlı ve anlamlı olmasını isterler. Yeteneklerinden faydalanılmasını isterler. Güzelliği ve neşeyi bilmek isterler ve bütün bu kişilik özelliklerinin toplumda paylaşılmasını isterler. Kısacası, kendilerini geliştirmek isterler. Bu anlamda hayat öğrenmedir, öğrenme hayattır (Lindeman, 1969). Hayat içindeki öğrenmenin bir parçası da gençlerin formal eğitimlerinin yanı sıra okul dışı faaliyetleri ile elde edindikleri öğrenmedir. Bu öğrenmeler bazen doğrudan bazen ise dolaylı olabilmektedir. Bu kapsamda araştırma ile gençlere okul dışı doğrudan veya dolaylı öğrenme imkânı veren sivil toplum kuruluşlarının gençler üzerine etkileri olduğu düşüncesi ispat edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma ile 14-29 yaş arası gençlerin buldukları sivil toplum kuruluşlarında edindikleri doğrudan veya dolaylı kazanımlar ile yaşam boyu öğrenme kapsamında ele alınan yeterliklerin ne derece paralellik gösterdiği üzerinde durulmuştur. Kısaca gençlerin

sivil toplum kuruluşlarında aldıkları görev ve süreçte yaşam boyu öğrenme yeterliklerinden;

- Anadilde İletişim Yeterlik
- Yabancı Dil Yeterlik
- Matematiksel Yeterlikler ve Fen ve Teknoloji İle İlgili Temel Yeterlik
- Dijital Yeterlik
- Öğrenmeyi Öğrenmeye İlişkin Yeterlik
- Sosyal Sorumluluğa İlişkin Yeterlik
- Girişimcilik ve İnisiyatif Alma Yeterliği
- Kültürel Yeterlik

konularında kendilerini ne kadar geliştirdikleri ve bu yeterlikleri aldıkları görev bağlamında ne derece tecrübe edip kazanım sağladıkları ele alınmıştır.

Araştırma kapsamında sivil toplum kuruluşlarında aktif görev alan 48 katılımcı ile görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri şu şekildedir:

- 1- Araştırmaya sonucunda katılan katılımcıların cinsiyet dağılımına bakıldığında 21 kişinin kadın, 27 kişinin ise erkek olduğu görülmüştür.
- 2- Araştırmaya katılan gençlerin %11'ini oluşturan 5 kişi 26-29, %29'unu oluşturan 14 kişi 17-21 ve %60'ını oluşturan 29 kişi 22-25 yaş arasındadır.
- 3- Araştırmaya katılan gençlerin %4'ünü oluşturan 2 kişi Lise, %6'sını oluşturan 3 kişi Yüksek Lisans, %23'ünü oluşturan 11 kişi Ön Lisans ve %54'ünü oluşturan 26 kişi Lisans düzeyinde eğitimlerine devam etmektedir.
- 4- Araştırmaya katılan gençlerin %27'si 13 kişi yönetim kurulu, %29'u 14 kişi üye ve %44'ü 21 kişi gönüllü olarak görev almaktadır.
- 5- Araştırmaya katılan gençlerin %61'ini oluşturan 29 kişi 0-2 yıl, %35'ini oluşturan 17 kişi 4-5 yıl ve %4'ünü oluşturan 2 kişi 6-8 yıl aralıklarında buldukları sivil toplum kuruluşlarında görev almaktadırlar.

Tüm bu demografik bilgilere bakılarak araştırma sonucu şu verilere ulaşılabilir:

- 1- Sivil toplum kuruluşlarında yer alan gençlerin cinsiyet dağılımına bakıldığında erkeklerin daha fazla olduğu tespit edilmiştir.
- 2- 22-25 yaş arası gençlerin daha yoğun şekilde sivil toplum kuruluşlarında yer aldığı görülmüştür. Bu yaş aralığı, gençlerin hayatlarını belirleyeceği önemli

sınavların yoğun olmadığı bir süreçtir. Üniversite giriş sınavı sonucu üniversiteye yerleşip rahatlayan gençlerin farklı yönlere gidebilecekleri uygun zamanı buldukları yaş aralığıdır. Mesleki hedefini oluşturmuş gençler bu dönemde kendini gerçekleştirme ve topluma faydalı olma yolundadır.

- 3- Sivil toplum kuruluşlarında yer alan gençler ağırlıklı olarak lisans ve ön lisans düzeyindedir. Bu da üniversite eğitimi görmekte olan gençlerin farkındalık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Yüksek lisans düzeyinde artan sorumluluklar gençlerin sivil toplum kuruluşlarında yer alma oranını düşürmektedir.
- 4- Gençler buldukları sivil toplum kuruluşlarında çoğunlukla gönüllü olarak yer almaktadır. Gönüllü olanlara göre herhangi bir sivil toplum kuruluşunun yönetim kurulunda yer alanların ya da üye olanların sayısının az olması gençlerin gönüllülük bilinci noktasında hevesli olduğunun ama daha fazla sorumluluğun altına girmekten çekindiklerinin göstergesidir. Ayrıca toplumun sivil toplum kuruluşlarına yönelik bilinçsiz görüş ve ön yargıları gençlerin sivil toplum kuruluşlarına üye olmaları veya yönetim kurullarında sorumluluk almaları noktasındaki cesaretlerini kırmaktadır.
- 5- Araştırmaya katılan gençlerin yarısından fazlası 0-2 yıl süredir sivil toplum kuruluşlarında aktif görev almaktadır. Bu oran 3-5 yıla çıktıkça daha da azaltmakta 6-8 yıl arasında ise çok az bulunmaktadır. Bu durum gençlerin sivil toplum kuruluşlarını bir araç olarak görmesiyle doğru orantılı olabilmektedir. Yıllar ilerledikçe bu kuruluşlarda yer alan gençler kazanımlarında tekrara düşmekte, heveslerini yitirmektedir. Ayrıca hayatın getirmiş olduğu zorluklar ve öğrencilik sonrası iş hayatına geçiş ağırlıklı olarak üniversite hayatında sivil toplum kuruluşlarıyla tanışan gençlerin buradaki görev alma süreçlerinin uzun yıllar sürmesine engel olmaktadır. Son yıllarda sivil toplum kuruluşlarında da artan istihdam olanaklarına rağmen henüz bu oran istenilen düzeyde değildir.

Gençlerin sivil toplum kuruluşlarında görev alma nedenleri bireysel, sosyal ve siyasi nedenler başlıklarında kategorize edilmiştir. Bu başlıklardan bireysel nedenler daha çok ön plana çıkmaktadır. Bir sivil toplum kuruluşunda yer almanın onlarda empati ve sorumluluk duygularını geliştirdiğini, özgüven kazandırdığını, maruz kaldıkları toplum önünde konuşma ve sosyalleşme ile diksiyon, hitabet, jest ve mimik konularında gelişim

sağladıklarını ifade etmişlerdir. Edindikleri sosyal çevre ve sivil toplum alanındaki ilgileri, uğraşları ile yurtiçindeki mesleki ve kişisel eğitim fırsatlarından, yurtdışındaki öğrenim, staj, kültürel ve gönüllülük üzerine hareketlilik fırsatlarından haberdar olduklarını ve yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Gençler kazanımlarının bunlarla da sınırlı olmadığını, sivil toplum kuruluşlarında görev almalarının kişisel yeterliklerine katkısı kadar ileriki hayatlarında istihdam olanaklarına da katkı sağlayacağı kanaatindedirler. Edindikleri özgüvenin iş hayatına yansıtacağını, mülakat süreçlerinde kendilerini daha iyi ifade edeceklerini düşünmektedirler. Son yıllarda iş alım süreçlerinde yaşanan gelişmeler ile insan kaynaklarının mesleki yeterlik kadar üniversite dönemi sosyal faaliyetlere de önem verdiği düşünülmektedir. Gençlerin sivil toplum kuruluşlarında aktif görev almalarının kriz yönetimi, stres yönetimi, ekip çalışması ve yönetimi konularındaki gelişimlerinde katkı sağladığı düşüncesi iş görüşmelerinde bu gençleri bir adım öne çıkardığı düşünülmektedir. Ayrıca gençler edindikleri donanımla kendi mesleki alanları ya da alan dışı girişimcilik faaliyetleri ile kendilerine yeni istihdam olanakları sağlama noktasında bilinçli ve özgüvenli oldukları gözlenmiştir. Girişimcileri destekleyen KOSGEB ve meslek yatırımcıları gibi fırsatlar sayesinde gençler kendi işletmelerini kurabilmekte ve kendi işlerinin patronu da olabilmelerinin önünün açılacağı düşünülmektedir.

Gençlerin sivil toplum kuruluşlarında görev alma nedenlerinden biri de sosyal nedenlerdir. Gençler sivil toplum kuruluşlarında yer alarak boşa geçen vakitlerini değerlendirdiklerini, yeni arkadaşlıklar kurarak sosyalleştiklerini, bir statü ve saygınlık kazandıklarını, topluma fayda sağlama amaçlı doğa, hayvan ve dezavantajlı gruplara el uzatıp mutlu ederek mutlu olmanın hazzını yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca gençler sivil toplum kuruluşlarında siyasi nedenlerden dolayı da görev aldıklarını beyan etmişlerdir. Sivil toplum kuruluşları sayesinde gençler örgütlenerek kendileri ile alakalı konularda buldukları illerdeki karar alma mekanizmalarını etkileyebilmektedirler. Talepleri ve istekleri doğrultusunda yapmış oldukları faaliyetlerle belediye, valilik, özel idare gibi karar alma mekanizmalarının karar alma süreçlerine katılabilmektedirler. Yaşadıkları sorunlar ve talepleri noktasında bir araya gelerek bazen de sosyal medya aracılığıyla farkındalık yaratabilmekte ve lobicilik faaliyetleri yürütebilmektedirler. Türkiye’de seçilme yaşının 18’e indirilmesinde gençlerin talepleri, yürüttükleri farkındalık kampanyaları ve lobicilik faaliyetleri de etkili olmuştur.

Gençlerin buldukları sivil toplum kuruluşlarında kazandıkları yeterlikler mesleki, sosyal ve kişisel gelişim olarak ele alınmıştır. Gençlerin görüşleri doğrultusunda daha çok kişisel gelişim ön plana çıkmaktadır. Gençler buldukları sivil toplum kuruluşu sayesinde empati, özgüven, liderlik, girişkenlik, önyargılardan arınma, yenilikçi bakış açıları kazanma ve tecrübe konularında kazanım sağlamaktadırlar. Bunun yanı sıra sosyal etkileşimlerinin fazla olması sebebiyle etkili iletişim noktasında kendilerini geliştirmektedirler. Sosyal gelişim olarak yeni arkadaşlıklar edinerek çevrelerini geliştirmekte, sosyal sorumluluk bilincine ulaşarak topluma duyarlı olmakta ve bütün bunların sonunda toplumda saygı duyulur bir birey olmanın özgüven ve mutluluğunu yaşamaktadırlar. Mesleki gelişim olarak da sivil toplum kuruluşlarındaki iş yapma becerileri ve tecrübeleri ile kişisel olarak zaman ve streslerini yönetebilmekte, profesyonel yönetim olarak da inisiyatif alma, organizasyon ve ekip yönetimi becerilerini geliştirmekte ve bu kazanımlarının mesleki hayatlarında işlerine yaracağını düşünmektedirler.

Gençler sivil toplum kuruluşlarında görev alarak anadilde iletişim yeterliklerine katkı sağladıklarını düşünmektedirler. Sivil toplum kuruluşlarında görev aldıkları süre içerisinde farklı platformlarda farklı dil, din, ırk ve kültürden insanlarla tanışma fırsatı yakalamaktadırlar. Bu farklılıklar içerisinde kendi anadillerini sorgulama imkanı elde eden gençler içe dönerek dolaylı da olsa kelime hazinelerini geliştirebilmekte, diksiyon ve hitabet konusunda gelişim göstermekte ve etkili iletişim noktasında daha hassas davranabilmektedirler. Görev aldıkları etkinliklerde sorumluluk alarak bazen insanlarla etkileşime girebilmekte bazen topluluk önünde konuşmakta ve bu sayede de anadilde iletişim yeterliği konusunda özgüven kazanmakta ve farkındalık yakaladıkları düşünülmektedir.

Gençlerin sivil toplum kuruluşlarında görev alarak yabancı dil yeterliklerine katkı sağlayıp sağlamaması buldukları kuruluşlarının yabancı dil eğitimi ve yurtdışı faaliyetleri ile doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir. Yabancı dil konusunda doğrudan ya da dolaylı bir çalışma yapmayan sivil toplum kuruluşlarında görev alan gençler, kuruluşlarının yabancı dil yeterliği konusunda kendilerine bir katkı sağlamadığını düşünmektedir. Bunun aksine yabancı dil eğitimi ve yurtdışı faaliyetleri konusunda aktif sivil toplum kuruluşlarında görev alan gençler, bazen aldıkları eğitimlerle bazen de kuruluşları sayesinde katıldıkları uluslararası etkinliklerle yabancı dil konusunda pratik yapma imkanına erişmektedirler. Yabancı dilin kullanıldığı ortamlarda bu dillere maruz kalarak aslında çok ileri düzey bir dilleri olmasa da yabancılarla iletişime geçmenin

özgüvenini taşımakta ve eğitim hayatları boyunca öğrenmekte çok zorlandıkları yabancı dil konusunda önyargılarını kırabilmektedirler.

Gençlerin sivil toplum kuruluşlarında görev alarak matematiksel yeterlikler ve fen ve teknoloji ile ilgili temel yeterliklerine katkı sağlayıp sağlamaması yine buldukları kuruluşların faaliyetlerine göre farklılık gösterebilmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri üzerine faaliyet gösteren kuruluşlar içerisinde görev alan gençlerin bilişim noktasında yeterlik kazanmalarına katkı sağlamaktadır. Çocuklara temel düzey kodlama ve yazılım öğretme konusunda gönüllü olan bir dernek, çocuklara kodlama ve yazılım öğretirken öğreticilerinin de yeteneklerini geliştirme imkânı sunmaktadır. Ayrıca sivil toplum kuruluşlarında yoğunlukla yapılan organizasyonlar sayesinde gençler organizasyon becerisi kazandığı gibi bu organizasyonlarda oluşabilecek krizlere anlık çözümler bulmak zorunda kaldıkları için analitik düşünme yeterliklerine de katkı sağlayabilmektedirler. Günceli yakalama adına ürettikleri faaliyetlerle ve yeni arkadaşlıkları sayesinde yeni teknolojileri takip edebilmektedirler.

Gençlerin sivil toplum kuruluşlarındaki deneyimlerinin dijital yeterliklerine katkıları erişim, donanım ve sosyal medya başlıkları altında ele alınmıştır. Sosyal medya sayesinde dijital yeterlik kazanımı sağlayan gençler, kuruluşlarının yaptıkları faaliyetleri sosyal medyada paylaşarak ilgi çekmekte ve görünürlüklerini arttırmaktadırlar. Karar alma süreçlerini etkileme ve politika oluşumuna katkı sağlamak adına sosyal medya araçları üzerinden savunuculuk faaliyetleri yürütmektedirler. Ayrıca ekip üyeleri ile yapılacak işler konusunda ve bir araya gelme noktasında yeni iletişim kanallarını geliştirebilmektedirler. Mesela fiziki olarak toplantı yapma imkânlarının bulunmadığı zamanlarda skype üzerinden toplantılar gerçekleştirebilmektedirler. Donanım noktasında gençlerin sivil toplum kuruluşlarında yaşadıkları süreçlerdeki ihtiyaçları onların dijital yeterliklerini geliştirebilmektedir. Yapılan faaliyetlerin bazıları ön bir araştırma gerektirmektedir. Bu durum da doğru bilgiye ulaşım noktası gençlere tecrübe edinimi sağlamaktadır. Ele alınan işler de Office programlarını kullanmak durumunda kaldıkları için kendini bu program da geliştirme ihtiyacı duyup yeterlik sağlamaktadırlar. Bazen ele alınan faaliyetlerde yenilikçi formüller yakalamak adına teknolojiyi takip etmek durumunda kaldıkları gibi bazen kendilerini geliştirmeleri için fiziki eğitimlere yetişemedikleri, imkân bulamadıkları noktada uzaktan eğitim fırsatlarını takip edebilmektedirler. Tüm bunlar da gençlerin teknoloji ve uzaktan eğitime erişimi ile dijital yeterlik geliştirdiklerini gösterebilmektedir.

Gençler buldukları sivil toplum kuruluşlarında ele aldıkları konular itibariyle bilgiye erişim kanalları hususunda kendilerini geliştirebilmekte, aldıkları kişisel gelişim eğitimleri veya motivasyon konuşmaları ile kendilerini tanıma yoluna gitmekte ve kendilerini keşfetme konusunda farkındalık yakalayabilmektedirler. Ayrıca kendilerinin hangi yöntem ile daha iyi öğrenebildiklerini keşfedebilmektedirler. Başarıyı yakalamak adına planlı, programlı olmanın önemini kavrayabilmektedirler. Tüm bu farkındalık ve kazanımlarında öğrenmeyi öğrenme yeterliklerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma dâhilinde görüşme sağlanan gençlerin çoğu sosyal sorumluluk alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarında aktif görev almaktadır. Sivil toplum kuruluşları ile sosyal sorumluluk kavramı arasında çok güçlü bir bağ bulunmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarında yer alan gençlerde sosyal sorumluluk bilinci gelişiminin oldukça fazla olduğu gözlenmiştir. Gençler boşa vakit geçirmek yerine inisiyatif almakta, toplumsal konularda duyarlı olmakta ve toplumu ya da kendilerini ilgilendiren konularda karar alma süreçlerine katılmak için çaba göstermektedirler. Başta kendilerine sonra çevrelerine saygı noktasında farkındalık yakalayarak farklılıklara, insan haklarına ve toplumsal kurallara saygılı bireyler olma yönünde kendilerini geliştirebilmektedirler.

Gençlerin sivil toplum kuruluşlarında yer alması girişimcilik ve inisiyatif alma yeterliklerini yönetim, toplumsal ve davranışsal yönde etkilemektedir. Gençler aktif bir sivil toplum kuruluşunda yer alarak ekip yönetimi, proje yönetimi ve organizasyon yönetimi konularında kazanım sağlamaktadırlar. Toplumsal yönden sorunlara karşı kayıtsız kalmaktansa bu sorunlara yönelik kamuoyu oluşturabilmekte, projeler geliştirebilmekte ve sosyal çevre sağlayabilmektedirler. Toplumun yanı sıra ele aldıkları konular neticesinde kararlılık, yaratıcılık ve girişimcilik konularında davranış kalıpları geliştirebilmektedirler. Tüm bunlarda girişimcilik ve inisiyatif alma yeterliklerine doğrudan veya dolaylı olarak katkı sağlayabilmektedir.

Gençler buldukları sivil toplum kuruluşlarındaki edindikleri deneyimlerle sosyal ifade, sanal ifade ve sanatsal ifade noktasında kültürel yeterlik sağlayabilmektedir. Sivil toplum kuruluşlarındaki uğraşları, sosyal çevreleri ve kendilerini tanıdıkları gibi nedenler sayesinde sanatsal olarak ilgi duydukları konularda yetenek, yaratıcılık geliştirebilmekte ve farklı sanat dalları keşfedebilmektedirler. Kültürel olarak sağladıkları kazanımlar ve birikimlerle sanatsal ifade açısından sosyal medyada ve blog yazılarında kendilerini kültürel olarak daha iyi ifade edebilmektedirler. Ayrıca sosyal ifade olarak beden dillerini

geliştirebilmekte ve farklı kültürler karşısında kendilerini doğru ifade etme noktasında kazanım sağlayabilmektedirler.

Gençlerin sivil toplum kuruluşlarında yaşam boyu öğrenme yeterlik kazanımlarına yönelik sorunlar yaşayıp yaşamaması buldukları bölgelere göre farklılık göstermektedir. Gelişmiş illerde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarında toplumsal yapı ve fırsatlar sayesinde sorun bulunmamakla birlikte gelişim düzeyi düşük illerde eğitim, yabancı dil ve teknolojiye erişim konusundaki sıkıntılar yaşanabilmektedir. Bu durumda buralarda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarındaki gençlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Ayrıca gelişim düzeyi düşük olan illerdeki halkın sivil toplum kuruluşlarına bilinçsiz ve olumsuz bakış açısı bu sivil toplum kuruluşlarındaki faaliyetlerin önünü tıkadığı gibi görev alan gençlerinde kazanımlarının sekteye uğramasına neden olabilmektedir.

Literatüre bakıldığında araştırmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Sivil toplum kuruluşları ve bu kuruluşların gençlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik alan yazında benzer bir araştırma bulunmamaktadır. Dolayısıyla araştırma bundan sonra yapılacak araştırmalara da yol gösterici olacaktır. Araştırma konularının bir arada olduğu araştırma bulunmamasıyla birlikte benzer konuları ayrı ayrı ele alan araştırmalar yapılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde gençlerin sivil toplum alanına daha çok rağbet gösterdikleri görülecektir. Gençlerin sivil toplum kuruluşlarında görev almalarının nedenleri incelendiğinde ise karar alma süreçlerine katılım göstermek istediklerini ifade ettikleri gözlenmiştir. Bu noktada Aslan'ın (2010), araştırması sonuçları bakımından araştırmayı desteklemektedir. Aslan Türkiye'deki sivil toplum örgütlerinin 1980 sonrasında gençler tarafından daha çok takip edildiğini tespit etmiştir.

Araştırma sonucunda sivil toplum kuruluşlarının eğitim kurumları ile bir ilişki içerisinde olduklarını gözlemlemiştir. Sivil toplum kuruluşlarının eğitime katkıları; burs verme, kurs düzenleme, kitaplık yaptırma, eğitime katkı sağlama gibi faaliyetler şeklinde olduğu ve sivil toplum kuruluşları ile yaşam boyu öğrenmenin desteklendiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda öğrenme yöntemlerini de öğrenerek kendilerini geliştirdikleri gözlenmiştir. Bu durumda sivil toplumun eğitim ile ilişkisini göstermektedir. Çakır'ın (2006) araştırması da göstermektedir ki sivil toplum ile eğitimin ilişki türleri içinde;

eğitime katkıda bulunma, işbirliği yapabilme ve geliştirme bulunmaktadır. Bu bakımdan araştırma sonuçları desteklenmektedir.

Yapılan araştırma ile görölmüştür ki gençler bir sivil toplum örgütünde yer alarak hem kendilerine hem de çevrelerine katkı sağlamaktadırlar. Okul faaliyetlerinin dışındaki zamanlarda bu tarz kuruluşlarda yer alarak informal öğrenme fırsatları yakalamaktadırlar. Bu fırsatlar arasında yurtdışı imkanları, kişisel gelişim seminerleri ve farkındalık oluşturma çalışmaları gösterilebilir. Çankaya’da (2005), sivil toplum örgütlerinin eğitim faaliyetleri üzerindeki önemini vurgulamak için Elazığ ilinde bir alan araştırması yapmıştır. Araştırma sonucunda sivil toplum kuruluşlarının eğitim, kültürel ve ekonomik alanındaki faaliyetlerinin okul faaliyetlerinin yanında azımsanmayacak derece olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonucuna göre gençlerin bulunmuş oldukları sivil toplum kuruluşlarının niteliği yaşam boyu öğrenme yeterlik kazanımlarıyla doğru orantılıdır. Bu bakımdan Kılıç’ın (2012), yapmış olduğu araştırma ile paralellik göstermektedir. Kılıç’ın temel amacı, sivil toplum kavramının bulunduğu konumu belirleyebilmek ve sivil toplum kuruluşları ile halkla ilişkiler arasındaki ilişkiyi tespit edebilmektir. Karma yöntem kullanarak oluşturulan araştırma sonucunda; eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları içerisinde devamlılığını sağlayan ve köklü bir geçmişe sahip olanların dışındaki örgütlerin planlı ve programlı bir halkla ilişkiler uygulamaları yürütmedikleri tespit edilmiştir.

Araştırma dâhilinde gençlik merkezleri de bir sivil toplum kuruluşu olarak ele alınmıştır ve araştırmanın görüşmelerinde gençlik merkezlerinde aktif görev alan gençlere de yer verilmiştir. Gençlik merkezinde gönüllü olarak yer alan gençlerin yaşam boyu öğrenme yeterlik kazanımlarına etkisi olduğu görüşme sorularına verilen yanıtlarda görölmektedir. Özenci’de (2017), gençlik merkezi yöneticilerinin yönetim, liderlik ve değişim bağlamında, inovasyon yeterliklerinin incelenmesi amacıyla genel tarama yöntemi kullanılarak bir çalışma yapmıştır. Çalışmada elde edilen bulguların ışığında; katılımcıların gençlik merkezi yöneticilerinin inovasyon yeterliklerini; değişime duyarlılık, iletişim, liderlik, örgüt içi motivasyonu sağlama boyutlarında yeterli buldukları tespit edilmiştir. Gençlik merkezi yöneticilerinin inovasyon yeterliklerine ilişkin görüşlerinin; cinsiyet, medeni durum ve hizmet süresi değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı olmadığı fakat yaş, eğitim durumu ve meslek değişkenleri açısından anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda eğitim kurumlarının verdiği eğitimin yanında gençlerin sivil toplum kuruluşlarında da dolaylı ya da doğrudan eğitim aldığı görülmektedir. Bulgulara bakıldığında bu eğitim yaşam boyu öğrenme yeterlikleri ile de bağdaştığı görülmektedir ve yaptıkları çalışmalar ile toplumsal kalkınmayı ve bilinçlenmeyi hedefledikleri gözlenmiştir. Bu noktada Özer'in (2008), sivil toplum kuruluşlarının toplumsal hayattaki sosyal ve ekonomik işlevlerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırma ile paralellik göstermektedir. Yapılan çalışma kapsamında; sivil toplum kuruluşlarının kendi hedefleri için faaliyet gösterdikleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda toplumsal hayata fayda sağlamak amacıyla faaliyet gösterdikleri ve toplumsal bilinci arttırmak için kamuoyu oluşmasını sağladıkları görülmüştür. Üyelerine karşı demokratik tutum ve sivil zihniyet kazandırabildikleri, insanların bir araya gelerek toplumsal dayanışma bilincini arttırdıkları, ekonomik alanda ise gelişme ve kalkınma konularında öncülük ettikleri gözlenmiştir.

Şirin (2009), sivil toplum örgütlerinin eğitime ilişkin karar alma süreçlerine katılım düzeyleri ve katılım için kullandıkları yolların belirlenmesi için nitel bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sivil toplum örgütleri karar alma süreçlerine katılmak istese de katılımları istedikleri düzeyde gerçekleşmemektedir. Sivil toplum kuruluşlarının eğitim kurumlarında karar alma süreçlerini etkilemek için kullandıkları yollar ise; protestolar, mitingler ve çeşitli eylemler düzenlemek şeklinde ya da çeşitli yayın ve araştırmalar yaparak basın açıklamaları yapmak, konferanslar düzenlemek, politikacılar ve yöneticilerle doğrudan iletişim kurmak biçiminde olduğu gözlenmiştir. Araştırmada Şirin'in araştırmasına ek olarak sivil toplum kuruluşlarının eğitimde eksik gördükleri noktada toplumsal kapasiteyi geliştirmeye yönelik eğitim faaliyetleri geliştirme ve uygulama görevini üstlendikleri olmuştur. Örneğin İstanbul merkezli faaliyet gösteren Habitat Derneği bünyesinde yer verdiği gençlere eğitimci eğitimleri tertip ederek bu eğitim sonunda eğittikleri gönüllü eğitimcilerle yine gençlere yönelik finansal okuryazarlık eğitimleri, çocuklara yönelik kodlama eğitimleri ve yetişkinlere yönelik internet okuryazarlığı eğitimleri vermektedir. Tüm bu süreç hem genç eğitimcilerin hem de toplumun yaşam boyu öğrenme noktasındaki gelişimine katkı sağlamaktadır.

5.2. Öneriler

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara yönelik aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyetleri ele alındığında sivil toplum kuruluşlarında erkeklerin daha fazla görev aldığı görülmektedir. Bu kapsamda genç kadınların sivil toplum kuruluşlarına katılımlarının düşük olma nedenleri üzerine bir araştırma gerçekleştirilebilir. Olası araştırma toplumun birçok alanına katılım konusunda sıkıntı yaşayan kadınların, sivil toplum kuruluşlarına az katılım gösterme nedenlerine ışık tutacaktır.
- Araştırmaya katılan gençlerin yaş aralığına bakıldığında Gençlik ve Spor Bakanlığının Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesinde belirlediği 14-29 sivil toplum kuruluşlarında yer alan gençler en sık 22-25 yaş aralığında bulunmaktadır (Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, 2019). Araştırmaya katılan gençler arasında 14-16 yaş aralığında katılımcı bulunmamaktadır. 14-16 ve 17-21 yaş aralıkları üzerine gerçekleştirilecek farkındalık çalışmaları ile bu yaş aralıklarının sivil toplum kuruluşlarına katılımları teşvik edilebilir. Ayrıca bu yaş gruplarında neden katılımın az olduğu ve 26-29 yaş aralığında sivil toplum kuruluşlarında neden katılımın azaldığı üzerine bir araştırma gerçekleştirilebilir.
- Araştırmaya katılan katılımcıların büyük çoğunluğunun lisans düzeyinde olduğu görülmüştür. Bu kapsamda liselerdeki öğrenci kulüplerinin işlevlerinin artırılmasına ve lise sınırları dışındaki alanda da faaliyet göstermelerine yönelik Milli Eğitim Bakanlığı tarafından devlet politikaları geliştirilebilir.
- Sivil toplum kuruluşlarına yönelik kamu ve özel sektör destekleri ile gençlerin istihdam olanakları genişletilebilir.
- Araştırmada gençlerin sivil toplum kuruluşlarında edindikleri yaşam boyu öğrenme yeterlikleri kadar gençlerin neden bir sivil toplum kuruluşunda görev aldığına da yer vermiştir. Bu kapsamda nitel araştırma yöntemleri ile yapılan araştırma nicel araştırma yöntemleri ile de detaylandırılabilir.
- Gençlerin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri konusunda bilgi düzeylerinin doğrudan tespit edilebileceği araştırmalara ve bilinçlendirme çalışmalarına da daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Bu konuda yapılacak nitel ve nicel çalışmalar konuya açıklık getirecektir.
- Ele alınabilecek nicel bir araştırma ile sivil toplum kuruluşlarında yer alan gençlerin yaşam boyu öğrenme yeterliğine yönelik geliştirilebilecek bir ölçekle

katılımcılara yeterlikler bağlamında daha geniş bir soru yelpazesi sunulabilir. Bu durum araştırmanın sonuçlarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

- Erişim noktasında sivil toplum kuruluşlarının kapasite geliştirmelerine yönelik fırsatlar ve destekler kamu ve özel sektör tarafından arttırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- A memorandum on lifelong learning. (2000, 30 Ekim). Erişim Linki: http://arhiv.acs.si/dokumenti/Memorandum_on_Lifelong_Learning.pdf (Erişim Tarihi: 11.06.2019).
- Adabaş, A. (2016). “Bartın Üniversitesi lisansüstü eğitim öğrencilerinin yaşam boyu öğrenmede anahtar yeterliklere sahip olma düzeyleri.” Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Akay, H. (2012). “Sivil toplum kuruluşlarının yönetim anlayışındaki değişime etkileri.” Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Akbaş, O. ve Özdemir, S. (2002). “Avrupa Birliğinde yaşam boyu öğrenme.” *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.
- Akkoyunlu, B. (2008). “Bilgi okuryazarlığı ve yaşam boyu öğrenme.” 8. *Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı*. 6–9 Mayıs 2008. Eskişehir.
- Aksu, A. (1998). “Öğretmenlerin sendikalaşma engelleri.” *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 24-30.
- Akpınar, B. (2012). “Eğitimde program geliştirme.” Ankara: Data Yayınları.
- Alkan, M. (1998). “Sivil toplum kurumlarının hukuksal çerçevesi 1983-1945 Tanzimat’tan günümüze İstanbul’da STK’lar.” İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Arslan, O. (2001). “Kurumsal ve tarihsel aşamalarıyla sivil toplum ve Türkiye gerçeği.” İstanbul: Bayrak Yayınları,.
- Aslan, S. (2010). “Türkiye’de sivil toplum.” *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C.9, S.31 ss. 260-283.
- Avrupa Birliği Komisyonu. (2006). “Recommendation of The European Parliament and of the council on key competences for lifelong learning.” Erişim Linki: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32006H0962> (Erişim Tarihi: 11.06.2019).
- Aydın, H. (Ed) (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Konya: Eğitim Kitapevi.
- Ayhan, S. (2005). Dünden bugüne yaşam boyu öğrenme. Sayılan, F., Yıldız, A. (Yay. Haz.), “Yaşam boyu öğrenme: sempozyum bildirileri ve tartışmalar”: *I. Yaşam boyu öğrenme sempozyumu 9-10 Aralık 2004 Ankara* içinde (ss. 2-14). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Pagem Yayıncılık.
- Ballantine, J. (2012). “The sociology of education. a systematic analysis.” USA: Pearson.
- Battal, E. (2004). “Sendikal örgütlenme ve eğitim-bir-sen.” Ankara: Ebs Yayınları.

- Berberoğlu, B. (2010). “Yaşam boyu öğrenme ile bilgi ve iletişim teknolojileri açısından Türkiye’nin Avrupa Birliği’ndeki konumu.” *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 5(2), 113-126.
- Caniklioğlu, M.. (2007). “*Sivil toplum ve Türkiye demokrasisindeki izdüşümleri.*” Ankara: Seçkin Yayınları.
- Cılızoğlu, G. (2001). “*Sivil Toplum Örgütlerinin İletişim Süreci.*” Kocaeli: Yayıncı Yayınları.
- Coşkun, R. Altunışık, R. Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2015). “*Sosyal Bilimlerde araştırma yöntemleri- SPSS uygulamalı.*” (8. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Coşkun, Y. D. ve Demirel, M. (2012), “Üniversite öğrencilerinin yaşamboyu öğrenme eğilimleri” *Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi dergisi (H.U. Journal Education)* 42: 108-120.
- Creswell, J.W. (2006). *Research Desing*, Demir, S. B. (Ed.). “*Araştırma deseni, Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları.*” (2.Baskı). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çakır, M. (2006). “*Sivil Toplum Kuruluşları ile eğitim kuruluşları ilişkisi.*” Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Çalık, T. ve Sezgin, F. (2005). “Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim.” *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-66.
- Çankaya, İ. (2005). “*Sivil toplum örgütlerinin eğitim amaçlı faaliyetleri (Elazığ ili sendika örneği).*” Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Çepel, Z. Ü. (2009). “AB sivil toplum diyalogu ve Türkiye: Demokratikleşme bağlamında sorunlar ve beklentiler.” Sivil Toplum Akademisi. Erişim Linki: <http://www.siviltoplumakademisi.org.tr/haberdetay.asp?bolum=672&uyeyid=0> (Erişim Tarihi 02.05.2018).
- Çetinkaya, K. (2008). “*1980 Sonrası Sivil Toplum.*” Dernekler Denetçiliği Yeterlilik Tezi, T.C. İçişleri Bakanlığı, Ankara.
- Çınar, H. ve Koyuncu, H. (2015), “*Vakıflar Kaynakçası.*” Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Dehmel, A. (2006). “Making a European Area of Lifelong Learning a Reality. Some Critical reflections on the European Union’s Lifelong Learning Policies.” *Comparative Education. Vol. 42, No.1*, p. 49-62.
- Demirel, M. ve Yağcı, E. (2012). “Sınıf öğretmeni adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin algıları.” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 100–111.

- Doğan, İ. (2007). “Türkiye’de çok partili dönemde sivil toplumun gelişimi.” *Gazi Üniversitesi Kamu Hukuku Arşivi Dergisi*, 10, 83-97.
- Dönmezer, S. (1990). “*Toplumbilim*.” Yenilenmiş 11. Basım. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Duman, M. Z. (2005). “Enformasyon toplumu ve eğitimde fırsat eşitliği.” *Sivil Toplum Dergisi*, 3(12), 61-70.
- Duran, B. (2005). Sivil Toplum: Farklı Bakışlar, (Editoryal Yayın), “*Türkiye’de Sivil Toplum Ve Siyaset*.” , İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- DPT (2001). Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Raporu, Erişim linki: http://www.eduser.com.tr/upload/dosya/34._dpt8.kalkinmaplanihayatbo.pdf (Erişim tarihi: 05.05.2018).
- Erduran, T. (2010). “Yaşam boyu öğrenme teması içinde okul kütüphanelerinin yeri ve önemi: Bir okul kütüphanesi örneği.” *II. Ulusal Okul Kütüphanecileri Konferansı: Bilgi Okuryazarlığı’ndan Yaşam Boyu Öğrenme’ye içinde*(ss. 117-132); A. Aydın, K. Ateş (Yay.Haz.). İstanbul: İdeal.
- Erdoğan, M. (1998). “Sivil toplum: Bir kavramın anatomisi.” *Liberal Düşünce Dergisi*, 5-21.
- Erdoğan, T. G. (2001). “*Demokratikleşme perspektifinden devlet sivil toplum ilişkisi*.” , İstanbul: Alfa Kitabevi.
- Ergüden, I. (2001). “*Sivil Toplum Örgütleri -Neoliberalizmin Araçları mı, Halka Dayalı Alternatifler mi?*” İstanbul: WALD Demokrasi Kitaplığı.
- Erkilet, A. (2008). “*Sivil toplum söyleminin kapitalist dünya sistemi açısından en önemli işlevlerinden biri depolitizasyondur*.” Sivil Toplum Kavramı Tartışmaları, 1.bs, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Ertürk, S. (2013). “*Eğitimde Program Geliştirme*.” Ankara: EDGE Akademi Yayınları.
- Eryılmaz, B. (2002). “*Bürokrasi ve Siyaset*.” İstanbul: Alfa Basım-Yayım.
- Esmer, Y. (1998). “*Devrim, Evrim, Statüko: Türkiye’de Ekonomik, Siyasal ve Kültürel Değerler*.” İstanbul: TESEV Yayınları.
- Field, J. (2003). “Social Capital and Lifelong Learning.” *British Journal of Sociology of Education*. Vol: 24-3, 267-281.
- Gönel, A. (1998). “*Önde Gelen STK’lar Araştırma Raporu*.” Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul: Myra Yayıncılık.

- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2012). “Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme.” *Sakarya University Journal of Education*, 2 (3), 34-48.
- Güneş, F. (2007). “*Yapılandırıcı Yaklaşımın Sınıf Yönetimi*.” Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güven, S. (1997). “*Ekonomik Demokrasi ve Servetin Geniş Kitlelere Yayılmasında Kooperatifçilik Politikası*.” Bursa: Teknik Kitapevi.
- Hatipoğlu, O. (2013). “Türkiye Kızılay Derneği’nin Kamusalılığı: Bir Çözümleme Denemesi.” *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt 11, Sayı: 22, 167-189.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2018). *Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi*, Erişim Linki <http://hbogm.meb.gov.tr/str/str.html> (Erişim Tarihi: 25.12.2018).
- Hirtt, N. (2003). “*The “Merchandization” of Education: Not only” GATS*. Erişim Linki: <http://www.ecoledemocratique.org/> (Erişim Tarihi: 04.05.2018).
- İleri, S. (2017). “*Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve hayat boyu öğrenme faaliyetlerine katılım düzeyleri*.” Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Kalaycıoğlu, E. (1998). “*Sivil Toplum ve Neopatrimonyal Siyaset*.” Küreselleşme-Sivil Toplum ve İslâm, Keyman, F. ve Sarıbay, Y. A. (Ed). Ankara: Vadi Yayınları.
- Karakuş, C. (2013). “Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri.” *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 26-35.
- Keyman, F. (2010). “*Avrupa’da ve Türkiye’de Sivil Toplum*” Sivil Toplum Geliştirme Merkezi. Erişim Linki: <http://www.stgm.org.tr/tr/icerik/detay/avrupa-da-ve-turkiye-de-sivil-toplum> (Erişim Tarihi:26.12.2018).
- Kılıç, N. P. (2012). “*Türkiye’de eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının halkla ilişkiler uygulamaları*.” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Knapper, C. (2006). “Lifelong learning means effective and sustainable learning reasons, ideas, concrete measures.” *CIEA 2006 25. International Course On Vocational Training And Education In Agriculture*. 25 August 2006. Grangeneuve, Posieux, İsviçre.
- Korkmaz, T. (2008). “*Siyasal partilerin sivil toplum algılayışı: Türkiye uygulaması*.” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Kuçuradi, İ. ve Çakmak, A. (2003). “*Düşünen Sivil Toplum Felsefi Yaklaşımlar Açılımlar.*” İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını.
- Kurt, S. ve Taş, Y. H. (2015). “Sivil toplum örgütlerinde profesyonel ve gönüllü çalışma ilişkileri: Tehditler ve fırsatlar.” *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi* , Cilt: 4, Yıl: 4, Sayı: 8.
- Kurtuluş, C., Küçükural, Ö., Uğraş, U. ve Akşit, B. (2005). “*Türkiye ve Orta Doğu’da sivil toplum tartışmaları.*” İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Lindeman, E. C. (1969). “*Halk Eğitiminin Anlamı*”, Ankara: Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Mardin, Ş. (1994). “*Türkiye’de Toplum ve Siyaset.*” 4. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- McCurley, S. ve Lynch, R. (2001). “*Essential Volunteer Management.*” Londra: Directory of Social Change Publishing.
- Merriam, S. B. (2015). “*Nitel Araştırma desen ve uygulama için bir rehber.*”(3. Bs.) Çeviri: Selahattin Turan). Ankara: Noel Yayıncılık.
- MEV. (2018). “*Milli Eğitim Vakfı.*” Erişim Linki: <https://www.mev.org.tr/content?ID=5> (Erişim Tarihi: 15.10.2018).
- Nohutçu, A. (2006). “Kamu hizmeti sunumunda gönüllü kuruluşlar ve devlet.” *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 245-275.
- Odabaşı, H ve Polat, C. (2008). “Bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenmenin anahtarı: Bilgi okuryazarlığı.” *Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı: International Symposium on Globalization, Democratization and Turkey Proceedings içinde sunuldu (596-606)*, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Özçiftçi, M. ve Çakır, R. (2015). “Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve eğitim teknolojisi standartları özyeterliklerinin incelenmesi.” *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 5(1).
- Özdaşlı, K. (2007). “*Sivil toplum kuruluşlarında toplam kalite yönetiminin uygulanabilirliği: Bir araştırma.*” Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Özden, Y. (2005). “*Eğitimde yeni değerler.*” (6. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özenci, C. (2017). “*Yönetim, liderlik ve değişim bağlamında, gençlik merkezi yöneticilerinin inovasyon yeterliklerinin ölçülmesi; bir alan araştırması.*” Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.

- Özer, M. H. (2008). "Günümüz itibariyle sivil toplum kuruluşlarının iktisadi ve sosyal fonksiyonları." *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C.7, S.26, ss.86-97.
- Özer, Y. E. (2011). "Gençlerin toplumsal yaşama katılımı ve yerel yönetimlerin rolü." *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:26, Sayı:1, ss.43-65.
- Özmutaf, N. M. (2007). "Sivil toplum kuruluşlarının misyonlarını gerçekleştirmede insan kaynaklarının rolünün gönüllü yönetimi yaklaşımları bağlamında incelenmesi." Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Pekmezci, M. G. (2004). "Sivil toplum kuruluşlarında yönetim ve yönetici profili." I. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, Kocaeli.
- Pelenk, A. (2010). "Sivil toplum örgütleri, medya, hükümet ve ticari kuruluşlara yönelik ampirik bir araştırma." Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Phillipson, R. ve Evitan, F. (2017). "Türkiye'de Hayat Boyu Öğrenmenin Geliştirilmesi İçin Teknk Destek II. Hayat Boyu Öğrenme." Erişim Linki:<http://hayatboyu.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2017/10/Manual-for-Monitoring-the-2014-2018-LLL-Strategy-TR.pdf>. (Erişim Tarihi: 15.12.2018).
- Saraç, İ. H. (2012). "Türkiye'de muhafazakâr sivil toplum kuruluşları: "kimse yok mu? derneği" örneği." Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Sarıbay, A. Y. (2001). "Postmodernite Sivil Toplum ve İslam." İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Savuran, Y. (2014). "Language Teachers In Comparison With Their Mentorshife-Long Learning Competencies Of Prospective English." Master's Thesis . Ankara: Hacettepe University Graduate School Of Educational Sciences.
- Selvi, K. (2011). "Teachers' Lifelong Learning competencies." *International Journal of Curriculum and Instructional Studies*, 1(1), 61-69.
- Seyyar, A. ve Adalı, Ö. (2003). "Türkiye'de yoksullukla mücadelede stkl'ların rolleri ve önemleri." İstanbul: Deniz Feneri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği yayınları.
- Shuman L.J., Besterfield-Sacre, M. ve McGourty, J. (2005). The ABET "professional skills" - can they be taught can they be assessed, *Journal of Engineering Education*, 94(1), 41-55.
- Singh, M. (2002). "The global and international discourse of lifelong learning from the perspective of UNESCO." K. Harney, A. Heikkinen, S. Rahn, M. Schemmann

(eds.), *lifelong learning: one focus, different systems* içinde (ss. 11-22). Frankfurt: Peter Lang.

Sönmez, V. ve Doğanay, A. (2010). “*Öğretim İlke ve Yöntemleri.*” Ankara: Anı Yayıncılık.

Şanigan, S. T. (2010). “*Factors Influencing Nonprofit Career Choice in Faith-Based and Secular NGOs in Three Developing Countries.*” Fall: Nonprofit Management & Leadership, Vol. 21, No. 1.

Şenlik, M. (2007). “*Kütahya’da sivil toplum ve sivil toplum kurumları.*” Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Şirin, H. (2008). “*Eğitimin siyasal işlevleri ve Türkiye’deki sivil toplum örgütlerinin bu işlevlerine ilişkin görüşlerinin analizi.*” Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şirin, H. (2009). “Sivil toplum örgütlerinin eğitime ilişkin karar alma süreçlerine katılımları üzerine bir araştırma.” *Eğitim ve Bilim Dergisi Cilt 34, Sayı 153.*

Talas, M. (2011). “Sivil toplum kuruluşları ve Türkiye perspektifi.” *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi. 2011, Vol. 16 Issue 29, 387-401.*

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu. (2009). “*Türkiye’de sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler alanındaki yasal ve kurumsal yapının incelenmesi, aile, çocuk, özür, yaşlı ve diğer kişilere götürülen sosyal hizmetlerin ve sosyal yardımların genel olarak değerlendirilmesi, bu hizmetlerin düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması hakkında.*” Araştırma ve İnceleme Raporu. 4.

TED. (2018). “*Türk Eğitim Derneği.*” Erişim Linki: <https://www.ted.org.tr/> (Erişim Tarihi: 17.10.2018).

TEV. (2018). “*Türkiye Eğitim Vakfı.*” Erişim Linki: <http://www.tev.org.tr/guncel/default/GUNCEL/82/0/0> (Erişim Tarihi: 16.12.2018).

Tezcan, M. (2003). “Cumhuriyetimizin 80. Yılında Ülkemizde “Eğitim Sosyolojisi” alanının durumu ve Sivil Toplum Örgütleri.” *Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 160*

Turan, S. (2005). “Öğrenen toplumlara doğru avrupa birliği eğitim politikalarında yaşam boyu öğrenme.” *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt: 5, No:1, 87-98.*

TUSEV, (2018). Erişim Linki: https://www.tusev.org.tr/usrfiles/files/2019_Yili_Cumhurbaşkanligi_Yillik_Programi_Sivil_Toplum_Kuruluslari_Ile_Ilgili_Bolum_TUSEV.pdf (Erişim Tarihi: 15.03.2019).

- Türküne, M. (2005). "Devletli Sivil Toplum." Sivil Toplum ve Demokrasi. İstanbul: Kaktüs Yayınları.
- Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, (2019). Erişim Linki: https://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf (Erişim Tarihi: 14.06.2019)
- Us, A. T. (2003). "Sivil toplum kuruluşlarında sürekliliğin garantisi: Toplam kalite yönetimi." *Sivil Toplum Dergisi, Sayı 2*. İstanbul: EDAM Yayıncılık.
- Usta, S. (2006). "Avrupa Birliğine giriş sürecinde sivil toplum kuruluşları: Sivil toplum, demokrasi ve güven." Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yaprak, Ş. (2005). 2.Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi, Çanakkale 15-16 Ekim.
- Yaşam Boyu Öğrenme Stratejisi Belgesi ve Eylem Planı, (2014-2018). Erişim Linki: http://www.sp.gov.tr/upload/xSPTemelBelge/files/T3VFG+Turkiye_Hayat_Boyu_Ogrenme_Strateji_Belgesi_ve_Eylem_Plani.pdf (Erişim Tarihi:31.12.2018).
- Yay, S. (2015). "1980'den günümüze Türkiye'de sosyal yardım alanındaki gelişmeler ve sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik fonu." *Ekonomi Bilimleri Dergisi Cilt 7, No 1*, 18-33.
- Yentürk, N. (2006). "Sosyal yardımlardan güvenliğe Türkiye'nin kamu harcamaları (2006-2017)." İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, M. (2003). "Sivil Toplum ve Devlet." *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 27, No 2, Aralık*, s.229.
- Yıldırım, İ. (2004). "Demokrasi, Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim." Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yonca, O. (2003). "Sivil toplum, sivil toplum kuruluşları ve demokrasi bağlamında, son otuz yılda Konya'da dernekler." Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yurttagüler, L. ve Akyüz, A. (2006). "Gönüllülerle İşbirliği." İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, STK Çalışmaları - Eğitim Kitapları 5.

İnternet Kaynakları

- ÇSGB, (2018). Erişim Linki: <https://www.ogretmenlericin.com/wp-content/uploads/ocak-2018-isci-sendikalari-uye-sayilari.pdf> (Erişim Tarihi: 26.12.2018).

Dernekler.gov.tr, TC İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü Erişim Linki: <https://www.dernekler.gov.tr/tr/mevzuat/kanun/5253-dernekler-kanunu.aspx> (Erişim Tarihi: 16.12.2018).

Habitatdernegi.org, Habitat Derneği Erişim Linki: <https://habitatdernegi.org/> (Erişim Tarihi: 20.05.2019).

TBMM, Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi Erişim Linki: <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf> (Erişim Tarihi: 20.05.2019).

Unicankara.org, Erişim Linki: http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/metin134.pdf (Erişim Tarihi:22.05.2019).

EKLER

Ek.1. Sivil Toplum Kuruluşlarında Görev Alan Gençlerin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliklerine Yönelik Görüşleri

Kişisel Bilgiler:

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

Yaş: 14 – 16 yaş () 17 – 21 yaş () 22 – 25 yaş () 26 – 29 yaş ()

Yaşadığınız Şehir:

Eğitim Durumunuz: Lise () Ön Lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Diğer ()

Bulduğunuz Sivil Toplum Kuruluşundaki Göreviniz:

Yönetim Kurulu () Üye () Gönüllü ()

Bulduğunuz Sivil Toplum Kuruluşundaki Görev Yılıınız:

0 – 2 yıl () 3 – 5 yıl () 6 – 8 yıl () 9 yıl ve üzeri ()

Bulduğunuz Sivil Toplum Kuruluşunun Faaliyet Alanı/Alanları Nedir/Nelerdir? (Birden Fazla Seçebilirsiniz).

Çocuk ()	Genç ()	Kadın ()	Sağlık ()	Eğitim ()
Çevre ()	Spor ()	Kültür ve Sanat ()	Bilim, Teknoloji ()	İnsan Hakları ()
Engelli Yaşam ()	Doğal Afetler ()	İnsani Yardım ()	Hayvan Hakları ()	Toplumsal Gelişme ()
Diğer ()				

AMAC

G.S.1.Bulduğunuz Sivil Toplum Kuruluşunda neden görev almaktasınız?

SÜREC

G.S.2.Sivil Toplum Kuruluşlarında görev almak size ne gibi farklı yeterlikler sağlamaktadır?

G.S.3.Anadilde İletişim Yeterlikleri: Bireylerin hem sözlü hem de yazılı olarak duygu ve düşüncelerini ifade yeterliğidir. Bu bağlamda Sivil Toplum Kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “Anadilde İletişim Yeterliğinize” ne gibi katkılar sağlıyor?

G.S.4.Yabancı Dil Yeterliği: Bireylerin yabancı bir dili sözlü ve yazılı olarak kullanabilme, yabancı dille yazılmış bir metni okuyup anlayabilme yeterliğidir. Bu

bağlamda Sivil Toplum Kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Yabancı Dil Yeterliğinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?

G.S.5.Matematiksel Yeterlikler ve Fen ve Teknoloji İle İlgili Temel Yeterlikler: Bireylerin analitik düşünme becerisi ve günlük yaşamda karşılaşılan problemleri çözebilmesi ile bilim ve teknolojideki gelişmeleri izleyebilme yeterliğidir. Bu bağlamda Sivil Toplum Kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Matematiksel Yeterlikler ve Fen ve Teknoloji İle İlgili Temel Yeterliklerinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?

G.S.6.Dijital Yeterlikler: Bireylerin bilgisayar yoluyla bilginin kullanımını, depolanmasını ve üretimini sağlayabilme; internet üzerinden ilgili paydaşlarla iletişim ve işbirliğine yönelebilmeye yeterliğidir. Bu bağlamda Sivil Toplum Kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Dijital Yeterliğinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?

G.S.7.Öğrenmeyi Öğrenmeye İlişkin Yeterlikler: Bireylerin zaman ve bilgiyi etkin şekilde kullanarak kendi öğrenmelerini düzenleyebilme yeterliğidir. Bu bağlamda Sivil Toplum Kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Öğrenmeyi Öğrenmeye İlişkin Yeterliğinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?

G.S.8.Sosyal Sorumluluğa İlişkin Yeterlikler: Bireylerin sosyal yaşama daha etkin ve işlevsel şekilde katılabilme ve katkı sağlama yeterliğidir. Bu bağlamda Sivil Toplum Kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Sosyal Sorumluluğa İlişkin Yeterliklerinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?

G.S.9.Girişimcilik ve İnisiyatif Alma Yeterliği: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeterliğidir. Bu bağlamda Sivil Toplum Kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Girişimcilik ve İnisiyatif Alma Yeterliğinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?

G.S.10.Kültürel Yeterlikler: Bireylerin yazılı ve görsel medya, sanat dalları, edebiyat alanlarında duygularını ifade etme ve yaratıcı fikirler geliştirebilme yeterliğidir. Bu bağlamda Sivil Toplum Kuruluşunuzdaki deneyimleriniz “*Kültürel Yeterliklerinize*” ne gibi katkılar sağlıyor?

KARŞILAŞILAN SORUNLAR

G.S.11.Bulduğunuz Sivil Toplum Kuruluşunda “Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlik Kazanımlarınıza” yönelik yaşadığınız sorunlar var mıdır? Varsa bu sorunlar nelerdir?

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı Ahmet ABALI
Doğum Yeri ve Tarihi Yenimahalle / 13.11.1992

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi Bartın Üniv. Edebiyat Fak. Sosyoloji Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi Bartın Üniv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yaşam Boyu Öğrenme ABD

Bildiği Yabancı Diller İngilizce

Bilimsel Faaliyetler

- 1- Abalı, A. (2017). Cam tavan sendromuna ilişkin öğretmen görüşleri. (bildiri sunumu). VII. Uluslararası Eğitimde Araştırmalar Kongresi, Çanakkale.
- 2- Abalı, A. (2018). Rehberlik servislerinin kriz yönetimine ilişkin öğretmen görüşleri. (bildiri sunumu). 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Ankara.
- 3- Abalı, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin E- Sağlık okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi (bildiri sunumu). 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Ankara.

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar

- 1- 2015-2016 Habitat Derneği – Saha Koordinatörü
- 2- 2016-2017 Bartın İl Milli Eğitim Müdürlüğü – Özel Eğitim (Vekil öğretmenlik)
- 3- 2017-2018 Kültür Eğitim Kurumları – Rehber Ö.
- 4- 2018-2019 Bartın Üniversitesi Erasmus Koordinatörlüğü Erasmus+ Gençlik programları sorumlusu

Projeler ve Eğitimler

- 1- GSB – Gençlerin İyilik Ağacı Projesi – 15-02/15-05/2013
- 2- Tüketici ve Çevre Eğitim Vakfı Genç Liderler Kampı – 03-05/05/2013 – Ankara
- 3- Ulusal Genç Yeşil Girişimciler Zirvesi – 17-23/06/2013 – İstanbul
- 4- 2023 Ulusal Stratejimiz İçin Gençlik Kurultayı – 26/08 – 01/09/2013 – İstanbul
- 5- Engelli İstihdam Zirvesi – 02-06/10/2013 – İstanbul
- 6- Bartın Belediyesi 17. Kitap Fuarı ‘Öğrenci Gözü İle Bartın – Konuşmacı’ 14-20/11/2013 – Bartın
- 7- Kırsal Kesimde Yaşayan Gençlerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Arttırılması Zirvesi – 23-27/01/2014 – İstanbul
- 8- İnternetle Hayat Kolay Projesi Eğitmen Eğitimi – 28-02/02-03/2014 – Ordu
- 9- Özgüdümlü Öğrenmenin Gençlik Çalışmalarında Kullanılması UA – 15-18/04/2014 – İstanbul
- 10- Erasmus + Ana Eylem: 3 Yapılandırılmış Diyalog Proje Yazma Eğitimi – 27-29/06/2014 – Ankara
- 11- Small Changes, Big Differences Gençlik Değişim Projesi 30-06/09-07/2014 – Ankara
- 12- Burak Törün ile Etkili Sunum Becerileri Semineri 2015 – Bartın
- 13- Paramı Yönetebiliyorum Eğitmen Eğitimi(Finansal Okuryazarlık Eğitmenliği 05-08/05/2015 – Zonguldak
- 14- Open Doors: Diversity Matters Gençlik Değişim Projesi – 12-18/07/2015 – Malta
- 15- İzgören Akademi Liderlik Kampı – 07-11/09/2015 – Ankara

- 16-** Social Good Summit /Toplumsal Fayda Zirvesi –
26-29/09/2015 – New York
- 17-** Genç Dostu Kentler Endeksi Projesi – 28-04/01-
05/2016 – Kuşadası
- 18-** Ulusal Gençlik Parlamentosu 10-11-12.13. Genel
Kurul – İstanbul
- 19-** 11. Kalkınma Programı – Bartın il toplantısı
(20.02.2018)
- 20-** AB Projeleri – Avrupa Gönüllü Hizmeti Programı
Kısa Dönem Hareketlilikler (Proje koordinatörü)
- 21-** Bartın Üniversitesi Yurtdışı Fırsatları Semineri –
Erasmus+ Gençlik projeleri ile Avrupa fırsatları
(konuşmacı)

İletişim

E-posta Adresi

ahmet.abali74@gmail.com

Tarih

11/07/2019 Tez sınav tarihi